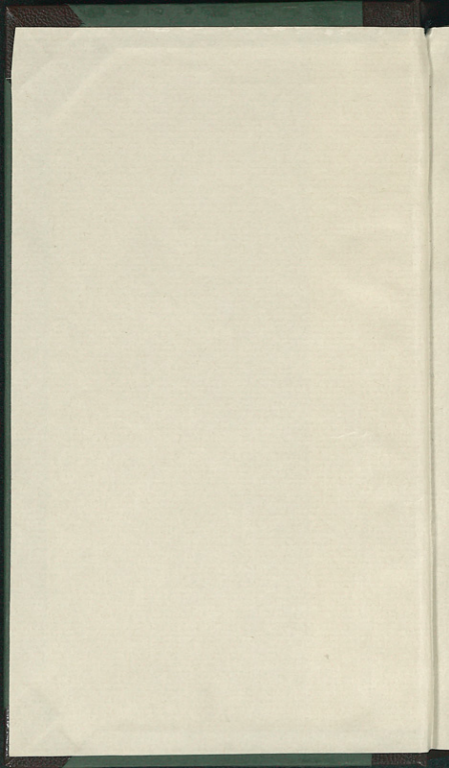
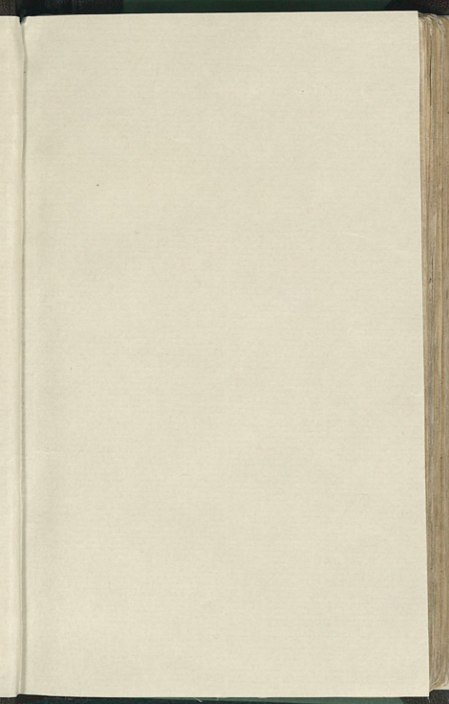
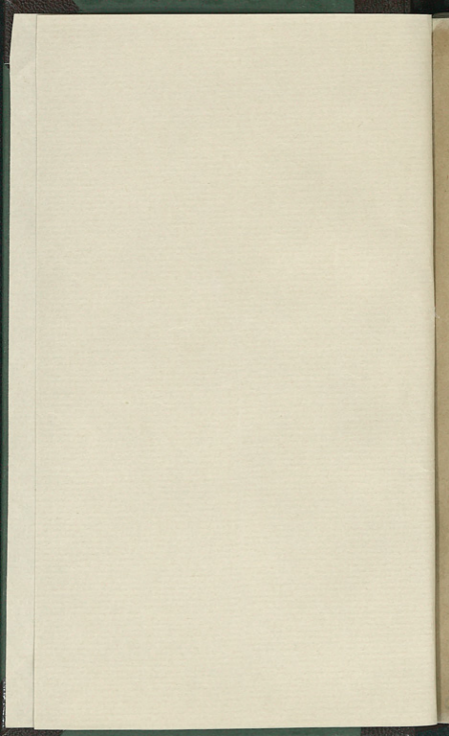


См. 24. 9-
+ нежная котка







[Faint handwritten text, possibly a date or initials]

XIA 1/18a

БЪЖКАРЪ

СЪ РАЗЛИЧНЫ

741

ПОУЧЕНІА

СОБРАНИ СЪТ

Handwritten mark

ПЕТРА Х. БѢРОВИЧА 2

За Болгарски-тъ оучилища.

Напечата са съ съ помощь-тъ

Handwritten mark

Г. АНТОНЬОВА ІСОЯННОВИЧА.

Handwritten mark

700



Въ годѣ 1824.

БѢРОВИЧЪ

G. 24.1
I

ПРЕДГЛОВОЕ.

Когато из първо видяхъ по други-тъ
 мѣста чи дѣца-та начеватъ да четатъ на
 книги писани по тѣхны-атъ азыкъ, поз-
 нахъ колко сѣкъ стрѣватъ по насъ оучители-
 тѣ и колко на праздно мѣки тѣглать горки-
 тѣ дѣца. Защо като преминатъ младостъ-
 та си въ школа-та сѣкъ толкози страхъ
 и трепераніе, излазатъ и не знаатъ баримъ
 има-то си да пишатъ, нити да си смѣт-
 натъ шото зѣматъ и даватъ, ами по до-
 гени-тъ, ако имъ сѣ слѣчи, по навчатъ сѣ
 малко нѣщо. Почудихъ сѣ какъ презъ то-
 кози вѣкове не сѣ намери ни единъ да
 познай това школно состоаніе, и да по-
 кажи единъ правъ патъ камто оученіе-то.
 Надѣихъ сѣ дано баримъ сѣга сѣ оубади
 нѣкой, но, шт колкото познахъ чи сѣ трѣ-
 датъ за всеродны пользы, ни единъ не сѣ
 намери да смысли несчастны-тъ дѣца и да
 сочини за тѣхъ нѣкоя книжка. Това дѣло

воспріе́хъ азъ: сочинихъ тойзи БѢкварь изъ
 пѣрво сѣсъ имана, мѣстоименіа и прочаа,
 по грамматическѣ чинъ, што сега да сѣ
 оучатъ дѣца-та да сричатъ на тѣхъ, и по-
 дирѣ да ги иматъ за примѣри и поможь
 на Грамматика-та. Собрахъ и нѣколко ваки
 и различни повчѣніа въ Дарварьов-атъ Вкло-
 гарь, и глѣдахъ да ги напиша колкото
 мога простѣ, што всакій да ги разигра,
 а които рѣчи ми сѣ видѣха май мацны
 гвдихъ ги приградѣни и тврски. Всакій
 който види тази книжка надѣа сѣ да сѣ
 зарадѣва, а най много оучители-тѣ, дацо
 тин, ми сѣ стрѣва, въ колѣ цаха до вѣта-
 вать ѡалтири-тѣ и часослѣви-тѣ, въ които
 дѣца-та не разкиратъ нищо, ако имахъмы
 нѣкоа книга по нашѣ-атъ азъкъ напеча-
 на за тѣхъ. Но азъ щѣ ги зарадѣвамъ
 по много, като имъ издава на како сѣ
 какавъ чинъ единъ оучитель можн да оучи
 лѣсно стотина дѣца.

Заради да изтолкѣвамъ това по доврѣ,
 щѣ река чи азъ щѣ стана оучитель на сто
 дѣца. Изъ пѣрво мысль-та ми не щѣ ѣ да

спичѣла парѣ нито да прободарѣа ѿ свѣ-
 то-то това дѣло, ами да оуправѣа, и да
 наставѣа колкото мога камто добродѣтель-
 та и оучѣнїе-то маады-тѣ дѣца които при-
 даватѣ на мон-тѣ рацѣ родители-тѣ тѣхни.
 Ще са трѣба да самѣ и ѿ вѣтрѣ и ѿ ванѣ
 добръ, смиренѣа, кротакѣ цѣломѣдрѣа и бла-
 гочестивѣа, цюто мон-тѣ работѣа да ставатѣ
 примѣри на мон-тѣ оученицы: Защо ако
 ги развратѣа ще имѣа стора по голѣмо зло
 ѿ оумражѣны-атѣ онзи оучитель, който
 придади на Римскї ать военачалникѣа свои-
 тѣ оученицы. Като съ таквици мѣсла и съ
 таквици добродѣтели вѣѣза въ школа-та, ще
 раздѣла оученицы-тѣ си на десѣтъ чина
 подѣсѣтъ на всѣкъ чинѣа. По голѣмы-тѣ ще
 гѣда на пѣрвы-атѣ чинѣа, по малки-тѣ на
 вторы-атѣ, а най малки-тѣ на десѣты-атѣ
 чинѣа. Но предѣа да начѣна да казѣвамѣа какѣ
 ще ги оуча, трѣба да кажа какѣа ще да ѣ
 школа-та: сѣсъ ѣдна рѣчь, шѣхѣа да река чї
 и тїа и сичкї-атѣ вѣтрешенѣа чинѣа трѣба да
 са като Европски-тѣ дѣто оучатѣ друг-
 друго-ѣченїе-то; но това не ѣ возмѣжно да

СТАНИ ПО НАСЪ ТАН, ЧА ЗАРАДИ ТОВАЩЕ РЕКА,
КАКТОЩЕ МОЖИМЪ, А НЕ КАКТО ТРЕБА.

ЩЕ НАПРАВЪ ДЕВАТЬ ДОЛГИ СТОЛА, КАТО
ДА СЪДАТЬ ДЕСАТИНА ДЪЦА НА ЕДИН-АТЬ, И
ЩЕ ГИ НАРЕДЪ СРЕДЪ ШКОЛА-ТА. НАЙ ДИРНЫ-
АТЬ УТ ТЪХЪЩЕ НАЗОВА В, А ВТОРЫ-АТЬ Г,
ТРЕТИ АТЬ Д, И ПРОЧАМ, И НАЙ ПРЪДНЫ-АТЬ Ї.
ПРЕДЪ СТОЛ-АТЬ ЇЩЕ ИМА ЕДНА ДАСКА СЪСЪ
ДРЕБЕНЪ ПЪСАКЪ ПОСИПАНА И ЕДНА ПЪНАКИДА
ПРОВЪСЕНА, ДЪТОЩЕ ДА Е НАПИСАНО А, Б, В,
СЪ ГОЛЪМЫ, СРЕДНЫ, И МЪЛКИ СЛОВА.

ВЪ ПОНЕДЪЛНИКЪЩЕ ДОДИ ЕДИНЪ ПОПЪ
ИЛИ БЛАДЫКА ДА СВЪТИ ВОДА, АЧИ КАТО
СОВЕРШИ И НЪ БЛОГОСЛОВИ,ЩЕ НАРЕДЪ ПЪРЪЫ-
АТЬ ЧИНЪ НА СТОЛ-АТЬ Ї. КОЕТО МОМЧЕ СЪДИ
УТ ДЕСНА-ТА СТРАНА НА КРАЙ-АТЬЩЕ ГО НАЗО-
БАВАМЪ ПЪРВО, А КОЕТО Е ПОДЪ НЕГО, ВТОРО И
ПРОЧАМ, И НАЙ КРАЙНО-ТО УТ ЛЪВА-ТА СТРАНА
ДЕСАТО. ТОГЪЗИЩЕ НАЧЕНА ДА ПОКАЗЪВАМЪ
НА ПЪНАКИДА-ТА СЪСЪ ПОКАЗЪЛЕЦЪ И ДА ДЪМАМЪ
А, Б, В, Г, Д, В, И ПРОЧАМ (А), А ДЪЦА-ТА
ЩЕ

(А) ВЪ ПЕТЕРБЪРГСКА-ТА АКАДЕМІА ШПРЕДЪКЪИХА
ДА ДЪМАМЪ СЛОВА-ТА, А, БЕ, ВЕ, ГЕ,

щѣ ма послѣдовать. Катò имъ кажа десѣ-
тина пѣти, щѣ река на пѣрво-то да четѣ
катò азъ показывамъ, ачи ако не знаи
нѣгдѣ щѣ попытамъ второ-то, и ако го
знаи щѣ направа него пѣрво, а пѣрво-то
второ, ако ли го незнаи и второ-то щѣ
попытамъ трѣто-то и пр: и коѣто го знаи
щѣ направа него пѣрво, а пѣрво-то не щѣ
иди на негово-то мѣсто ами щѣ стани
второ. Сѣтнѣ пакъ щѣ послѣдова додѣ
соверши оурук-атъ (мадима-та, пѣнакида-
та). Подиръ него щѣ начѣни дрѣго пакъ
тѣи да четѣ, а азъ да показывамъ. И катò
почетѣтъ тѣи два часа, щѣ имъ река да пишѣтъ
на пѣсак-атъ сѣсъ пѣрст-атъ си каквòто сло-
во имъ покажа, ачи щѣ ида да вида кой
какъ го ѣ писалъ, и ако нѣкой неможи щѣ
мѣ оуловѣ пѣрст-атъ и щѣ напиша слово-то,
ачи щѣ ги затриѣ съ ѣдна дасгица, и пакъ
щѣ

Де, В, и пр: за да сричамы лѣснѣ: но
мѣнѣ ми са вижда чи по лѣснѣ щѣ сри-
чамы ако ги назовавамы Я, Бъ, Въ,
Гъ, Дъ, В, и пр:

щѣ имъ покажа дрѹго слово и пр. и тѣмъ щѣ
 сѣ минѣ юще єдинъ часъ. Подиръ пладне
 щѣ провѣса дрѹга пїнакїда, дѣто щѣ да є
 написано 1, 2, 3, 4, 5, ... Тамъ щѣ имъ
 показывамъ и щѣ двамъ єдно, двѣ три,
 четьри и пр: Катѣ имъ кажа десѣтина, пѣти
 щѣ река на пѣрво-то да двѣма а азъ да пока-
 зывамъ, и дѣто не знаи щѣ попытамъ по-
 долны-тѣ мѣ каквѣто и предъ пладне. По-
 диръ єдинъ часъ щѣ имъ река да пишѣтъ
 на пасѣк-атѣ єдно, двѣ три и пр: и катѣ
 сѣ приминѣ тѣмъ юще єдинъ часъ щѣ ги
 пѣста. За да не сѣ продолжавамъ тѣрдѣ
 щѣ река чї кѣта дѣнь навчатъ по двѣ оурока
 єдинъ четѣнїє а дрѹги Ярїомѣтїка.

Во вторникъ щѣ сѣдѣни вторы-атѣ чїнъ
 на стол-атѣ I, но не щѣ ги оуча азъ, амї
 второ-то момчѣ шт пѣрвы-атѣ чїнъ а пѣрво-
 то щѣ наглѣдѣва и нѣго и сички-тѣ дрѹги.
 За по лѣснѣ щѣ назовѣ началникъ пѣрво-то
 момчѣ на пѣрвы-атѣ чїнъ, а чїноначѣл-
 ницы дрѹги-тѣ. Начѣлник-атѣ инди щѣ
 наглѣдѣва а чїноначѣлник-атѣ вторыи щѣ
 оучи вторы-атѣ чїнъ каквѣто ги азъ оучихъ

вчѣра. Като совершѣтъ, дрѹги-тѣ ще си
идатъ, а азъ ще встанѣ съ чиноначалници-
тѣ, и ще имъ кажа вторы-атъ оуроокъ си-
рѣчь Ба, бе, би, бї и пр: той ще да ѣ
написанъ на пїнакида, каквото и сички-тѣ
дрѹги съ голѣмы слова. а подиръ пладне
ще имъ кажа вторы-атъ оуроокъ отъ Дрїа-
мѣтика-та.

Въ среда началник-атъ ще нагладѣва
пакъ сички-тѣ, вторы-атъ чиноначалникъ
ще оучи вторы-атъ чинъ на стол-атъ В, а
трѣти-атъ ще оучи трѣти-атъ чинъ на стол-
атъ І пѣрвы-атъ оуроокъ. Таи ще послѣ-
докатъ и презъ дрѹги-тѣ дни.

Въ десѣты-атъ дѣнь като са собирѣтъ
ще изпѣватъ Достойно ѣсть, гологлавы сич-
ки-тѣ и наредеши. Тогази ще додѣтъ чи-
ноначалници-тѣ при мене и ще дамъ на
вторы-атъ девѣта-та пїнакида, а на трѣти-
атъ осма-та и пр: и на десѣты-атъ пѣрва-та.
Лчи ще гѣда вторы-атъ чинъ на стол-атъ
В, а вторы-атъ чиноначалникъ които ще ги
оучи ще сѣдѣни на стол-атъ Г обѣрнатъ
камто тѣхъ, и ще держи девѣта-та пїнакида.

А трѣ-



А третї-атъ чинъ шѣ сѣдни на стол-атъ Г
и нѣгов-атъ чиноначѣлникъ на стол-атъ Д
и пр: Тогдашн шѣ начѣнатъ да четѣтъ как-
вѣото ги азъ оучихъ, а начѣлник-атъ шѣ
хѣди шт чинъ на чинъ и шѣ глѣда на врѣдъ
кѣи каквѣ прави, и катѣ види нѣкого шт
оученицы-тѣ чи салмѣва шѣ го доведѣ при-
мѣне. А азъ не шѣ го плаша чи шѣ го запра-
и въ недѣла да четѣ, нити шѣ го бѣа, амѣ
шѣ мѣ рекѣ да иде да сѣди на странѣ до-
дѣ собершѣтъ дрѣги-тѣ и да не четѣ, ачи
оутрѣ да иде на подолны-атъ чинъ: ако
ли нѣкоѣ сторѣ по голѣма погрѣшка, нѣмѣ
не шѣ давамъ два дни или три дни или и
ѣднѣ недѣла да четѣ: но ако ѣ совсѣмъ
развратѣно и не шѣ да сал покаян, шѣ го
испада да не развратѣва и дрѣги-тѣ. Катѣ
сал минѣтъ два часа, чиноначѣлники-тѣ шѣ
начѣнатъ да казѣватъ по слово днѣшнї-атъ
оурога, а оученицы-тѣ да го пишѣтъ на
пїнакїды или на плочы. Подирѣ ѣдинъ
часъ шѣ имъ рекѣ да идѣтъ да видѣтъ кѣи
какъ ѣ писалъ, ачи шѣ сал исправѣтъ, и шѣ
сал наредѣтъ по край стѣнѣ-та чинъ по чинъ.



Тогѣзи щѣ повелѣа да издѣзатъ пѣрвы-тѣ
 шт всѣкъ чинъ, и щѣ гвдаа всѣкого шт тѣхъ
 на по горні-атъ мѣ чинъ. Сѣтнѣ щѣ река
 да издѣзатъ най долны-тѣ шт всѣкъ чинъ,
 и като ги по мѣмра щѣ ги провода на по
 долны-тѣ чинове. Подиръ тѣзи щѣ испѣ-
 атъ пакъ Достойно ѣсть. ачи щѣ ги про-
 вода да си играатъ, и щѣ зарѣчамъ на пер-
 вочиницы-тѣ, сирѣчь на пѣрвы-тѣ шт
 всѣкъ чинъ, да нагѣдва всѣкій своѣ-атъ
 чинъ. А азъ щѣ ѡстана съ чиноначалницы-
 тѣ, и като имъ кажа десѣтина пѣти де-
 сѣты-атъ оурога и го навчатъ, щѣ попи-
 шатъ (тѣи не щѣ са баватъ три часа, защо
 по щѣ прѣематъ) ачи щѣ идимъ вси на по-
 лѣната при дрѣги-тѣ оученицы. Щѣ ги
 погѣдаамъ като си играатъ: ачи подиръ
 малко щѣ идимъ да идѣмъ. И подиръ пла-
 не пакъ тѣи щѣ сторимъ.

Въ тѣзи прѣвила, кога рече да ги стори
 челоѣкъ знаа чи щѣ намѣри много мѣки
 и запрѣшенїа, но тѣи щѣ са такѣзи щото
 ѣдинъ разѣменъ оучитель мѣжи да ги над-
 бива или да ги штеѣгва. А за Арїамѣ-

тѣка (хѣсапъ) дѣто двамъ нѣ ѣ мачнш да
 а навчи всакъ оучитель, и да а придадѣ
 на свои-тѣ оученицы.

Знаа чи много оучители и прѣсты че-
 ловѣцы шѣ рекать, зашо да не гбда и
 повчѣнїа за прѣвославна-та наша вѣра въ
 тѣзи книжка, но да знаатъ чи ѣ безпѣтнш,
 на малки дѣца, които іѡще не знаатъ да
 срѣчатъ нити да прочитатъ, да дадѣ чело-
 вѣкъ таквизи повчѣнїа, които едвѣмъ нѣи
 можимъ да разбирамы. Но подиръ нѣкой
 мѣсѣцъ шѣ са тѣпарѣ една книга собрана
 шт вѣтхї-атъ и новы атъ завѣтъ, по наші-
 атъ азѣикъ, въ коѣто шѣ намѣратъ пов-
 чѣнїа каквѣто желатъ. И ако имъ са
 види добрѣ могатъ да а начѣнатъ дѣца-та
 катѣ са понаготватъ сѣсъ тѣзи.





I.

А Б В Г Д Е Ж З
 П Р С Т ОУ Ф Х
 Ъ Ы Ю ѿ ѿ ѿ ѿ

А Б В Г Д Е Ж З И І
 Ф Х ѿ Г Ц Ч Ш Щ Ъ Ы Ь Ы

а б в г д е ж з и і
 ф х ѿ г ц ч ш щ ѡ ѡ ѡ ѡ

а ф ѡ в х т ц б с в г
 щ н л з ы л ш н ѡ к

а е н і о ѡ оу ы ѡ ю ѡ

б в г д ж з к л м н п р

ѡ ѡ

І ѿ.
 З Н І К А М Н О
 Х ѿ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы
 ѿ Ѹ ѹ Ц.

І К А М Н О П Р Г Т ОУ Ѹ
 Ъ Ю ѿ И Л ѿ Ѹ ѹ Ѻ Ц.

І К А М Н О П Р С Т ОУ Ѹ
 Ъ Ю ѿ И Л ѿ Ѹ ѹ Ѻ Ц.

І Ц Р Ѻ Ч П Ѹ Е Ш О ѿ Ж
 ѸТ Ю І Ц С З М И.

И Л Ѹ.

І Т Ф Х Ц Ч Ш Щ ѿ Ѹ ѹ.

2.

Ба	Бе	Би	Бї	Бо	БѸ	Бы	БѢ	Бю	Ба	
Ва	Ве	Ви	Вї	Во	ВѸ	Вы	ВѢ	Вю	Ва	В҃Ѹ
Га	Ге	Ги	Гї	Го	ГѸ		ГѢ		Га	Г҃Ѹ
Да	Де	Ди	Дї	До	ДѸ	Ды	ДѢ		Да	Д҃Ѹ
Жа	Же	Жи	Жї	Жо	ЖѸ		ЖѢ	Жю	Жа	
За	Зе			Зо	ЗѸ		ЗѢ			
За	Зе	Зи	Зї	Зо	ЗѸ	Зы	ЗѢ	Зю	За	З҃Ѹ
Ка	Ке	Ки	Кї	Ко	КѸ		КѢ			К҃Ѹ
Ла	Ле	Ли	Лї	Ло	ЛѸ	Лы	ЛѢ	Лю	Ла	Л҃Ѹ
Ма	Ме	Ми	Мї	Мо	МѸ	Мы	МѢ	Мю	Ма	М҃Ѹ
На	Не	Ни	Нї	Но	НѸ	Ны	НѢ	Ню	На	Н҃Ѹ
Па	Пе	Пи	Пї	По	ПѸ	Пы	ПѢ	Пю	Па	П҃Ѹ
Ра	Ре	Ри	Рї	Ро	РѸ	Ры	РѢ	Рю	Ра	
Са	Се	Си	Сї	Со	СѸ	Сы	СѢ	Сю	Са	С҃Ѹ
Та	Те	Ти	Тї	То	ТѸ	Ты	ТѢ	Тю	Та	Т҃Ѹ
Фа	Фе	Фи	Фї	Фо	ФѸ		ФѢ		Фа	Ф҃Ѹ
Ха	Хе	Хи	Хї	Хо	ХѸ		ХѢ		Ха	Х҃Ѹ
Ца	Че		Цї	Цо	ЦѸ	Цы	ЦѢ	Цю	Ца	
Ча	Че	Чи	Чї	Чо	ЧѸ	Чы	ЧѢ	Чю	Ча	
Ша	Ше	Ши	Шї	Шо	ШѸ	Шы	ШѢ	Шю	Ша	
Ща	Ще	ЩИ	Щї	Що	ЩѸ	Щы	ЩѢ	Щю	Ща	
Ѧа	Ѧе	Ѧи	Ѧї	Ѧо	ѦѸ		ѦѢ			
Ѹа	Ѹе	Ѹи	Ѹї	Ѹо	ѸѸ		ѸѢ			
Ѳа	Ѳе	Ѳи	Ѳї	Ѳо	ѲѸ		ѲѢ			Ѳ҃Ѹ
Ѵа	Ѵе	Ѵи	Ѵї	Ѵо	ѴѸ		ѴѢ			

И М А Н А Я.

3.

ОУ хо, оу ши. О ко, о чи. Я ба, а бы.
 Ба ба, ба бы. Ма ма, ма мы. Ба ща, ба ши.
 Ка ща, ка ши. Ли це, ли ца. Че ло, че ла.
 Ра ка, ра ца. Ко жа, ко жи. Пе ро, пе ра.
 Во да, во ды. Ви но, ви на. Ча ша, ча ши.

4.

Мо ре, мо ре та. Не ко, не ке са.
 Се ма, се ма на. И ма, и ма на.
 Кв че, кв че та. Ё ре, ё ре та.
 Те ле, те ле та. Мв ле, мв ле та.
 Пн ле, пн ле та. Ор ле, ор ле та.

5.

Ма га ре, ма га ре та. Ко би ла, ко би лы.
 Ло па та, ло па ты. По ла на, по ле ны.
 Че ре ша, че ре ши. Же ле зо, же ле за.
 Во де ни ца, во де ни цы. Та па ви ца,
 та па ви цы.
 Пн на ки да, пн на ки ды. Ро го зи на,
 ро го зи ны.

6.

Гла ва, гла вы. Бра да, бра ды. Сна га, сна ги.
 Сре да, сре ды. Кни га, кни ги. Пла ча, пла чы.
 Сте на, сте ны. Кри на, кри ны. Крѣ ша, крѣ ши.
 Пче ла, пче лы. Кра ва, кра вы. Пор та, пор ты.
 Дѣп ка, дѣп ки. Ниш ка, ниш ки. Хѣр ка, хѣр ки.

7.

Иаъ, иа до ве. Оумъ, оу мо ве.
 Дѣхъ, дѣ хо ве. Попъ, по по ве.
 Болъ, бо ло ве. Сынъ, сы но ве.
 Ножъ, но жо ве. Носъ, но со ве.
 Калъ, ка ло ве. Чинъ, чи но ве.

8.

Гласъ, гла со ве. Трѣдъ, трѣ до ве.
 Цѣкътъ, цѣкъ то ве. Класъ, кла со ве.
 Плодъ, пла до ве. Хлѣбъ, хлѣ бо ве.
 Дворъ, дво ро ве. Одръ, о дро ве.
 Дождъ, дож до ве. Градъ, гра до ве.

Прилагательныя в.

9.

Солъ,	сла,	сло,	слы.
Добръ,	добра,	добро,	добры.
Мѣдръ,	мѣдра,	мѣдро,	мѣдры.
Желтъ,	желта,	желто,	желты.
Бѣлъ,	бѣла,	бѣло,	бѣлы.

10.

Хѣ бавъ,	хѣ бава,	хѣ баво,	хѣ бавы.
Лѣ кавъ,	лѣ кава,	лѣ каво,	лѣ кавы.
Че ститъ,	че стита,	че стито,	че ститы.
Вы сокъ,	вы сока,	вы соко,	вы соки.
Де бѣлъ,	де бѣла,	де бѣло,	де бѣлы.

11.

Царь,	царѣе.	Царѣца,	царѣцы.
Господарь,	господарѣе.	Господарька,	господарьки.
Влахъ,	власѣе.	Влахѣна,	влахѣны.
Началникъ,	началница,	началницы.	
Магѣосникъ,	магѣосница,	магѣосницы.	

59

ЧЛѢНОБЕ СЪ ИМѢНА И ПРИЛАГАТЕЛЬНЫ Г.

12.

МѢЖЪ,	мѢЖ-АТЬ,	мѢЖІЕ,	мѢЖІЕ-ТЬ.
КРАКЪ,	КРАК-АТЬ,	КРАКА,	КРАКА-ТА.
ВОНЬ,	ВОНЬ-АТЬ,	ВОНІЕ,	ВОНІЕ-ТЬ.
ВОЛЪ,	ВОЛ-АТЬ,	ВОЛОВЕ,	ВОЛОВЕ-ТЬ.
ЖЕНА,	ЖЕНА-ТА,	ЖЕНЬІ,	ЖЕНЬІ-ТЬ.
КНИГА,	КНИГА-ТА,	КНИГИ,	КНИГИ-ТЬ.
СВѢЩЬ,	СВѢЩЬ-ТА,	СВѢЩИ,	СВѢЩИ-ТЬ.
НЕБО,	НЕБО-ТО,	НЕБЕСА,	НЕБЕСА-ТА.
КОЛЕЛО,	КОЛЕЛО-ТО,	КОЛЕЛА,	КОЛЕЛА-ТА.

13.

СИЛЕНЪ,	СИЛНЫ-АТЬ.	СИЛНА,	СИЛНА-ТА.
СИЛНО,	СИЛНО-ТО.	СИЛНЫ,	СИЛНЫ-ТЬ.
КРОТАКЪ,	КРОТКІ-АТЬ.	КРОТКА,	КРОТКА-ТА.
КРОТКО,	КРОТКО-ТО.	КРОТКИ,	КРОТКИ-ТЬ.
СВѢТЪ,	СВѢТЫ-АТЬ.	СВѢТА,	СВѢТА-ТА.
СВѢТО,	СВѢТО-ТО.	СВѢТЫ,	СВѢТЫ-ТЬ.
СМИРЕНЪ,	СМИРѢНЫ-АТЬ.	СМИРѢНА,	СМИРѢНА-ТА.
СМИРѢНО,	СМИРѢНО-ТО.	СМИРѢНЫ,	СМИРѢНЫ-ТЬ.
СЛОВЕСЕНЪ,	СЛОВЕСНЫ-АТЬ.	СЛОВЕСНА,	СЛОВЕСНА-ТА.
СЛОВЕСНО,	СЛОВЕСНО-ТО.	СЛОВЕСНЫ,	СЛОВЕСНЫ-ТЬ.



МѢСТОИМЕНІА Д.

14.

Язъ, ныи. ты, выи. онъ, она, оно, они.
 Твой, твоа, твоё, твои. Вашъ, ваша, ваше, ваши.
 Мой, моа, моё, мои. Нашъ, наша, наше, наши.
 Неговъ, негова, негоко. негови.
 Тѣхенъ, тѣхна, тѣхно. тѣхни.
 Свой, своа, своё. свои.
 Вой, коа, коё. кои. Чий, чїа, чїе. чїи.
 Тойзи, тази, този, тѣзи.

ГЛАГОЛЪ Б.

15.

Люба, любишь, любн.
 Любимъ, любите, любать.
 Любахъ, любали, любаше.
 Любахмы, любайте, любаха.
 Любилъ самъ, любилъ си, любилъ ё.
 любили смы, любили стѣ, любили са.
 Любилъ бѣхъ, любилъ бѣши, любилъ бѣ.
 любили бѣхмы, любили бѣхте, любили бѣха.
 Любихъ, любн, любн.
 Любихмы, любихте, любиха.

2 Б.

ЩЕ



ЩЕ ЛЮБА, ЩЕ ЛЮБИШЪ, ЩЕ ЛЮБИ.
 ЩЕ ЛЮБИМЪ, ЩЕ ЛЮБИТЕ, ЩЕ ЛЮБАТЬ.
 ЛЮБИ ЩА, ЛЮБИ ЩЕШЪ, ЛЮБИ ЩЕ.
 ЛЮБИ ЩЕМЪ, ЛЮБИ ЩЕТЕ, ЛЮБИ ЩАТЬ.
 ЛЮБИ, ДА ЛЮБИ, ЛЮБЕТЕ, ДА ЛЮБАТЬ.

16.

ЛЮБА СѦ, ЛЮБИШЪ СѦ, ЛЮБИ СѦ.
 ЛЮБИМЪ СѦ, ЛЮБИТЕ СѦ, ЛЮБАТЬ СѦ.
 ЛЮБАХЪ СѦ, ЛЮБАШИ СѦ, ЛЮБАШЕ СѦ.
 ЛЮБАХЪМЫ СѦ, ЛЮБАХЪТЕ СѦ, ЛЮБАХА СѦ.
 ЛЮБЕНЪ СѦМЪ, ЛЮБЕНЪ СИ, ЛЮБЕНЪ Ё.
 ЛЮБЕНИ СМЪ, ЛЮБЕНИ СТЕ, ЛЮБЕНИ СѦ.
 ЛЮБЕНЪ БѢХЪ, ЛЮБЕНЪ БѢШИ, ЛЮБЕНЪ БѢ.
 ЛЮБЕНИ БѢХЪМЫ, ЛЮБЕНИ БѢХЪТЕ, ЛЮБЕНИ БѢХА.
 ЛЮБИЛЪ СѦМЪ СѦ, ЛЮБИЛЪ СИ СѦ, ЛЮБИЛЪ СѦ Ё.
 ЛЮБИЛИ СМЪ СѦ, ЛЮБИЛИ СТЕ СѦ, ЛЮБИЛИ СѦ СѦ.
 ЛЮБИХЪ СѦ, ЛЮБИ СѦ, ЛЮБИ СѦ.
 ЛЮБИХЪМЫ СѦ, ЛЮБИХЪТЕ СѦ, ЛЮБИХА СѦ.
 ЩЕ СѦ ЛЮБА, ЩЕ СѦ ЛЮБИШЪ, ЩЕ СѦ ЛЮБИ.
 ЩЕ СѦ ЛЮБИМЪ, ЩЕ СѦ ЛЮБИТЕ, ЩЕ СѦ ЛЮБАТЬ.
 ЛЮБИ ЩА СѦ, ЛЮБИ ЩЕШЪ СѦ, ЛЮБИ ЩЕ СѦ.
 ЛЮБИ ЩЕМЪ СѦ, ЛЮБИ ЩЕТЕ СѦ, ЛЮБИ ЩАТЬ СѦ.
 ЛЮБИ СѦ, ДА СѦ ЛЮБИ, ЛЮБЕТЕ СѦ, ДА СѦ ЛЮБАТЬ.

Предлози съ други рѣчи соврѣни **З**.

17.

Безъ и законъ, беззаконіе. По и срамъ, по-
срамленіе.

Съ и родъ, сродство. При и водъ, приводъ.

Про и клѣтва, проклѣтва. Пре и дѣтель, пре-
дѣтель.

Надъ и стоѣтель, надстоѣтель. Пре и чистъ,
пречистъ.

Ѣ и сребро, ѡбкрѣнъ. По и злато, позлатѣнъ.

18.

ПИСА. Оуписвамъ, ѡтписвамъ, изпис-
вамъ, списвамъ, написвамъ, надписвамъ,
ѡбписвамъ, пописвамъ, подписвамъ, пред-
писвамъ, приписвамъ, дописвамъ, записвамъ.

ХОДА. Ѣтхождамъ, иххождамъ, схож-
дамъ, нахождамъ, ѡбхождамъ, прихождамъ,
дохождамъ, разождамъ.

ШИВА. Оушивамъ, ихшивамъ, вшивамъ,
сошивамъ, нашивамъ, надшивамъ, ѡбши-
вамъ, пошивамъ, подшивамъ, пришивамъ,
дошивамъ, зашивамъ, разошивамъ.

ЧѢТЯ. СѢЧИТАМЪ, ИЗЧИТАМЪ, НАЧИТАМЪ, НАДЧИТАМЪ, ПОЧИТАМЪ, ПРЕДЧИТАМЪ, ПРИЧИТАМЪ, ДОЧИТАМЪ, ЗАЧИТАМЪ, РАЗЧИТАМЪ, ПРОЧИТАМЪ.

ЛѢА. СѢЛИВАМЪ, ИЗЛИВАМЪ, СЛИВАМЪ, НАЛИВАМЪ, НАДЛИВАМЪ, ШЕЛИВАМЪ, ПОЛИВАМЪ, ПРЕДЛИВАМЪ, ПРИЛИВАМЪ, ДОЛИВАМЪ, ЗАЛИВАМЪ, РАЗЛИВАМЪ, ПРОЛИВАМЪ.

БІА. ОУБИВАМЪ, ШТБИВАМЪ, ИЗБИВАМЪ, БЕБИВАМЪ, СБИВАМЪ, НАБИВАМЪ, НАДБИВАМЪ, ПОБИВАМЪ, ПОДБИВАМЪ, ПРЕДБИВАМЪ, ПРИБИВАМЪ, ДОБИВАМЪ, ЗАБИВАМЪ, РАЗБИВАМЪ, ПРОБИВАМЪ.

19.

НОСА, ИЗНОСАМЪ, ПРОИЗНОСАМЪ.

БІА, ПРИБИВАМЪ, ИЗПРИБИВАМЪ.

ВОДА, ПРОВОЖДАМЪ, ПРЕПРОЖДАМЪ.

ДАВАМЪ, ПРОДАВАМЪ, ПРЕПРОДАВАМЪ.

ГОВОРА, ПРИГОВАРАМЪ, НАДПРИГОВАРАМЪ.

КАРКЧІА З.

20.

ГДБ; ТѢКЪ, ТАМЪ, ШТВАТЬ, ГОРЪ, ДОМЪ,
 БЛИЗЪ, ДАЛЕЧЪ, ПОСРЕДИ, ШТСРѢЩА, ОУПРЕДЪ,
 ОУЗАТЬ, ВРЕДЪ, ДЪТО.

КО-

БОГЯ; СЕГА, ШТАДѢВЪ, ТЪТАКШ, ПОТОРА,
ДНЕСЪ, ОУТРЕЪ, ВЧѢРА, ВСАКОГА, КОГАТО, ТОГАЗИ.

КЯКЪ; ДОКРЕЪ, МИРНШ, ЦЪЛОМЪДРЕННШ,
ПРАВШ, КРИВШ, ОСТРОМНШ.

ТИЧЕШКОМЪ, СЪДИШКОМЪ, МАЖИШКОМЪ,
МОЛЧИШКОМЪ, ПРАВИШКОМЪ, СМЪНИШКОМЪ,
БІИШКОМЪ, ОУЧЕШКОМЪ.

ТАИ ИНАКЪ, ВСАКАКЪ, НИКАКЪ.

КОЛВО; МНОГШ, МАЛКШ, ЧАСТШ, РАДКШ.

ВЕДНАЖДЪ, ДВАЖДЪ, ТРИЖДЪ, ЧЕТЫРИЖДЪ.

ПРОИЗВОДНЫ И.

21.

НЕБО, НЕБЕСЕНЪ. БОГЪ, БОЖЕСТВЕНЪ.

ВОСТОКЪ, ВОСТОЧЕНЪ. ЗАПАДЪ, ЗАПАДЕНЪ.

ПОЛЪДАНЕ, ПОЛЪДАНЕНЪ. ПОЛЪНОЩЪ, ПОЛЪНОЩЕНЪ.

ЕУРЪПА, ЕУРЪПЕАНЕНЪ. АСІА, АСІАНЕНЪ.

АМЕРІКА, АМЕРІКАНЕНЪ. АФРІКА, АФРІКАНЕНЪ.

РУССІА, РУССІАНЕНЪ. ПЕТЕРЪБУРГЪ, ПЕТЕР-
БУРГЧАНЕНЪ.

НЕМЦІА, НЕМЕЦЪ. БѢЧЪ, БѢЧАНЕНЪ.

ПРУСІА, ПРУСІАНЕНЪ. БЕРЛІНЪ, БЕРЛІНЖАНЕНЪ.

ФРАНЦА, ФРЕНЕЦЪ. ПАРИШЪ, ПАРИШАНЕНЪ.

ИСПА-



Испанія, Испаніоль. Мадріть, Мадрітаненъ.
 Італія, Італіанъ. Римъ, Римланенъ.
 Англіа, Англизъ. Лондра, Лондраненъ.
 ТѢркіа, ТѢрченъ. Цариградъ, Царогражд-
 аненъ.

Болгарія, Болгаренъ. Софіа, Софіаненъ.
 Търново, Търновчаненъ.

22.

Пётръ,	Пётровичъ,	Пётровъ.
Васіль,	Васільовичъ,	Васільовъ.
Димитръ,	Димитровичъ,	Димитровъ.
Іѡаннъ,	Іѡанновичъ,	Іѡанновъ.
Стопанъ,	Стопановичъ,	Стопановъ.
Аѡанасъ,	Аѡанасовичъ,	Аѡанасовъ.

23.

Началникъ,	началниковъ,	началническъ.
Владыка,	владыковъ.	владыческъ.
Оучитель,	оучителейъ,	оучительскъ.
Господарь,	господарьовъ.	господарьскъ.
Князь,	князовъ,	князескъ.
Краль,	кральовъ,	кравескъ.

24.

Момчѣ,	момчѣнце,	момчище.
Момичѣ,	момичинце,	момичище.
Женѣ,	женица,	женище.
Ракѣ,	рачица,	рачище.
Кракѣ,	кращецѣ,	кращище.
Огань,	огнище.	Плѣдне, плѣднище.

25.

Чѣренѣ,	черничакѣ,	черникавѣ.
Сивѣ,	сивичакѣ,	сиволавѣ.
Зелѣнѣ,	зелѣничакѣ,	зеленлавѣ.
Работа,	ракотайкѣ.	Свѣтъ, свѣтайкѣ.
Дѣма,	дѣмлавѣ.	Сприказваніе, сприказлавѣ.
Транѣ,	трананѣ,	транлавѣ.
Пасакѣ,	пасаченѣ,	пасаклавѣ.
Камень,	камененѣ,	каменлавѣ.
Прахѣ,	прашенѣ,	прахлавѣ.
Коккалѣ,	коккаленѣ,	коккалавѣ.

26.

Чѣтъ,	четѣ,	чтеніе,	чтѣцѣ,	четишкѣмѣ.
Помощь,	помагамѣ,	помаганіе,	помощникѣ.	
Писмо,	пиша,	писаніе,	писарѣ,	пишишкѣмѣ.

Постѣ



Постъ, поста, постаніе, постникъ.
 Работа, работа, работаніе, работникъ.
 Дѣлъ, дѣла, дѣленіе, дѣлитель, дѣлишкомъ.

С О Б Р А Н И Ъ .

27.

Всѣкъ и блѣгъ всеблѣгъ. Всѣкъ и свѣтъ,
 всесвѣтъ.

Равенъ и апостола равноапостола.

Первыи и начальникъ первоначальникъ.

Свѣщенъ и мѣченикъ свѣщенномѣченикъ.

Злато и оуста златоустъ.

Богъ и слово когословъ. Око и болесть окоболь.

Черенъ и око черноокъ. Дологъ и лице
 даголикъ.

Остръ и оумъ островменъ. Благъ и родъ
 благороденъ.

Беликъ и душа великодѣшенъ.

Блѣгъ и чѣсть благочестивъ.

28.

Человѣкъ и любя человѣколюбецъ. Рѣка и
 пиша рѣкописецъ.

Рѣ-

Рѣка и вода рѣководецъ. Богъ и прїемамъ
Богопрїимецъ.

Сребро и любя сребролюбецъ.

Икока и боря иконоворецъ. Мѣро и точа
мѣроточецъ.

Земля и мѣра землемѣрецъ. Звезда и броя
звездоброецъ.

Кровь и проливамъ кровопролитїе.

Самъ и держя самодержецъ.

II.

Бсако дѣтѣ треба, кога ще си легни, или
кога са сабоди и стани ѿт легло-то, или
кога ще сѣдани да идѣ, или кога стани
ѿт трапѣза-та, да са помолъ Богъ и да
четѣ послѣдны тѣ молитвы.

Кога ще си легни да са помолѣ тѣн.

Во имя отца и сына и святаго дѣха,
аминь. (а)

Мо-

(а) Язъ гвдихъ молитвы-тѣ безъ тѣтлы за
да ѣ лесно на дѣца-та да ги четатъ.

Молитвами святыхъ отцевъ нашихъ, господи ѿсебсе христѣ боже нашъ, помилуй насъ, аминь.

Слава тебѣ боже нашъ, слава тебѣ.

Дарю небесный, оутѣшителю, душе истинны, иже ведѣ сый, и всѣ исполнил, сокровище благихъ, и жизни подателю прїиди и вселися въ ны, и очисти ны ѿт всѣхъ скверны и спаси блаже души наша.

Святый боже, святый крепкій, святый безсмертный; помилуй насъ. (трижды) Слава отцу и сыну и святому духу, и нынѣ и прѣсно, и бо вѣки вѣковъ, аминь.

Пресвятая троице помилуй насъ: господи очисти грѣхи наша: владыко прости беззаконїа наша: святый посети, и исцѣли немощи наша имене твоего ради.

Господи помилуй. (трижды) Слава, и нынѣ:

Отче нашъ иже еси на небесѣхъ, да святится имя твоѣ, да прїидеть царствїе твоѣ: да вѣдетъ воля твоѣ, яко на небеси и на земли, хлѣбъ нашъ насѣщный даждь

намъ

нѣмъ днѣсь, и ѡстави нѣмъ долги нѣшѣ,
 ꙗкоже и мы ѡставаемъ должникѣмъ нѣ-
 шымъ, и не введи насъ во ѡскошенїе, но
 избави насъ ѡтъ лѣкабѣгѣ.

Господи помилуй (дванадесать пѣти),

Слава, и нынѣ:

Прїидите поклонимся, царѣви нѣшемъ богу.
 Прїидите поклонимся, и припадѣмъ хрїсту
 царѣви нѣшемъ богу.

Прїидите поклонимся, и припадѣмъ самомъ
 хрїсту. царѣви и богу нѣшемъ.

Пѣрвую во єдинаго бога отца вседержителя
 творца неба и земли, видимымъ же всѣ-
 мъ и не видимымъ. И во єдинаго господа
 іисуса хрїста, сына божїа, єдинороднаго,
 иже ѡтца рожденнаго прежде всѣхъ вѣкѣ.
 Свѣта ѡтъ свѣта, кога истинна: ѡтъ кога
 истинна, рожденна не сотворенна, єдино-
 сущна отцу имже всѣ быша. Насъ ради че-
 ловѣкѣ и нѣшего ради спасенїа, сшедшаго
 съ небесъ и воплотившагося ѡтъ дѣха свѣ-
 та и марїи дѣвы, и вочеловѣчшаго. Распя-
 таго же за ны при понтїистѣмъ пїлатѣ,
 и стра-

и страдавша и погребена, и воскресшаго въ третій день по писаніемъ. И возшедшаго на небеса, и сѣдѣща ѿдеснѣю отца, и пакы грядущаго со славою судити живымъ и мертвымъ, егѡже царствію не бѣдетъ конца.

Второгѡ собора:

И въ двѣхъ свѣтаго, гѡспода, животворщаго, иже ѡт отца исходѣшаго, иже со отцемъ и сыномъ спокланѣма и славима, глаголашаго пророки. Во единѣхъ свѣтѣхъ соборнѣхъ и апостолѣхъ церковь. Исповѣдавѣхъ едино крещеніе во ѡставленіе грѣхѡвъ. Члю воскресеніа мертвыхъ: и жизни бѣдущагѡ вѣка, аминь.

Достойно естъ иже воистиннѣхъ блажити тѣ богородицѣхъ, прѣснослаженнѣхъ и пренепорочнѣхъ, и мать бога нашего.

Честѣишѣхъ херувимъ, и славиѣишѣхъ безсравненіа серафимъ, безъ истаѣнїа бога слова рѡдшѣхъ, свѣщѣхъ богородицѣхъ тѣ величѣемъ.

И даждь намъ владыко на сонъ грядущимъ покой тѣла и души, и сохрани насъ

ѿ мрачнагѡ сна грѣхѡвнагѡ и ѿ всакагѡ
 тѣмнагѡ и ношнагѡ сладострастіа, оукроти
 стремленіа страстей, оугаси ражженныа
 стрѣлы лѣкавагѡ, еже на ны лѣстивыа
 движимыа: плоти нашеа востаніа оутѡли,
 и всакоє земное и вѣщественное наше мѡдро-
 ваніе оуспи, и дарви намъ боже вѡдръ
 оумъ, цѣломѡдръ помысла, сѣрдце трезвѣ-
 щееа, сонъ легокъ, и всакагѡ сатанина
 мечтаніа измѣненъ: возстави же насъ во
 время молитвы оутверждены въ заповѣдехъ
 твоихъ, и пѡмѡтъ свѣдѣвъ твоихъ въ себѣ
 твѣрдѡ имѡща: всенѡщное славословіе намъ
 дарви, во еже пѣти и благословити и сла-
 енти пречистое и великолѣпое имя твоѡ,
 оца, и сына. и свѣтагѡ дѡха, нынѣ и
 прѣисну и во вѣки вѣковъ, аминь.

Преславнаа приснодѣво мати хрїста бога,
 принеси нашѡ молитвѡ сынѡ твоємѡ и вѡгѡ
 нашемѡ да спасѣтъ тобою дѡшы наша.

Оупобаніе моѡ отець, приѣжище моѡ
 сынъ покровъ мой дѡхъ свѣтыи, трѡице
 свѣтаа слава тебѣ.

А Н-



Ангелъ представитель съ небесе посланъ бы-
 сть рѣщи богородицѣ: радѣйся, и со без-
 плотнымъ гласомъ воплощаема тѣ зрѣ го-
 споди, оужасашеса и стоаше, зовый къ ней
 таковаа: радѣйся, еюже радость воздѣлетъ:
 радѣйся еюже каѣтва исчѣзнетъ радѣйся
 падашагѣ адама возваніе: радѣйся слѣзъ
 евиныхъ избавленіе. радѣйся высотѣ недо-
 бовосходимаа человѣчскими помыслы: ра-
 дѣйся гавино недобозримаа и ангелскими
 очима. радѣйся иже еси царѣво сѣдалище:
 радѣйся иже носиши носѣшаго всѣ: радѣй-
 ся оутробо божественнагѣ воплощеніа. ра-
 дѣйся еюже ѡбновлетса тварь: радѣйся
 еюже поклонѣмса творцѣ. радѣйся не-
 вѣсто неневѣстнаа.

рѣ
 св
 ав
 см

Со всепѣтаа мати, рождашаа всѣхъ сва-
 тыхъ святѣйшее слово, нынѣшнее пріемши
 приношеніе, ѡт всѣхъ избави напасти всѣ-
 хъ, и егдашца изми мѣки тебѣ вопіющихъ:
 Алаливіа.

Все оупованіе мое на тѣ возлагю мати
 божіа сохрани ма подъ кровомъ твоимъ.
 Слава, и нынѣ: господи помилви. (трижды)

Мо-

МОЛІТВЫ ОУТРЕННЫ.

Во имя отца: Молитвами святыхъ:

Царю небесный: Святый боже:

Пресвятая троице: Отче нашъ:

Воставше от сна припадаемъ ти блаже, и
 аггелсквю пѣснь вопіемъ ти сильне. свѣтъ,
 свѣтъ, свѣтъ еси боже, богородицею по-
 милави насъ. Слава:

От одра и сна воздвигль ма еси госпо-
 ди, оумъ мой просвѣти и сердце, и оустнѣ
 мои отвѣрзи, во еже пѣти та святая
 троице: свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ еси боже
 богородицею помилави насъ.

И нынѣ:

Напрасно судїа прїидеть и коегждо
 дѣланїа шенажатса, но страхомъ зовемъ
 въ полвнощи: свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ еси
 боже, богородицею помилави насъ.

Господи помилви (дванадесать пѣти).

От сна вставъ благодарю та святая
 троице, ѡкв многїа ради твоея благости,
 и долготерпѣнїа, не прогнѣвалса еси на

17



ма лѣниваго и грѣшнаго, ниже погубила
 ма еси со беззаконми моими, но человек-
 колюбствоваа еси обичноу, и въ печални
 лежащаго воздвигла ма еси, во еже оутре-
 невати, и славословити держава твою, и
 нынѣ просвѣти мои очи мысленныа, и
 вѣрзи мои оуста, повчатиса словесемъ твои-
 мъ, и разумѣти заповѣди твоа, и творити
 волю твою, и пѣти та во исповѣданіи сер-
 дечнѣмъ, и воспѣвати всесвятѣе имя твоє
 отца и сына, и святаго дѣха, нынѣ и
 приену, и во вѣки вѣкѣвъ, аминь.

Вѣрвю во единаго: Анггелъ предстатель:
 ѿ всепѣтаа мати: все оупобаніе мое:
 слава, и нынѣ: господи помиави трижды.

Молитва предъ да сѣднимъ да
 пладнѣбамы.

Отче нашъ: слава, и нынѣ:

Господи помиави трижды.

Господи исъсе христѣ воже нашъ благосло-
 ви намъ пищѣ и питіе сіе молитвъ ради

пре-



пречистымъ твоёмъ матери, и всѣхъ твоихъ
святыхъ, аминь.

Подиръ пладнѣваніе-то.

Возвеселилъ ны еси господи въ твореніихъ
твоихъ, и въ дѣлахъ рѣкъ твоёю козрадо-
емса, знаменася на насъ свѣтъ лица твоего
господи, дая еси веселіе въ сердцахъ моёмъ,
ѡт плода пшеницы, вина и елеа своего
оумножишася, въ мирѣхъ всѣмъ оуснѣ и по-
чю: иже ты господи единого на оупова-
ніи вселилъ ма еси. Слава, и нынѣ:

Господи помилви, трижды.

Молитва предъ да сѣднимъ да
вечерамы.

Идайте оубоѡзи, и насытитса и восхва-
лятъ господа възскающіи его, жива вѣдѣтъ
сердца ихъ въ вѣкъ вѣка.

Слава, и нынѣ: господи помилви, трижды.

Господи иисусе христѣ:

Подиръ вечераніе-то.

Возвеселилъ ны еси: слава, и нынѣ:

Господи помилви, трижды.

Ѣ в.

Мо-

Моли́тва предъ да начѣнатъ да четѣтъ дѣца́-та (а).

Преблагій Господи подѣй намъ благодѣть свѣтаго Дѣха твоего, да подари намъ смѣсль и да оутверди дѣше́ны тѣ наши силы, за да внима́ймъ на оуче́нїе-то което ни придава́тъ: и тѣи да порастѣмъ, та да просла́вимъ има́-то твоѣ Созда́телю нашъ, и да пользо́вамы наше-то о́тѣчество.

Моли́тва като соверша́тъ.

Благодаримъ тебѣ Созда́телю нашъ, чи ны сподоби съ твоѣ-та благодѣть да внима́ймъ на оуче́нїе-то. Благослови наши-тѣ на-ча́лници, родители и оучители, които по-казва́тъ намъ пъть-а́тъ на истина́-та, и подѣй намъ сила и ѣ́мкость за да продолжи́мъ оуче́нїе-то наше.

До-

(а) Подѣръ като ѣзпѣа́тъ досто́йно е́сть: трѣба да чите́ тѣзи молитвы ката дѣна́ е́дно момчѣ, а дрѣги-тѣ да стоа́тъ го-логлави и да слы́шатъ съ внима́нїе.

III.

Д О Б Р И С О В Ъ Т И.

ШОГО НЕ ЩЕШЪ ДА ТИ СТРЪВАТЬ ДРУГИ-ТЪ
НИТО ТЪИ ДА ГО СТРЪВАШЪ НА ДРУГИ-ТЪ.

ЯКЪ МНОГО ХОРТЪВАШЪ, МНОГО ПОГРЪШКИ
СТРЪВАШЪ.

ЯКЪ ИГА ЖИШЪ ЕДИНЪ ПЪТЬ, НЕ ТА ВЪРО-
ВАТЬ ВТОРЫЙ ПЪТЬ.

ПО ДОБРЪ ПРІЯТЕЛЬ ВЪРЕНЪ, А НЕ КАМЕНЬ
БЕЗЪ ЦЪКНЕНЪ.

НА ГОЛАМЦЫ ДА НЕ СЪ ПРОТІЕШЪ, И СЪ
КОЛАРЦЫ ДА НЕ СЪ СКАРВАШЪ.

ДРУГОМУ НЕ СЪ ПРИСМІВАЙ, АМИ ТЕБЕ
СИ ВЪГЛАДВАЙ.

СТРЪВАЙ ДОБРО, ДА НАМЕРИШЪ ДОБРО.

ДА НЕ СЪ ПРИСМІВАШЪ НИКОМУ КОГА ИСПА-
НИ, ЗАЩО НИКОЙ НЕ ЗНАЙ КАКЪ ЩЕ ОУСТАМНИ.

КОЙТО ДНЕСЪ Е КОЛАРЕЦЪ, ОУТРЕЪ МОЖИ
ДА Е СЛЪПЕЦЪ.

И КОЙТО ДНЕСЪ Е ГОЛАМЕЦЪ, ОУТРЕЪ МОЖИ
ДА Е МЕРТВЕЦЪ.

ПОЧИТАЙ СТАРИ-ТЪ ДОДЪ МЛАДЪИШЪ, ДА
ПОЧИТАТЬ И ТЕБЕ КОГА ОУСТАРЪИШЪ.

Шс-

Щото сѣ вричашъ, да го стрѣвашъ.

Щото не можишъ да сторишъ, нити да сѣ вричашъ чи щѣ го сторишъ.

Да не вѣровашъ всакога кога та хвалѣтъ, зацо часту хора-та дрѣго хортѣватъ и дрѣго мѣслѣтъ.

Художество (занаѣтъ) да сѣ навчѣвашъ, зацо тогази никога не оугладнѣвашъ.

По добрѣ да дѣматъ сѣбъ за тебе, а ты да си добрѣ, а нѣ да дѣматъ добрѣ, а ты да си лошавъ.

Якѡ не попистѣвашъ, скорѡ оусиромашавашъ.

При каквито живѣишъ, на тѣхъ щѣ оуприличѣишъ.

Да не глѣдашъ кора-та, а ми средѣ-та.

Кога нѣщо щѣ начѣнишъ, сила-та си пѣрѡ да притѣглишъ.

Якѡ не сѣ трѣдишъ додѣ младѣишъ, бѣхъ рѣза щѣ оустарѣишъ.

За оутрѣ да не вѣстѣвашъ, щото за днѣсь настанѣвашъ.

Щото незнаишъ, нити да хвалишъ, нити да коришъ.

Да не сѣ срамѣвашъ, кога пыташъ за
което не разбрашъ.

Днесъ да мыслишъ оутрѣ що ще правишъ.
По добрѣ да си самъ, а не съ разбра-
тѣнь челоуѣкъ.

Не ѡтдавай сло за сло.

Почитай всѣкого както мѣ прилича.

Да начѣнвашъ всѣко нѣщо ѡт дѣто
трѣва.

Додѣ ѣ время да си ѡтвѣрашъ очѣ-тѣ.

Никога нищо да не речешъ, додѣ перкъ
не го смыслишъ.

Малкъ хортѣвай многѡ слышай, заради
това имашъ една оуста, и двѣ оуши.

Щото стрѣвашъ, стрѣвай го добрѣ и
мысли за сѣгнѣна-та.

Който забрана по безсиани-тѣ, забрана
сѣ ѡт по сиани-тѣ.

Който не познава добро-то, частѡ испа-
два въ сло-то.

Който оуправдѣва неправедни-тѣ, оупре-
правдѣва праведни-тѣ.

Всѣкий обича който мѣ прилича.

Който себе си хвали, той себе си кори.

Мѣ-



Мѣдры-атъ по многѣ хортѣва кога помолчава, а не безѣмны-атъ кога балаѣва.

Благороденъ ѣ добродѣлец-атъ, а не болѣец-атъ.

Всѣко ѣ лѣсно за трѣдливы-атъ, и всѣко ѣ мѣчно за марзливѣ-атъ.

Който съ неправда проболѣѣва, скорѣ оусиромашѣва.

Птичета-та са познаватъ по цартѣнїе-то, а челоѣцы-тѣ по хортѣванїе-то.

Челоѣкъ проболѣѣва, ако пописѣѣва.

Шото скорѣ стаѣва, скорѣ са загѣѣѣва.

Всѣкій колько то мѣ черга-та стига, толькози да са простира.

Който многѣ хортѣва, и многѣ лѣжи, и многѣ балаѣва.

Който има наѣка не испѣѣва никога.

Който хѣли слѣ-то, не любѣ добро-то.

Марзливѣ-атъ челоѣкъ на празднѣ идѣ хлѣѣ атъ.

Мѣрзливѣ-атъ ѣ башѣ на слѣ-то.

При лѣкаѣ челоѣцы, и добры-атъ стаѣва лѣкаѣѣ.

Добръ челоѣкъ вредѣ са на хранѣ.

Всѣ-

Всѣко нѣщо има время-то си.

Всѣко нѣщо да бѣди съ марка.

Който трапъ за другиго ископава, той себе си вѣтрѣ закопава.

По добрѣ свѣхъ хлѣбъ съ миръ, а не много истѣа съ скорѣ.

IV.

Ѹмни ѡтвѣтн.

1. Попытаха ѳалѣса: що ѣ мѣчно; а той ѡтвѣща: да познай человекъ себе си. Пакъ го попытаха, ами що ѣ лѣсно; и той рече: да оучимъ другаго.

2. Димонакъ, като го попытаха: кога начѣна да разкѣра фѣлософѣа-та; рече: кога то начѣнахъ да познавамъ мене си.

3. Аристѣппа попытаха: що трѣба да оучатъ момчѣта-та; а той ѡтвѣща: што то ще има трѣба кога порастятъ.

4. Впиктѣта попытаха: кой ѣ богѣтъ; пакъ той рече: кой то ѣ благодаренъ на колъ-кото има.

5. Діогéна попытаха: какъ можн чело-
вѣкъ да си ѡтвѣрни на неприѣтели-тѣ; а
той рече: акѡ имъ стрѣва добро.

6. Аристотéль, като го попытаха: що ѣ
пріѣтель; рече: една душа въ двѣ тѣла.

7. Попытаха Сократа: какъ можн чело-
вѣкъ да оугоди (ареса) на хора-та; а той
ѡтвѣща: акѡ стрѣва добръ и хортѣва оумнѡ.

8. Платѡнъ казваха чи едни го корѣтъ:
атой рече: но азъ ще живѣа тѣн, што
сички-тѣ хора да познатъ чи лѣжатъ.

9. Алeксандра попытаха гдѣ ти ѣ имéніе-
то; а той показа пріѣтели-тѣ си.

10. Діонута, като падна ѡт царство-то
си, попытаха: що та пользова Платѡнъ и
фiлософiа-та; а той ѡтвѣща: научи ма да
живѣа добръ и на това состоѣніе (халъ).

11. Эалиса попытаха: що ѣ общо на
сички тѣ хора; а той рече надѣжда-та,
защо а имать, и които нищо нѣмать.

12. Какъ го попытаха: да ли можимъ
да оукрiнимъ ѡт Бога нѣком работа; а той
рече: не можимъ нити мысаль.

13. Сократъ двмаха чи единъ хортѣва
слѣ за него, а той рече: не треба да са
чудите, защо той не знай да хортѣва добръ.

14. Мисанія попытаха: какъ можн че-
ловѣкъ да соверши благополучно живот-атъ
свой; а той отвѣща: акъ живѣи всакога
тай, като чи ли щаше да оумре на оутрѣ.

15. Нѣкои си блашоревн много при
Аристотѣла, ачи като стана да си иде рече
мѣ: бѣакимъ та смотихъ съ хората-тѣ
си; нѣ, рече философ-атъ, защо азъ не та
слышахъ.

16. Метела Македонанин-атъ попыта
единъ военачалникъ: що ще правншь оутрѣ;
а той рече: акъ оугадахъ чи дрѣха-та ми
знай що си мысла да правъ, тойзи часъ
м изгарахъ.

17. Сѣт Рѣтила Рѣфа единъ прѣтель пои-
ска едно неправедно нѣщо, а той не рачи
да го стори. Тогази са разгнѣви прѣ-
тель-атъ мѣ, и като си вгхождаше рече:
каква польза имамъ въ твой-то прѣтель-
ство, кога не ми стрѣвашъ щото ти ища;
а той мѣ отвѣща: ами и мене що ма поль-

зоба твоѣ-то прѣѣтельство, ако трѣба да
стрѣвамъ неправедны работы;

18. Ягѣда попытаха: колько войска има;
а той рече: колькото трѣба за да побѣдѣмъ.

19. На Леонѣда писа Зѣраъ: дай ми
оружѣе-то си (силахатъ): а той мѣ ѡт-
вѣща: дойди (иля) да го земни.

20. Алезандръ, като чѣваше чи Дарѣи
гѣтви много войска, рече: единъ бѣлкъ не
са плаши ѡт много ѡбцы.

21. Фѡкѣиѡнѣ дѣмаше Димосдѣнъ ще та
ѡубѣлтъ Аллинани-тѣ, акѡ са разгнѣбѣ-
тъ: пакъ той мѣ ѡтвѣща: а тебе, акѡ са
сѣбѣстѣтъ.

22. Фѣлосѡфѣ Анахарѣсѣ са присмѣваше
единъ чи ѣ скѡдѣнинъ сирѣчь варваръ: а
той мѣ рече: мене засрамѣва мое-то ѡтѣ-
често, а ты засрамѣвашъ твоѣ-то.

23. Платѡна попыта единъ: какѡ добро
да ти сторѣ; а той ѡтвѣща: акѡ познайшъ
нѣкой сло на мене да ми го кажишъ.

24. Мѣдры атъ Вѣиѡнъ видѣ единѡго за-
вѣстника чи са скорби, и мѣ рече: не знаѣ

да ли тѣбѣ са слѣчи нѣкой зло, или дрѣго-
мѣ нѣкой добро.

25. Вѣдинъ непріѣтель дрѣмаше Зинонъ:
да оумра, акѣ не ти стора нѣкой зло:
и азъ, ѡтвѣща Зинонъ, акѣ не ти стора
нѣкой добро.

26. Вѣного фїлософа попытаха: гдѣ ѣ
Богъ; а той ѡтвѣща: речи по добрѣ гдѣ не
ѣ Богъ.

27. Хїлшна попытаха: що прави Богъ;
а той рече: высоки-тѣ сабарѣ, а испаднааи-
тѣ воздига.

28. Антїсмена попытаха: защо боларци-
тѣ не ходатъ при оучени-тѣ ами оучени-тѣ
при боларци тѣ; а той ѡтвѣща: оучени-тѣ
знаатъ що имъ треба, но тїи не знаатъ
ѡт що са лишени (що имъ липца).

29. Платѣна попытаха: какѣо ѣ различїе-
то междѣ оучена и нѣчена человекѣка; а той
рече: какѣото ѣ междѣ целитель атъ (хекї-
мин-атъ) и болны-атъ.

30. Аристотель рече: колькото различїе
има междѣ живи-тѣ и мѣртва-тѣ, толькози
има и междѣ оучени-тѣ, и невчени-тѣ.

31. Нѣкой фїлософъ, като го попытаха, що има челоуѣкъ прилично Богу; рече: Благодѣанїе и истина

32. Едногò попытаха: кои най любви въ кѣшѣ; и той рече: които ги є по страхъ за мене, а не които ги є по стархъ ѿт мене.

33. Дїогена попытаха що забвраватъ хора-та най скорѡ; а той рече: Благодѣанїе-то.

34. Клеанда попытаха: какъ да проболарѣи челоуѣкъ; а той рече: акѡ оусиромашѣи ѿт желанїа.

35. Анахаретъ рече: най лошаво нѣщо на челоуѣка, и най хубаво є мзык-атъ, защо съ него прави и голѣмы лошавинни и голѣмы добринни.

36. Едногò тарговица попытаха: какъ испичели толькози парѣ; а той рече: много-то лесно, а малко-то мѣчно

37. Димонакъ като видѣ едногò кеземника чи сѧ голѣмѣи сѧсъ дрѣхи-тѣ си, пристапи при него и мѡ рече, като го оулови за дрѣха-та: това предъ малко времѧ ꙗко носаше овца-та и пакъ овца бѡше.

38. Віасъ, като го попытаха: кой ѣ най
 болъ добитакъ; рече: акѡ пыташъ за дн-
 ви-тѣ ѣ мѡчитель-атъ, акѡ ли за пытоми-
 тѣ, ѣ ласкатель-атъ.

39. Антисменъ, като чѣ чи го хвалатъ
 лѡкви челоѡцы: бѣжимъ сториѡхъ нѣкой
 слѡ; рече на прѣтели-тѣ свои.

40. Оалиса попытаха: що видѣ рѣдко на
 свѣт-атъ; а той ѡтѡща: старъ мѡчитель.

41. Сократа ритна единъ безъменъ че-
 ловѣкъ, а той не мѡ рече нищо. Прѣтели-
 тѣ мѡ са чѡдѡха, и той имъ кажи: акѡ
 ма ритнаше магаре, требаше ли да го рит-
 на и азъ.

42. Арстотелъ, като чѣ чи нѣкой го
 хѡли, рече: кога ма нема нека ма и ей.

43. Оалисъ рече: най вѣтѡхѡ нѣщо ѣ Богъ,
 защо нема начало: а най красно свѣт-атъ,
 защо ѣ Божие созданіе: а най чиврасто
 оум-атъ.

44. Сѡлона попытаха на единъ соборъ:
 безъменъ ли ѣ та молчи, или нема що да
 рече; а той ѡтѡща: възможно ли ѣ да
 молчи безъменъ челоѣкъ;

45. Попытаха Сѣмонѣда: защо сѣсъ молчѣніе-то си ище да сѣ покаже добръ предъ хора-та; а той ѡтвѣща: защото много пѣти сѣ покалахъ (станахъ пишмѣнь) чи хортѡвахъ, а никога, чи молчлахъ.

46. Лусѣмахъ попыта фѣлѣппѣда що щѣшь да ти дамъ; а той рече: мола ти сѣ да не ми кажишь ницю ѡт скриты-тѣ си работы.

47. Фѣлософ-атъ Зинѡнъ бѣше савга-та си чи ѡткрадне едно нѣщо: и като той сѣ оуправдаваше и дѡмаше, чи мѡ было писано да ѡткрадне: писано ти ѣ было и да та бѣтъ, рече мѡ фѣлософ-атъ.

48. Алфонса царь-атъ Арагонскѣй попытаха: да ли ѣ возможно да оусиромашѣи; а той ѡтвѣща: не бѣ возможно, акѡ сѣ продаваше оучѣніе-то.

49. Агасѣла Лакедемонскѣ-атъ царь попытаха, какъ може единъ самодѣржець да оудержи здраво царство-то си; и той ѡтвѣща: акѡ обладака свои-тѣ люде, какѡ-то единъ баща свои-тѣ чада.

50. Агисѣла попытаха: мѡжество-то ли ѣ по горно, или правдина-та; а той рече:

акѡ

акѡ бѣхѹмы вси праведни, не ни трѣбаше мѹжество.

50. Мѹникъ, като го потканаше сынъ мѹ да погови малко вонни, та да призамни едно полѣзно мѣсто, рече мѹ: щешъ ли и ты да си единъ ѡт тѣхъ;

52. Антипатръ потканаше фѡкиѡна да стори една неправедна работа: а той мѹ рече: Антипатре не можешъ ма има и за ласкатель и за прѣатель.

53. Единъ Аминаненъ сѹ присмѣваше Ѳѳикратъ чи ѣ шиварскій (терзійскій) сынъ: а той мѹ рече: мой-атъ родъ ѡт мене начѣва, а твой-атъ на тебе сѹ совершава.

54. Аристотѣла попытаха: що испичели ѡт фѳилософѣа-та; а той рече: да правѹ ѡт само тебе си што дръги-тѣ правѹтъ ѡт страхъ.

55. Единъ крадецъ сѹ оуправдаваше на Димосѣна и мѹ дѣмаше не знаишь чи ѣ твой: а той мѹ рече: ами не знаи ли чи не ѣ твой;

56. Диогѣна попытаха кои очи глѣдѹтъ добръ; а той ѡтвѣща на завѣстницы-тѣ, защо виждѹтъ и што не имашъ.

57. Димокрѣта попытаха: на що стои
благородіе-то; а той ѡтвѣща: довиташко-
то на тѣлесна-та сила, а челоуѣческо-то на
добри-тѣ нравѣ.

58. Вѣспъ, като мѡ са присмиваше єдинъ
чи є грозенъ, рече: не глѣдай на лицѣ-то
амѣ на оум-атъ.

59. Единъ са хвалаше чи є ѡт голѣмо
отѣчество, а Арїстотелъ мѡ рече: амѣ ты
достойнъ ли си за голѣмо отѣчество;

60. Попытаха Леотухїда: защо Спартани-
тѣ пїятъ по малко вїно; а той рече: за да
си глѣдате сами работы-тѣ.

61. Сѡлауна попытаха: какъ мѡжи да са
оудержи єдно царство; а той ѡтвѣща: акѡ
граждани-тѣ са покорѣватъ на началници-
тѣ, а началници-тѣ на закони-тѣ.

62. Попытаха Антисоена: кога падатъ
градовѣ-тѣ и царства-та; а той ѡтвѣща:
кога вѣки не почитатъ добри-тѣ челоуѣцы:
и не мѡчатъ авкави-тѣ.

63. Единъ Персийскїй царъ попыта савга-
та си ѡт що са оуправатъ конїе-тѣ; а
той мѡ рече: ѡт царско-то око.

64. Філософ-аць Янтисаєнъ оучаше, та-
вожи богатство да собира всакій за себе
си, цюто и акъ сѧ потопаше въ морє-то,
ачи излѣзи голъ пакъ да не го загубѧ.

V. Б а с н ы (темсѧли).

1. Кога сѧ насѧлимъ много и хмыслѧмы.

Єдна оужаднаѧа бѧна намѧри єдно гарнє
до половина-та сѧ вода: тѧ нити:
вода-та: стѧгаше, нити гарнє-то да при-
тѧри можаше. Тогѧзи зєма камачета та
ги напѧша бѧтрѧ и тѧи вода-та сѧ издѧг-
на и тѧ сѧ напи.

2. Всакій мѧмри за неправда-та.

Нѧкои оучѧри си оупѧкоха єдна оѧца на
мандра-та и сѧднѧха да ѧ идѧтъ. Единъ
вѧлкъ примина ѡт тамъ, и като ги видѧ
рече: какѧвъ гѧлчъ шѧше да сѧ дѧгни акъ
ѧ идѧхъ азъ!

3. Наготѧи си на врѧмѧ-то цюто цѧ ти потрѧва.

Прѧзъ зима-та мравы-тѧ си каѧѧха жито
ѡт житницы-тѧ и идѧха: а цюрец-аць ги



вѣдѣ и ѿмѣ са помѡли да мѡ дадагѣ. Пѣкъ тѣи го попытаха: що прави презъ лѣто-то та не си собра; а той рече пѣхъ: тогази тѣи са засмаха и мѡ рекоха: кога си пѣлъ тогази, сега ѿграѣ.

4. Кѡнто ѿще много загуба и малко-го.

Ѣдна бабичка ѿмаше Ѣдна кокошка, и тѣа сносаше кѣта дѣнь. Бабичка-та सकѣ чи акѡ и доде по много да ѿде, щѣ начѣни да сноса дваждѣ на дѣнь ѡтъ. Но кѣто начѣна да ѿ храни по много, кокошка-та затластѣ, и начѣна да не сноса нити веднаждѣ на дѣнь ѡтъ.

5. Кѡнто зло мѣсли, зло намира.

Ѣдна женѣ ѿмаше храниници (хизмикерки) и ги дѣгаше да работѣтъ тѣкѣ кѣто попѣаше петѣл-ѡтъ. Но зашто ѿще ѿмѣ са дрѣмаше и ѿщаха да спѣтъ по много, согласиоха са да ѡубѣѣтъ петѣл-ѡтъ. Подирѣ това тѣи намѣреха по голѣмо зло, зашто господарька-та ѿмѣ не знааше вѣки коѣ времѣ ѣ, и ги дѣгаше частѡ ѿще ѡт вечерѣ.

6. Не

6. Не ищи невозможни нѣща.

Една жаба сѣ примѡли на единъ орѣлъ да ѿнаѡчи да фѣрка: той и рече чи не ѣ възможно това, защо не има врела. Тѣѡ не послаѡша ѡми пакъ сѣ молаше: тогази ѡ гравна орѣл-атъ и като ѡ изкъши ѡтпѡсти ѡ, и тѣѡ падна та сѣ смаза.

7. Нѣкои хортѡватъ много, а не праватъ нищо.

Согласѡха сѡ мышки-тѣ да прикачѡтъ едно званчѣ на котка-та за да ѡ чѡватъ кога дойдѡ. Но не сѣ намѣри ни една да иди да и го прикачи.

8. Дрѣха-та не прави человекѡ.

На едно магѡре ѡумрѡзна да носи дарѡа, и заради това забѡгна ѡт господарь-атъ си. На пѡть-атъ намѣри една коѡа лѣсква (ѡслѡнска) и сѡ ѡеви въ нѣл. Тогази сички-тѣ человекѡци и довитѡци бѣгаха като го видѡха. Но подиръ малко начѣна да ривѣ, и тогази го познаха, и сѡ притѣкоха человекѡци-тѣ та го ѡловѡха и го бѣха.

9. Всѣкѣй ище да живѣй.

Ѣднѣ бѣвичка носѣше дарѣа, и катѣ сѣ
оутрѣди сѣднѣ да сѣ почини, и рече гдѣ
ѣ смертѣ-та да доиде да ма свободѣи ѡт
толькози трѣдове! Тѣтакѣи доиде смертѣ-
та и ѣ попыта: защо ѣ бика; ѣ бибѣчка та
и рече: да ми подигнишь да стѣна.

10. Всѣкѣй сѣка сѣбе сѣи нѣщо сѣи.

Ѣднѣ мѣха кацнѣ на ѣдинѣ бибѣолѣ, и
катѣ посѣде малкѣ, попыта го: акѣ ти
тѣжѣ тѣрдѣ да сѣ ѡтида: ѣ той и рече: нитѣ
катѣ доиде та оутѣдишь, нитѣ ма ѣ грижа
акѣ сѣдишь.

11. Ѣт ѣкомство-то много лошавинѣ
происхождѣтъ.

Ѣднѣ глѣдна лисѣца сѣ пѣхнѣ презѣ ѣднѣ
дѣпка въ ѣднѣ ѡвчѣрьскѣ колѣба и намѣри
та ѣде тѣрдѣ много. Но когатѣ рече да
сѣ ѡтидене сѣ собираше вѣки въ дѣпка-та:
и тѣи доиде ѡвчѣрь ѣтѣ та ѣ намѣри и ѣ ѡуби.

12. Кѣиго стрѣва зло на пѣзданѣ дѣри
дѣсѣра причина (сѣбѣ ѣ).

Ѣднѣ ѣгне пѣше водѣ на ѣднѣ рѣкѣ: ѣ
блѣкѣ-ѣтѣ го видѣ и доиде надѣ него да пѣи
и той

и той вода, и, за да намери причина да го изяде, рече мѝ: не ми размъшай вода-та, а то ѡтъкна, чи рѣка-та не тиче на такакъ. Пакъ валак-атъ мѝ рече: чѣхъ чи онази година ма си попаржало на майка ми, а то рече, чи тогази ѡще не бѣше сѧ родило. Тогази валак-атъ мѝ рече: дѡмай какъ щешъ, азъ ще та изамъ.

13. Дѡкави-тѣ (шнирѣти-тѣ) злѡ намиратъ.

Едно магаре, натоварено сѧ съ соль, като приминѡваше една рѣка, стрепна сѧ та падна: подиръ малко, като сѧ исправи, оугади чи мѝ повлѣкна, защо соль-та сѧ стопи въ вода-та. Други пъть бѡше натоварено съ вѡлна, и като минѡваше една рѣка, легна вѡтрѣ за да мѝ оулѣкни пакъ, но като сѧ напи вѡлна-та, то вѣки не можн да сѧ исправи, ами оумрѣ тамъ.

14. На безѡмны-тѣ много минѡватъ презъ глава-та долѣ сѧ навчатъ.

Врана-та грабна една вѡца скѡранѣе и кацна на едно древо да го яде. А лисица-та ѡ виде и ѡтиде подъ древо-та и начѣна

да ѿ хвѣли ѿ да ѿ дѣла: ѿ коль-ко си хѣ-
бава ѿ напѣта, тѣи бѣвашъ за царица, но
кажати чи си нѣма. Тогази краи-та, за
да покажи чи има гласъ, начѣна да крачи,
ѿ сѣраніе-то падна долѣ: а лицица-та сѣ
притѣче та го грабна, ачи сѣ засмѣ ѿ рече:
сичко-то имашъ, ѿ врано тѣкѣ оумъ не
имашъ.

15. Които сѣ трѣди не бѣва сиромѣхъ.

Вѣинъ земедеѣлецъ, като оумираше, рече
на синове-тѣ си, чи има закопано имѣніе
въ лозіе-то та да ѿдади да го ископаатъ.
Подиръ смѣрть-та мѣ ѿтидоха та прико-
паха лозіе-то пѣтъ шѣсть пѣти, ѿ не намѣ-
риха нишо, но лозіе-то дади много гроз-
дѣе, та го продадоха ѿ зѣха много паркѣ,
ѿ тогази познаха оумны-тѣ бащини си
хорати.

16. Не вѣ, овай протѣвник-атъ си.

ѿтиде вѣлк-атъ при ѿвѣрь-атъ ѿ мѣ рече:
нитѣ тѣи си виноватѣи (кабахатліа) та сѣ
карамы нитѣ азъ, а ми кѣчѣта-та: ѿ акѣ
щѣшъ да сѣ простимъ за напредъ ѿ да не

са кармамы, придай ми ги, и ще познайшъ
чи азъ не лажа: овчерь-атъ го повѣрова и
мѣ ги дади, но подиръ малко вали-атъ,
като изѣде квчета-та, варна са та разпрасна
сично-то стадо на овчерь-атъ.

17. Когà си помагать человекы-тѣ
избавать са.

Дойдоха при една рѣка двама человекы,
един-атъ слѣпъ, а другі-атъ хромъ, и
ищаха да ѿ приминать, но не можаха,
защо един-атъ не видаше, а другі-атъ не
имаше крака. Тогàзи мѣдръ са согласиша
хромы-атъ да восѣдани слѣпаго, ачи да мѣ
казва гдѣ да стапа, и тѣи неврѣднѣ при-
минаха.

18. Всяко общество са оупаза кога согласишъ
са трѣдаль сички-тѣ членове.

Скараха са веднаждъ рацѣ-тѣ, крака-та
и сички-тѣ други человечески ставы съ
чрѣкото (шкембѣта), чи тѣи са трѣдаль да
го хранать, а то сѣди да шде на готово,
то имъ са присмѣ за безѣмие-то и имъ
рече: чи като зѣмни храна-та не ѿ держи,
ами

ами пакъ тѣмъ ѿ раздава. Тѣи не го по-
 слышаха, ами мѣ рекоха да работи-та да
 са храни и да не го ѣ грижа за тѣхъ.
 Тѣи подиръ малко дни, рацѣ-тѣ като не
 мѣ дадоха нищо, начѣнаха да ѿтслабватъ:
 тогази са свѣстиха и са молаха на чрево-
 то да прѣемни храни-та да не са загубятъ,
 но бѣше са приминалъ врема-то, защо
 нити тѣи можаха да ѿ дадатъ, и тѣи
 оумраха сички-тѣ съ чрево-то на едно,
 защото не го храниха.

VI.

Различны Истории.

Молчалива молба.

На едно момчѣ вѣха зарачали да не иши
 нищо на трапѣза-та. Единъ патъ го
 забораваха и не мѣ дадоха ѿ едно истѣе,
 а то посѣгна та зѣ соль и ѿ годи предъ себе
 си: тѣи го попытаха: за що ти ѣ соль-та;
 а то рече: да посолѣ истѣе-то дѣто щѣ ми
 дадѣте.

И на

И на едно момичинце пакъ тѣи бѣха
 зарачали, и заборавиѣхъ веднажъ та не мѣ
 дадоха ѿ едно вѣстїе, а то си прострѣ
 рака-та та показваше съ перст-атъ си и
 двмаше: ѿ този ми дадохте, и ѿ този
 и ѿ този . . . ачи прискачаше онози вѣстїе
 ѿ което не бѣшло. Тогачи го видѣхъ и
 го попытаха: ами не ти ли дадоха и ѿ
 този; а то рече: не. Тѣи сѣ замѣхъ за
 оумна-та тѣзи молва и мѣ дадоха.

Воздержанїе.

Яда карїйска-та царица, проводи Лезан-
 дрѣ много хвбави вѣстїи и повари (ахчин)
 исквѣсни а той ги варна на зать и рече: азъ
 имамъ твѣраѣ добри повари ѿ оучитель-
 атъ мой Леонїда, за пладне, много-то
 пошно варвѣнїе а за вѣчарь, малко-то плад-
 нѣванїе.

Различїе междѣ баща и оучитель.

Частѣ двмаше Лезандръ: по много
 сѣмь долженъ Арїстотелѣ чи ма навчи а не
 Філіппѣ чи ма роди, зацо ѿ тогози прїехъ
 живѣанїе, а ѿ оногози добро живѣанїе.

По-

Польза ѿт оученіе-то.

Філіппъ подканаше сына си Алѣксандра да залѣга да сѣ оучи, заради да не стори много работы, за които той сѣ скорѣаше чи ги ѣ сторилаъ.

Кое богатство не сѣ загубѣ.

Димітръ Антиоховъ сынъ, като призѣ Мѣгара, и сички-тѣ граждани си заговиха кой што ѿ имаше, найде філософа Стіпона, и го попыта: шо мѣ сѣ загубѣ; а той ѿгвѣща: нишо, зашо никой не можи да ми замни добродѣтель-та и оученіе-то.

Истенско благородіе.

Алфонсъ царъ Драгонскій, като мѣ дѣмаше единъ ласкатель и го хвалаше чи ѣ царскій сынъ и царска оунѣка, и царскій братъ, рече: азъ сички-тѣ тѣзи за нишо ги имамъ, зашо не сѣ мон, ами чѣзди: истенско-то благородіе ѣ мудрость-та и оученіе-то.

Царъ за гнѣв-атъ.

Като оустарѣ філософ-атъ Аннодуръ, поиска ѿт Августа да го ѿпѣсти да си
ИДИ

ИДИ НА ОТЕЧЕСТВО-ТО, И ТОЙ ГО ПОСЛЫША.
 КОГАТО СИ ОТХОЖДАШЕ, ПОМОЛИ МЪ СЯ ДЪ-
 ГВЕСТЬ ДА МЪ ДАДЕ ЗА ПРОВОДАКЪ НѢКОЙ ДОБРЪ
 СОВѢТЪ. ТОГАЗИ РЕЧЕ ФІЛОСОФЪ-АТЬ: КОГА СИ
 ГИГВЕНЪ, ѿ ЦАРЮ, ДА НЕ РЕЧЕШЪ НИЩО НИТИ
 ДА СТОРИШЪ ДОДѢ НЕ ПРИЧИТЕШЪ А, Б, В...
 ТОЙЗИ ЧАСЪ ГО ОУЛОВИ ЦАРЬ-АТЬ ЗА РАКА-ТА
 И МЪ РЕЧЕ: ТѢЩЕ МИ ТРЕБАШЪ И ГО ДАРЖЕ
 ПРЕЗЪ СІЧКА-ТА НЕА ГОДИНА, ЗАЩО ЗНААЩЕ ЧИ
 ИЛИ ДОВАРЪ ЦАРЬ ЗА ГИГВАТЬ Е МААНИЕ-ТО.

БЕЗМѢСТНА ЛЮБОВЬ.

КЕСАРЬ КАТО ВИДѢ НА РИМЪ НѢКОИ СТРАН-
 НИЦЫ ЧИ ДЕРЖАХА НА РАЦѢ-ТѢ СИ КВЧЕНЦА
 И ГИ МИЛВАХА, ПРИСТАПИ ПРИ ТѢХЪ И ГИ ПО-
 ПЫТА: ДА ЛИ РАЖДАТЪ ПО ТѢХНИ-ТѢ МЪСТА
 ЖЕНЬ-ТѢ ДѢЦА; СЪ ТАЗИ ХОРАТА ГИ МАМРАШЕ
 ЧИ ЛЮБАХА ДОБИТАЦЫ-ТѢ, КАКТО ТРЕКАШЕ ДА
 ЛЮБАТЪ ДѢЦА-ТА СИ.

САМЪ ЗНАИ ВСАКІЙ ГДѢ ГО БОЛИ.

НАВЕЛЪ ВМІЛЪ РИМСКІЙ НАЧААНИКЪ НАПЪСТИ
 ЖЕНА-ТА СИ. ТОВА КАТО ЧВХА ПРИАТЕЛИ ТѢ
 НЕГОВИ ПРИБРАХА СЯ ПРИ НЕГО И МЪ ДЪМАХА:
 ДАЛИ ЦѢЛОМЪДРЕНА НЕ Е ИЛИ ХЪБАВА, ИЛИ

КАКВА

каква погрѣшка стори; защо да ѿ напѣсти-
 шъ; А той не рачи да излѣви причина-та
 (себѣп-атъ) заради да не ѿ засрами, а ми
 побелѣ та мѣ донесоха бѣтѣш-атъ, ачи
 имъ рече: тойзи бѣтѣшъ има ли нѣгдѣ
 збѣркано; и не ѣ ли хѣбелеъ; но кой знай
 гдѣ ми стиска;

ВСТѢСТВЕНА ІКОНА.

Припѣраха сѧ единъ пѣтъ Зѣвзъ и Па-
 расъ, кой ѣ по иискѣсенъ зѣграфъ. Тогази
 Зѣвзъ исписа единъ гроздаъ толькози добръ
 щото дохождаха птичета-та на около да
 го калѣатъ. А Парасъ принѣси една ікона
 завѣта съ едно тѣнко бѣло толькози до-
 карано, щото сѧкаше человекъ чи ѣ истен-
 ско. Тогази Зѣвзъ като сѧ голѣмѣаше
 іщѣ чи излѣга птичета-та съ ікона-та си
 пристѣпи при Параса и мѣ рече да издѣгни
 бѣло-то да види ікона-та мѣ. Парасъ го
 погѣдна и сѧ позасмѣ, а Зѣвзъ позна чи
 сѧ прѣлсти и начѣна да сѧ червѣи ѿт срамъ
 и рече: азъ вчѣра излѣгахъ птичета-та, а ты
 днѣсь излѣга мѣне зѣграфъ. Сѣтнѣ пакъ

Зѣв-

зѣвѣвъ исписа єдно дѣтє да держи коуче съ
гроздїе, и като виде чи птичета-та дохож-
даха да каавѣтъ гроздїе-то разгнѣви сѧ и
рече: по доврѣ исписахъ гроздїе-то а не
дѣтє-то, зашо трѣбаше да сѧ оуплашатъ
от него птичета-та.

Да не слышашъ всѧкого.

Полувѣитъ направи два їдола, єдин-атъ
каквото той знааше, а дрѣгї-атъ както мѣ
всѧкїи речєши. Като ги соверши ихнеси ги
на єдно. Тогѧзи начєнаха сички-тѣ да
сѧ смѣѣтъ за єдин-атъ и да хвалѣтъ
дрѣгї-атъ: а той имъ рече: тойзи дѣто го
хвалите направихъ го азъ, а тойзи дѣто
корите направихте го вїи, та заради това
є такавзи.

Що є Челобѣкъ.

Нїкокрєвшнъ Кѧпрѣскїи мѣчитєль оулови
фїлосѡфа Аназарха своего противника, и
повелѣ да го гѣдѣтъ въ єдна каманна чѣ-
тора и да го хѣѣтъ. А фїлосѡф-атъ тер-
пѣше ѣгкѡ и дрѣмаше: вїи мѣчителю, кожа-
та Аназархова вїишъ, а не Аназарха.

Ка-



Ватаднѣвно своѣй испытваніе.

Пѣаагорски-тѣ фїлософи ката дѣнь, като си лѣгнаха, пытаха себе си: на кой грѣхъ са противнихъ днесь и не го сторихъ; кой лошавъ нравъ си оуправихъ; Тамъ трѣба да стрѣва и всакїй человекъ, който ище да стани добръ.

Добра Сѡвѣсть.

Періклъ като оумираше, рече на прїятелитѣ свои: радвамъ са чи никого не прожалихъ презъ живот-атъ си.

Добро оупотрѣбленіе на оугаждало-то.

Сократъ дѣмаше на оученицы-тѣ свои да са оугаждатъ частю, ачи които са красни да залѣгатъ и да са пажатъ да не са загрожатъ съ лошалы работы, а които са грозни да са трѣдатъ да закрїятъ образна-та грозненя съ дѣшевна-та добрина.

Великолѣпенъ дѣръ.

Періклъ поиска отъ прїятель-атъ си Ялѣзандра дѣсатъ таланда (дѣсатъ хилади рїала) да оужени дашери-тѣ си, а той мѣ

дѣди

дѣди пѣтдесѣтъ. Дѣсѣтъ ми стѣгатъ, рече
Периллъ, а Ялѣзаръ мѣ ѡтвѣща: тѣкѣ
стѣгатъ дѣсѣтъ да зѣмнишь, но не и мѣнѣ
да дамъ толькози. Дрѣгій пѣтъ ѣдинъ до-
баръ боинъ мѣ поиска ѣдно малко нѣщо, а
той мѣ дѣди ѣдинъ цѣлъ градъ. Замѣа
сѣ ѡнзи сиромѣхъ като чѣ това, и рече:
многѣ ѣ това царю на ѣдного воина, а той
мѣ ѡтвѣща: но не и на ѣдного царѣ.

Общю да бѣди прѣлѣтельско-то именуѣ.

Оеофрагъ като видѣ чи сѣ разхождаше
ѣдинъ болѣренъ сѣ ѣдного сѣтна сиромѣха,
попыта ѡченицы-тѣ свои: що сѣ ти; и
като мѣ ѡтвѣщаха чи сѣ прѣлѣтели, рече: амн
защо ѣдин-атъ ѣ болѣренъ, а ѡнзи толькози
сиромѣхъ;

Почтѣна-та ѡдѣжда.

Нѣкой фѣлософъ ѡтиде ѡу ѣдного княза,
и сѣбги-тѣ като го видѣха сѣ прѣсты дрѣхи
не го ѡставиха да влѣзи. Я той сѣ варна
та сѣ ѡвлѣчи въ красна ѡдѣжда, ачи доиде
пакъ: тогази стражари-тѣ ѡтвориха порты-
тѣ и го, воспрѣха сѣ чѣсть та го ѡубѣдоха.

Б.

Ка-



Като тѣи влѣзи фїлософ-атъ, за да сѣ при-
смѣи кнѣзю, савлѣчи си дрѣха-та, ачи
начѣна да и сѣ поклѣна. Кнѣз-атъ сѣ по-
чѣди и го попыта: защо прави това: а той
отвѣща: защо-то познахъ чи оу вѣтъ не
почитатъ добродѣт-ль-та и достоинство-то
а ми красна-та ѡдежда.

Польза ѡт сла жена.

Казватъ за Дандиппа Сократова-та жена,
чи била твѣраѣ сла и гнѣвлива. Единъ
пѣть Лаквїадъ попыта Сократа: защо
не ѡ навѣстишь; а той мѣ отвѣща: като
терпѣ неѡ въ кащи, навчамъ сѣ да при-
терпѣвамъ, кога дрѣги-тѣ мѡ корѣтъ по-
ванъ.

Всѡко неполезно хѣдожество трѣба
да сѣ покрѣсва.

Твѣраѣ сѣ чѣдѡха за едногѡ, чи можа
ше да прикарва ѡт далече презъ една малка
дѡпка грахово зѣрно, бѣзъ да звѣрка со-
всѣмъ: него като видѣ Лезанаръ подари го
сѣ една крїна грахъ, и рече: за таквѡ
хѣдожество, такавъ дѡръ.

Колѡ

Коѡ войска ѣ страшна.

Хаврісь Лдинанскій военачалникъ кажа-
ше: по страшна ѣ една войска рогачи съ
военачалникъ левъ, а не една войска левн
съ военачалникъ рогачъ.

Польза ѡт хваницы-тѣ.

Філіпъ като чвваше чи го корѡтъ и ѡсвж-
давать Лдинански-тѣ риторн, рече: мног
ги благодарѡ заради това, защо ми казва-
тъ погрѣшки-тѣ и ма подканать да стана
по добаръ.

Кротость Філіппова.

Подканѡха веднѡждъ Філіппа да си ѡт-
бѡрни на Пелопонисани-тѣ, чи го вѣха похв-
лили на Олѡмбійски-тѣ игры: а той рече:
акѡ тій ма корѡтъ кога имъ стрѣвамъ до-
бро, какъ ще дѣмать акѡ имъ стѡра зло;

Толѡма памать.

Курѡ Персійскі-атъ царъ имаше толькази
памать, щото назовакаше на има сички-тѣ
свои началницы. И ѡемістокаъ поздравля-
ваше всѡкаго Лдинанина на има. **Л СЕ**

5 ѣ.

НЕКЪ



некъ римскій фїлософъ, като чѣ веднаждѣ ѡт
ѣдногѡ двѣ хїлади имана, рече ги сѣтнѣ
сички-тѣ на оустѣ пакѣ тѣи, едно подирѣ
дрѣго бѣзѣ да збѣрка совѣтмѣ, и сѣ поуч-
днѣха за това сички-тѣ слышатели.

Честъ на по старѣ-тѣ.

Имаше законъ на Лакедѣмона да почи-
татъ дѣца-та не токмѡ свои-тѣ родители
но и всѣкаго по старѣ-человѣка. Вѣдина пѣть
бѣха ѡтишли тѣхни посланницы (ѣлѣи) на
Лѣдина и ѡтидоха на театро-то. Тамъ дойде
ѣдинъ старѣ-человѣкъ, ѡбиде на вѣдѣтъ,
и никой не мѡ стѡри мѣсто да сѣдин, но
като мина по край тѣхъ, тѣтакеи чѣи стѣ-
наха та прїѣха старец-атѣ, и го гвѣднѣха да
сѣднѣ. Това като видѣха Лѣдинѣни-тѣ,
начѣнаха да си плѣшатъ рацѣ-тѣ и да ги
хвалѣтъ. Тогази ѣдинъ ѡт Лакедѣмонѣни-
тѣ рече: Лѣдинѣни-тѣ познаватъ добрѡ-то,
но не го стрѣжатъ.

Люболюбивѣни оученицы.

Клеандъ оученикъ Хрѣсїповъ не имаше
сѣсъ шѡ да живѣи та да читѣ, ами хѡдѣше

нощѣмъ да вѣди вода изъ единъ каадевецъ, и
 а разошаше изъ каша-та та изкаждаше
 хлѣб-атъ си, а денѣмъ ходаше на оучианше-
 то та четаше. А Вуклаидъ са вѣлачаше въ
 женски дрѣхи и ходаше нощѣмъ скрѣтомъ въ
 Мѣгара на Ядина при Сократа да са оучи,
 зашо вѣха покелѣли Ядинани-тѣ: акъ са
 оулови нѣкой Мѣгаренъ въ Ядина да го
 оубиватъ.

Смирѣны-атъ Агадѣокъ.

Агадѣокъ баше гранчѣрскій сынъ: но
 толькози мѣ помѣгна честь-та, што стана
 царь на Сикелія. И зашто са боаше да не
 стани горделивъ въ това благополучіе, по-
 велѣ да мѣ слѣгати на трапѣза-та мѣжде
 златѣны-тѣ садины и прѣстаны, заради да
 мѣ дохожда на оум-атъ и бащено-то мѣ
 состоаніе.

Колька сила има въхранѣніе-то.

Лакедемонани-тѣ не са грижаха да въ-
 хранатъ добръ чада-та свои, а тѣхнѣ-атъ
 царь и законоположителъ Лѣисбергъ, за да
 ги подкани на това дѣло, зѣ въ една кѣча

дѣѣ

Нар. Библиотека, София.



двѣ кѣченца и ги ѡтхрани различно: едно-
 то научи да тича подиръ добитацы-тѣ, и
 да ги лови, кога ги пристигни, а друго-то
 научи да сѣди въ кѣци, и да ѡде много.
 Като ги тѣи ѡтхрани и научи, привика
 единъ день Лакедемонани-тѣ въ двор-атъ
 си, ачи повелѣ да принесатъ двѣ-тѣ кѣче-
 та. Тогази сложи предъ тѣхъ една па-
 ница съ игиѣ, и единъ заацъ, и тѣтакси
 едно-то кѣче са вѡстна да лови заац-атъ,
 а друго-то ѡтиде да лочи ѡт паница-та.
 Лакедемонани-тѣ като глѣдаха това чѣ-
 даха са, и незнааха защо го прави царь-
 атъ, а той начена тогази да имъ два тѣи:
 видите ли, ѡ мъжѣе Лакедемонани, тѣзи
 двѣ-тѣ кѣче-та, тѣи са ѡт една майка и
 ѡт единъ баща, но зашто ги азъ раз-
 лично ѡтхранихъ, заради това едно-то
 тича подиръ лов-атъ, а друго-то на па-
 ница-та. Тѣи и вѣи акѡ добрѣ ѡтхра-
 ниге дѣца-та си, щѣ станатъ добри и
 достойни за всѣка добра работа, акѡ ли
 не, тѣи щѣ станатъ развратѣни и лѣкави,
 и на това вѣи щѣ вѣдите причина (секепъ),

защо сичко-то произхожда ѿт ѿтхрани-
нїе-то.

Врѣтостъ Періклеова.

Вдинъ оумраженъ человекъ корн прѣдъ
сички-тѣ Ядинани и хвали начальника и ри-
тора Перікла, и защото тойзи терпаше,
хвалинк-атъ не малкнѣ цѣль дѣнь. Като
мрачна Періклъ трагна да си ѿтїди оу-
тѣхъ, и той варваше подиръ него и бѣлваше
безъ чѣтъ хвали вразъ него. Началник-атъ,
като си вѣдзи ва кѣши, повелѣ на слѣга-
та си да запали финеръ-атъ и да иде да
испрободи человекъ до кѣша-та мѣ.

Ненадѣждана молба.

Александръ сѣ бѣше накарналъ да разсипи
град-атъ Ламѣакъ, защото сѣ вѣха на срѣща
мѣ. ѿт него градъ бѣше Янезамѣнъ не-
гов-атъ риторическій оучитель, той излѣзи
тогази да иде да сѣ помолн на царь-атъ
да ги прости: но Александръ токѣ като го
видѣ: закарѣ сѣ чи не щѣ сторн шото щѣ
мѣ поише. Тогази онзи мѣдръ человекъ
начѣна да мѣ сѣ молн да разсипи град-атъ,
и Я ле-

и АЛЕКСАНДРЪ като чѢ това, толькози заради
клятва-та, колького и заради оумна-та
тази молба прости Ламѡакани-тѣ.

БѢТИНА МѢДРОСТЬ.

Діонѡсъ Сікелійскій царь ѡтиде да са
разхожда единъ дѣнь изъ пандирь-атъ, и
като глѣдаше стоки-тѣ што са продаваха,
видѣ едногo фїлософа, и ѡтиде при него
та го попыта шо продава; а той рече, мѢ-
дрость. Я ми какъ я продавашь; рече мѢ
царь-атъ: по хїллада гроша, ѡтвѣща фїло-
соф-атъ. ТѢтакси повелѣ Діонѡсъ та мѢ
дадоха толькози пары. Я фїлософ-атъ мѢ
рече: „што правишь прави го оумно и
„мысли за сѣтнена-та.“ Царь-атъ са за-
радва за това и си ѡтиде. Подиръ нѣколи-
ко время негови-тѣ начальници са согласиша
да го оубиатъ, и придѣмаха белбѣрь-атъ
негокъ съ пары да го заколи, като го
брасни. Но той като ѡтиде при царь-тѣ и
вадѣше браснич-тѣ и си мысѣлаше да го за-
коли, царь-атъ тогази, както си дѣмаше
частво, рече „што правишь прави го оумно

„и мѣсли за сѣтнѣна-та.“ **Ѡ**т тѣзи хораты только си са страсна бѣлвѣрь-атъ, што ѡстаѣн тѣтакси та паднаха брасничн-тѣ ѡт рака-та мѡ, и припадна на царь-атъ та мѡ са молаше да го прости: и мѡ приказа сичка-та работа. Дѣонусъ, като тай ѡупази живот-атъ си, зарадва са многѡ чи вѣни тѣзи хораты ѡт фѣлософ-атъ, и мѡ проведи тогази ѣще дарове, защо сака чи не баше мѡ исплатилъ доволнѡ.

Израдно Ѡтмиренѣе.

Лѡкѡргъ придѡде на Лакедемѡнлнн-тѣ израдин закѡни, но на ѣдинаго развратѣна юноша са видѡха невгодни, та заради това той ѡудари съ ѣдно древо законоположитѣла, и мѡ извади ѡко-то. Я хора-та го ѡуловиха тѣтакси и го придѡдоха Лѡкѡргѡ да го мѡчи както щѣ. И той го зѣ та го забѣде въ кѡща-та си, и го имаше като сынъ, и частѡ мѡ дѡмаше: многѡ самъ благодаренъ кога прощавамъ дрѡги-тѣ, и кога самъ блѡгъ и смиренъ. Юнош-атъ ѡт това только зи са ѡукроти и ѡумири, што

то,

то, акъ бѣ възможнѡ, ишаше да стани
като Лѹкъѡрга. И заради това ѡтмищеніе
сички-тѣ хора са чѣдѡха, а юнош ать имъ
дѣмаше, чи тѣи го по горчикѡ мѡчаше, а
не акъ го оубѣаше: защо акъ мѡ оубѣаше,
каже, веднаждѣ шѡхъ да притѣгла болестъ-
та и шѡхъ да оумра, а сега ката дѣнь ми
са кѡса сердца-то като го глѣдамъ саѣпа,
и си помысла чи азъ оуслѣпихъ ѣдного
толькози добра челоуѣка.

Израденъ Самодѣржець.

Тѣтъ римскій самодѣржець бѡше твѡрдѣ
челоуѣколюбець и крѡтакъ, шото не браца-
ше никого оускорбѣна ѡт палати-тѣ своѣй.
Бѡинъ пѡтъ сѣдна да вечерѡ, и като мѡ
доиде на оум-ѡтъ, чи презъ него дѣнь не
бѡше сторилъ ни ѣдно добро, рече: ѡ прѣ-
тели загубѣихмы днѣшнѣ-ѡтъ дѣнь.

Вѣренъ намѣрникъ.

Нѣкой сѣтенъ сирѡмахъ намѣри ѣдинъ
дѣнь ѣдна кисѡла сѡсъ сто желтицы, и си
помысли чи тѣи парѣ не са негови, а ми
трѣба да издари тѣхнѣ-ѡтъ господѡрь и да



мѢ ги даде. ѿтиде та намери прѣтогерь-
атъ (теллалин атъ) и го проводи да вика
иъзъ грѣдѣ-тъ: който си ѣ загвѣилъ кисѣа съ
пары да дойди да си ги зѣмни. Человѣк-
атъ който бѣше загвѣилъ тѣзи пары скор-
бѣше съ тѣрдѣ, и не знаеше какво да пра-
ви, но като чѢ прѣтогерьа зарадва съ и
ѿтиде та намери оногѣзи человекѣка, и мѢ
каза каква бѣше кисѣа-та и пары-тѣ. То-
гѣзи сиромѣх-атъ ѿ извади, та мѢ ѿ даде,
а той бракъна та извади да мѢ даде двѣде-
сѣтъ желтицы и го благодарѣше чи мѢ каза
кисѣа-та, а сиромѣх-атъ не ги рачи: даде
мѢ дѣсѣтъ, а той пакъ не ги рачи. Тогѣзи
начѣнаха да съ каратъ и да съ припиратъ, и
най сѣтнѣ рече человекѣ-атъ: азъ не самъ
си загвѣилъ нищо, и тѣзи кисѣа ѣ твоѣ.
Тогѣзи сиромѣх-атъ зѣ токму една жел-
тица и ѿ раздади на просѣцы-тѣ.

Заѣ ѿтхрѣнено-то дѣтѣ.

Иѣкож началница имаше едно дѣтѣ и мѢ
съ тѣрдѣ радваше, и всѣкога мѢ даваше
щото поицѣше за да не го оускорѣва. и

там

тѣи за мѣлко врѣмѣ то дѣтѣ стѣна ѣдинѣ
 мѣлкъ мѣчитель. Мѣжѣтъ на тѣзи женѣ
 и нейни-тѣ родители и дѣмаха, чи тѣрадѣ
 слѣ стѣва като тѣи гѣли дѣтѣ-то, но
 напразно. Ѣдинѣ д-нь чѣва там ѡт кѣши
 чи дѣтѣ-то и са тѣшка на двѣра и рыкѣ,
 тѣтакси са притича на прозѣрица и гѣда
 чи то са дращеше по лице-то и ищѣше ѣдно
 ищѣ ѡт слѣга-та, и звѣка ѡт прозѣрица
 да мѣ даде щото ищѣ, а той и рече да дойде
 тѣа да мѣ го даде. Като чѣ тѣзи хорѣты
 женѣ-та, разпѣли са ѡт гѣкѣ и рече мажѣ
 си, да иде сѣсъ нѣм да бѣи слѣга-та и да
 го испѣди, и той стѣна тѣ ѡтпаде, а дрѣги-
 тѣ чѣжди чѣловѣцы, които хорѣваха съ
 нѣго ѡтпадоха да гѣдадѣтъ ѡт прозѣрицѣ-атѣ.
 Като слѣздоха мѣжѣтъ и женѣ-та на двѣра,
 видѣха чи сынѣ имѣ гѣдаше мѣсѣцѣ-атѣ
 въ вода тѣ и ищѣше да мѣ го дадѣтъ. То-
 гази начѣнаха сѣчки-тѣ да са смѣдѣтъ, и
 начѣлица-та познѣ колько бѣше прѣстѣна,
 и ѡт тогази испѣри дѣтѣ-то си, защѣ бѣше
 ищѣ мѣлко, и го напѣри тѣрадѣ добра чѣло-
 вѣка. На много мѣйки тѣба такѣвъ слѣчай.

СЪДИЛИЩЕ ЯРІОПАГЪ.

На Ярина имаше едно твърдо праведно
 съдилище Яріопагъ. Тамъ, заради да не
 согрѣшатъ нѣкога съдници-тъ, кога глѣ-
 датъ нѣкого чи плачи и са моли, съдѣха
 нощемъ въ темнената, и, безъ да са знаатъ
 по междѣ си, всѣкий пишаше на една пи-
 набѣда както мѣ са виждаше праведно.
 Тамъ оубѣдиха веднѣждъ едно дѣтѣ на
 смѣртъ, чи бѣдѣше очитѣ на врапчетата,
 защо сажѣха чи акѣ порастѣше щѣше, да
 стани твърдо солъ и немилостивъ человекъ.
 Тѣи съдници испѣтѣваха всакого гражда-
 нина ѿт що живѣи, и не ѿстаѣваха никого
 да сѣди празенъ.

Какви трѣба да са съдници-тъ.

На Вгупетската Оива, дѣто са привѣ-
 раха съдници-тъ, имаше направини Ідоли
 безъ рацѣ и очитѣ имъ наведѣни, и съ това
 показѣваха чи единъ съдникъ не трѣба да
 прѣема даръ, нити да глѣда на лице чело-
 вѣцы-тъ, които са съдѣтъ.

Какъ

Какво е лицваніе-то солнечно.

Перикалъ слабенъ военачалникъ когато вла-
дѣше въ корабла слѣчи са да са закрий
слонце-то. Тогази начѣна да са скорби
корабленачалник-атъ и да дѣла да не ходѣ-
тъ, чи не е на добро, а Перикалъ, защото
знаше естѣвенна-та причина, фари си
дрѣха-та та мѣ зави очи-тѣ и го попыта:
това на добро ли е или на зло; и той ѡт-
вѣща, чи не е нити на добро, нити на зло.
Ами, рече пакъ военачалник-атъ, и това е
таквози, но онова нѣщо (сирѣчь мѣсац-
атъ) което закри слонце-то е по голѣмо
ѡт дрѣха-та ми.

Благородно прѣательство.

Когато оумираше Вудамилъ, ѡставаше
майка си и дашерѣ си въ крайно сиромѣ-
шество, но совсѣмъ не са грьѣжаше за това,
защо знаше сердца-та на свои-тѣ прѣ-
тели Арѣта и Харізенѣ. Направи инди
тойзи достопамятний завѣтъ. „ѡставамъ
„Арѣтѣ да глѣда майка ми додѣ оумрѣ, а
„Харізенѣ да оужени дашерѣ ми колкото

„МО-

„МОЖЕ ДОБРѢ: АКѢ ЛИ ОУМРѢ НѢКОЙ ѠТ
 „ТѢХЪ, ѠНЗИ ДА ВОСПРІЕМНИ НЕГОВ-АТЬ ДОЛГЪ.“
 Двама-та тѢзи прїатели сѢ ПОКАЗАХА ДОСТО-
 ЙНИ НА СВОѢГО ПРїАТЕЛА, НО Я РѢТЬ ОУМРѢ
 ПОДИРЪ ПАТЬ ДНИ; А ХАРІДЕНЪ ВОСПРІЕ ДА
 ГЛѢДА И МАЙКА МЪ, И ОУЖЕНИ ДАЩЕРѢ МЪ ВЪ
 ЕДИНЪ ДЕНЪ И ЕДИНѢКѢ СѢСЪ СВОѢ-ТА.

КѢИ Е БЛАГОПОЛУЧЕНЪ.

ПОПЫТАХА СѢКРАТА, ДА ЛИ Е БЛАГОПОЛУ-
 ЧЕНЪ ЦАРЬ АРХЕЛАЙ ПЕРДИКОВ-АТЬ СЫНЪ, КАК-
 ТО ГО СѢКАТЬ ХѢРА-ТА; А ТОЙ ѠТВѢЩА: НЕ
 ЗНАМЪ, ЗАЩѢ НИКОГА НЕ СѢМЪ ХОРТѢВАЛЪ СЪ
 НЕГО. Я ТІН МЪ РЕКОХА: ЧИ НЕ МОЖЕШЪ ЛИ
 ИНАКЪ ЗНАИ; НЕ МОГА, РЕЧЕ СѢКРАТЬ. Я МИ,
 РЕКОХА МЪ ПАКЪ, НИТИ ПЕРСІЙСКАГО ЛИ ЦАРѢ
 МОЖЕШЪ ДА РЕЧЕШЪ БЛАЖЕНА И БЛАГОПОЛУЧНА;
 КАКЪ МОГА, ѠТВѢЩА ФІЛОСОФ-АТЬ, ДАРЕКА ИЛИ-
 ТАИ ИЛИ ѠНАИ ДА ЕДНОГО, ДОДѢ НЕ ЗНАМЪ КОЛѢКѢ
 Е ДОБРЪ И ОУЧЕНЪ; ЗАЩѢ АЗЪ ЗНАМЪ ЧИ ТОКѢМЪ
 ДОБРИ-ТѢ И ПРАВЕДНИ-ТѢ ЧЕЛОВѢЦЫ СѢ БЛА-
 ЖЕНИ И БЛАГОПОЛУЧНИ, А ЛѢКѢВИ-ТѢ, АКѢ
 ЦѢАТЬ БѢИ И ПАРІЕ, ТРѢБА ДА СѢ СЛОПОЛУЧНИ
 И ѠКАЖНИ. ИНАИ, РЕКОХА ТІН ТОГѢЗИ, СЛО-
 ПОЛУ-



полвченъ ѣ и царь Архелай, а Сократъ рече: акѡ не ѣ добръ и праведенъ, треба да ѣ злополвченъ.

Безѡмникъ.

Нѣкой си сѧ разхождаше въ една градина, и като габдаше една голѣма тѣква на единъ тѣнакъ коренъ, а дрѣбны крѣщицы на едно голѣмо дрѣво, рече: каква неприлика! тѣзи тѣквы требаше да висѧтъ ѡт тази крѣша, а крѣщицы-тѣ да сѧ на тѣзи тѣнки корени. Подиръ малко время мѡ сѧ придрѣма, и си легна да спи под крѣша-та. Като спѣше повѣа единъ вѣтаръ и саборъ: много крѣши, една ѡт тѣхъ падна на носѧ мѡ та го сабодѧ. Той стѧна тѣтакси, и като видѣ чи мѡ течѣ кровъ, рече: ами що шахъ да патѧ акѡ паднаше тази тѣква на мене! воистена азъ сѧмъ безѡменъ и не знаѧ що хортѣвамъ, Богъ создади и нарѣди сѧчки-тѣ нѣща съ безкрайна мѡдрость.

Братска любовь.

Скилавръ Скудскѧй царъ когато оумираше повѣа та мѡ принесоха единъ сноплъ копита

(ма-

(мажарацы) ѿгкѡ вѣрзани, ачи привика
 осмдесятъ-тѣ свои сынове и имъ повелѣ да
 прикарша-тъ тойзи снопъ: като сички-тѣ
 сѡ мѡчиѡа и никой неможи да го прикарши,
 зѣ той сноп-атъ и го развѣрза, ачи начѣна
 та и свѣрши едно по едно сички-тѣ копѣла.
 Тогази имъ рече: „видите ли какъ сноп-
 „атъ кога ѣ свѣрзанъ бѣва ѿгкѡ, а кога
 „сѡ развѣрзи прикарша сѡ лесно; Таи и
 „вѣе акѡ живѣйте вси соединѣни сѡ съ брат-
 „ска любовь и согласіе, на единъ против-
 „никъ, не щѣ можи вы развали, акѡ ли сѡ
 „сподѣлите, щѣ встаните безсиани и всякій
 „щѣ вы погѣждава.“

Израдно прѣдѣтельство.

Дамъ и Фінтъ и двѣма-та Пудалгорски фѣ-
 лософи толкази любовь имаѡа помеждѡ си
 щото един-атъ сѡ шѣрече да оумрѣ за дрѡ-
 гаго на едно такѡѡзи сѡзчѣніе. Дѣонусъ Сѣ-
 келійскій мѡчитель: запрѣ въ темница-та
 дама, и шѡше да го оубѣи: а той мѡ сѡ
 помоли да го шѣтѡсти да иди до село-то си,
 да сѡ види сѡ съ жена-та и чѡда-та свои, и



да ги нареди както трѣба, ачи тогази да дойди да оумрѣ. Като чѣ това негов-атъ прѣатель Финтъ дойде при царя и мѣ съ обрече да встанѣ въ темница-та вмѣстѣ съ своѣго прѣателя додѣ съ вѣрни. Мучитель-атъ тогази втѣсти дама, но рече, ако до толькози дни не дойди Финтъ, щѣ оубиѣ него. Когато съ совершаваше времѣ-то и дама ѣще не съ виждаше да дойди, сички-тѣ съ смѣаха финтъ, а той безъ смѣшеніе имъ кажаше чи щѣ дойди. Като съ исполни времѣ-то и го извождаха да го заколятъ, видѣха дама чи иди течешкомъ. Тога като видѣ Діонисъ почуди съ и прости живот-атъ дамѣ, но имъ съ помоли да иматъ и него за трѣтаго прѣателя.

Мучительско благополѣчїе.

Дамоклъ хвалаше твѣрдѣ царя Діониса пѣрваго и дѣмаше вѣлкога чи ѣ твѣрдѣ блаженъ и благополѣченъ, зацо ѣ царь и има красни и голѣми палати и толькози дрѣги добрини. Като чѣ това царь-атъ, привика го и мѣ рече: щѣшь ли дамокле да оубишиш ѣт мой-то благополѣчїе; а той втѣща, чи

твѣр-

твърдѣ желай и ище. Тогази царь-агь по-
 велѣ да го заведагь въ царски-тѣ палати,
 и да го гвдагь на златъ оарь, и да швѣ-
 дагь каца-та мѣ съ златы и сребрены са-
 динны, и на трапѣза-та мѣ да предстоукать
 млади и красни юноши, и да правать што
 имъ рече: положиха ище на вѣдѣ всѣкакы
 добры мирізмѣ, и мѣ приносаха различни
 вѣстїа. Дамокль не можаше да сѣ нарадува,
 а Діонусъ повелѣ та провѣсиха изъ таван-
 ать една сабїа вѣрзана съ единъ конскїй
 космъ. Като ѡ видѣ Дамокль разтрепѣра сѣ
 шгь страхъ, и не гвдаше вѣки нити злат-
 тѣны-тѣ и сребрены-тѣ садинны, нити други-
 тѣ оукрашенїа, нити смѣаше да посѣгни
 на трапѣза та, ами начѣна да сѣ моли сѣгь
 сѣлзы Діонусъ да го шстави да си штиди, и
 мѣ дѣмаше, чи ѣ по благодаренъ да живѣи
 мирно междѣ прости-тѣ человѣцы, а не ве-
 ликолѣпно като царь и исполненъ шгь страхъ.
 Никой да не рече какъ сѣмь, ами какъ шѣ сѣмь.

Консъ оубѣде Сѡлѡна въ сокровище-то
 свой и мѣ каза свой-то имѣнїе, а чи го по-



пыта: да ли ще са намери на свѣтъ-аѣтъ
 нѣкой челоуѣкъ по блаженъ и по благопо-
 лубченъ ѡт него; А Сѡлауиъ ѡтвѣща: вѣж-
 дамъ царю, чи много чѣсть и слава и имѣ-
 нїе имашь, но не мога та назова блажена
 додѣ не оумрѣшь благополубчиу. Като чѣ
 царь-аѣтъ тѣзи рѣчи присмѣ са Сѡлауиъ,
 и мѣ рече чи не разбира що ѣ благополуб-
 чїе. Подиръ малко время дїгна вой (цѣнкъ)
 сращѣ него Кѡрѣ Персїнскї-аѣтъ царь та го
 повѣди и го оуболи жива, ачи повелѣ да
 го мѣчатъ, и най сѣтнѣ да го изгорѣтъ
 предъ сичкї-аѣтъ народъ. Тогази Крїсъ,
 като го воснозлаха ѡбвѣрзана да го изго-
 рѣтъ, смыслї Сѡлауиовы-тѣ хораты и на-
 чѣна да вїка высокѡ: ѡ Сѡлауи! Сѡлауи!
 Сѡлауи! Като чѣ това Кѡрѣ, повелѣ та го
 привѣдоха предъ него и го попыта, защо
 вїка тѣи; А Крїсъ мѣ приказа своѣ-та
 Історїѣ. И Кѡрѣ като а чѣ оумилостивї
 са на него и го ѡтпїсти, и презъ сичкї-
 аѣтъ си живѡтъ го има на почетъ, защо мѣ
 дойде нѣ оум-аѣтъ колько не постоѣно ѣ
 челоуѣческо-то состоѣнїе.

Філіппъ и Арістотель.

Філіппъ баше голѣмъ Македонскій царь и като са роди сынъ мѡ Александаръ не са зарадѡва толькози чи мѡ са роди сынъ колького чи са роди додѣ живѣаше мѡдари-атъ Арістотель, што то ѡт негова-та мѡдрость шаше да са просвѣти. Това мѡжемъ да познаймъ ѡт ѣдно негово-пиемо, което той проводи на филозоф-атъ.

Філіппъ поздравлява Арістотелъ.

Да знайшь чи ми са роди сынъ и благо-дара Богъ не толькози чи ми го подарил, колького чи ми го подарил додѣ живѣи мѡдари-атъ Арістотель, зацо ѡт него сынъ ми шѣ са навчи да стани добръ и смиренъ. И са надѣл чи шѣ го извчишь и шѣ го на пракишь достѡйна за отѣческо-то си царство. Заравствъи.

Антигонъ и Зинонъ.

Македонскі-атъ царь Антигонъ знааше колька польза приносѣ оученіе-то на ѣдно царство, заради това проводи до Зинона Стоическаго филозофа да го вика да дойде

при

при него, и мѣ писа това посланіе (писмо).
 Я за та заминѣвамъ на имѣніе и слава, но
 ты си по горенъ ѡт мене съ твоа-та мѣ-
 дростъ и оученіе, заради това ти са мола,
 да дойдишь при мене, и да ма имашъ за
 оученика, и тѣи ты ще бѣдишь оучитель и на
 сички-тѣ шото сѣ подъ моа-та власть.

Совѣсть-та е сѣданикъ челоуѣкъ.

Івѣка стѣхотворца оуловиѣха влѣхви (хай-
 дѣти), и като шѣха да го заколатъ, той
 не имаше никого да мѣ помогни, но видѣ
 жѣрави чи минѣвахъ и имъ са помолн, да
 ѡтвѣрнатъ на влѣхви-тѣ. Подиръ нѣкой дѣнь
 тѣи ѡтидоха къ град-ѣтъ ѡт дѣто бѣше и
 Івѣкъ: и като са разхождаха изъ хора-та ви-
 дѣха чи минѣватъ жѣрави, и рекоха поме-
 жѣ си: Ето Івѣкови-тѣ ѡтмѣстители. Чѣха
 тази рѣчь хора-та шото бѣха тамъ близъ
 и ги попытаха, шо поманѣватъ Івѣка; Я
 тѣи тѣтакви са оуплашиѣха, промениѣха ли-
 це-то си и не знааѣха шо да рекатъ. Хора-та
 са почѣдиѣха за това и начѣнаѣха да ги испѣ-
 тѣватъ, и най сѣгнѣ познаѣха чи тѣи бѣха
 оубѣ-



оубіли ївіка, и тѣи ги изклаха. Нѣкой дрѣ-
 ги человекъ на има вѣсъ бѣше оубілъ скръ-
 томъ баща си. Подиръ нѣколко время ѡт-
 иде да мае оу единого своего прѣтеля,
 тамъ видѣ подъ страхата едно лѣшови-
 ческо гнѣздо и го сабори. Хора-та мѣ дрѣ-
 маха: человекъ що ти стрѣвять тѣдигадин-
 ки та ги оубивашь; а той ѡтвѣща: не чѣ-
 вате ли, чи тѣи лажать и дрѣмать чи азъ
 самъ оубілъ баща си; тази рѣчь са чѣ чакъ
 до царь-ать: тогази той повелѣ та запрѣха
 оногѣзи человекъ, и за малко время го на-
 шили да исповѣда чи той бѣше оубілъ баща
 си, и повелѣ та оубіха и него.

Никой не постига Божі-ать прѣмысла.

Нѣкой добръ человекъ, като мѣ са слѣ-
 чиха много бѣди, начѣна да са размысла и
 да говори въ себе си: да ли мысли Богъ за
 человекски-тѣ работы или нѣ; и подиръ
 малко видѣ послѣданы-ать сонъ и са оутѣши.
 Їви мѣ са чи като варваше изъ единого пѣть
 загуби са и не знаеше гдѣ да ѡтиди, то-
 гази излѣзе единого человекъ и мѣ са ѡбрече

да го заведе дѣто шѣ. Тѣи трагватъ два-
 ма-та на едно, и като мракна стигнаха на
 едно село и блѣзоха въ една къща. Домо-
 владыка-та (евксавіа-та) бѣше добръ чело-
 вѣкъ и ги воспріѣ съ радостъ та ги нагости
 колькото добръ можаше, но като станаха
 навтрѣ да си штидаты другарь-аты мѣ шт-
 крадна една злата чаша. На вторы-аты дѣнь
 штидоха оу единого зла и лѣкава чело-
 вѣка, който едвѣмъ ги воспріѣ, и другарь-
 аты шстави тамъ чаша-та. Въ треті-аты дѣнь
 спаха оу единого блага и благочестива чело-
 вѣка и приминаха добръ, но като си шт-
 хождаха на оутрѣ другарь-аты мѣ гѣди
 шгнь та запали къща-та мѣ. На четвѣрты-
 аты вѣчарь ги воспріѣ пакъ единый добръ и
 лѣбострациенъ чловѣкъ, и ги нагости коль-
 кото можн добръ, и навтрѣ, като станаха
 да си штидаты, проводи единого родного сы-
 на своего да ги испроводи, но като шти-
 доха до рѣка-та другарь-аты мѣ бѣтна мом-
 чѣ-то шт мост-аты та го оудави. Тогази са
 разгнѣви онзи чловѣкъ и мѣ рече: иди са
 махни шт мене, по добръ ми е да са гѣва

самъ а не да самъ съ тебе. Но тойзи часъ
 го оугрѣа една свѣтанна и другарь-атъ мѣ
 стана като солнце и мѣ рече: „Кога не зна-
 „ишь не оувѣждавай Божіа-тъ промыслъ.
 „Злата-та чаша бѣше намазана съ оутрава,
 „та заради това а зѣхъ ѿг онагѡ добра че-
 „ловѣка и а дадохъ лѣкавомѣ. А добродѣ-
 „тель-атъ онзи человекъ комѣто запаалихъ
 „каша-та, кога а разкопава ще намери имѣ-
 „нїе, и тѣи ще можн да стори по много
 „добринѣ. Пакъ дѣтѣ то щѣше да стани
 „солъ и развратѣнъ человекъ и щѣше да
 „оубїи каша си. Сѡт нынѣ инди и послѣ
 „покланѣи сѣ Богѣ и не оувѣждакай негов-
 „атъ промыслъ“. Во истина тойзи сомъ
 ѣ чѣденъ и всѣкъ человекъ може да познай,
 чи много нѣща испѣрѡ сѣ виждатъ намъ
 злѣ, но сѣтнѣ, като докрѣ придримъ,
 познаваме чи тѣи бѣли намъ полезни.

Беликодѣшны-атъ Камїлъ.

Камїлъ мѣжественъ Римскїи военачалникъ
 бѣше град-атъ Фаліски. Въ тойзи градъ
 дѣца-та четѣха на общо оучилище. Единъ
 денъ

дѣнь ги изведе оучитель-атъ тѣхенъ изъ
град-атъ да штидате да са поразхѡдате.
Като излѣзоха той полѣгка полѣгка ги вла-
дечи шт град-атъ и ги завѣде та ги придади
на Римляни-тѣ: и като ги представиха предъ
Каміла, оучитель-атъ мѡ рече: Ё то, ш бое-
началниче, чи ти приносамъ побѣда безъ
кровопролітіе: тѣзи дѣца са все болѣрки,
и ваши тѣ тѣхни шѣ ти придадате град-
атъ за да не ги избіешъ. Като чѡ Камілъ
тѣзи рѣчи разпалиса шт гнѣвъ срѣшѡ лѡ-
каватѡ тогѡ и злодѣйца челоуѣка, повелѣ
та мѡ варзаха рацѣ-тѣ на ѡпаки, и дадоха
тоаги на дѣца та, ачи ги проводи да го за-
каратъ бійшкѡмъ въ град-атъ при свои-тѣ
баши. Тока като видѣха Фаліскани-тѣ,
побѣдиха са шт толькази добродѣтель, и
штвориха порты-тѣ та са придадоха Ка-
мілъ.



VII.

ФѸСІЧЕСКИ СКАЗАНІА.

СОЛЬ.

СОЛЬ-ТА Ё ИЛИ ЕСТѸСТВЕННА ИЛИ ПРАВІНА. Намиратъ сѸ пещеры (маары) Ѹт които копѸлтъ камени соль. ДрѸга соль става Ѹт морскѸ-та пѸна кога Ѹстани междѸ камени-тѸ по край морѸ-то. Я правина-та соль ё различна, защо нѸком кадатъ като прива-рѸтъ морскѸ-та вода, а дрѸга, като разлѸ-лтъ тѸзи вода въ трапища, ачи исѸхни Ѹт солнце-то. Я по нѸкои мѸста извѸра со-ленѸ вода като прѸсоль, и Ѹт нѸм правѸтъ соль.

КАФФѸ.

КАФФѸ-ТО Ё КОСТИЛЬКА и сѸ рѸжда по Ѹвошки; на вѸтѸо-то врѸмя го знаѸха токѸвъ въ ЯрабѸстанѸ, но когато начѸнаѸа да го оѸпотреблѸватъ многѸ, сирѸчь предѸ сто-тина години, насѸѸа го на врѸдѸ по то-пли-тѸ мѸста. По Ѹвропа става колькото пѸтъ лѸхти вѸсоко, а въ ЯрабѸстанѸ двѸна-

десать. Тази оубошка има всакога зелени листи и цвѣтъ, и ражда плодъ като дааголики черашни, въ които има двѣ зерна саѣпени, като бѣлъ бобъ. Кога оубиратъ тойзи плодъ свшатъ го на рѣгоски, ачи го стрѣшаватъ, та мѣ изваждатъ шѣшлѣпки-тѣ, и като пакъ го добръ изсвшатъ проваждатъ го на самъ. Това пѣтѣ полъзова, кога го пѣи человекъ мѣрнѣ (съ карарь) и рѣакѣ, а инакъ вредн и най много, които го твардѣ частѣ пѣатъ.

З а х а р ь.

Захарь-тѣ става ѡт едни трѣсти (камѣши), които растатъ по восточна-та Индіа, и по нѣкои Афрически острове и по Америка. Най хѣбава-та захарь излаза ѡт трѣсти, колыкото пѣтъ лахти высоки. Перѣво косатъ тѣзи трѣсти, ѡчистватъ листи-тѣ имъ, и наръзватъ стеблѣ-та, ачи ги гѣждатъ въ воденицы, та са сеиватъ, тогази изваждатъ сладкѣ-атъ онзи сокъ и като го прицедѣтъ гѣждатъ го на скорѣ да врѣ за да не вохисни. Кога врѣ гѣждатъ въ него лѣга,
или

или влѣна ѿт мѣсе, или кровъ, за да се
исчисти добръ. Като тѣи ври гѣждатъ и
варъ (керечь) вѣтръ, ачи кога позагастни,
колького треба, снѣматъ го: и като по
истини наливатъ го въ хвни, и тамъ за-
мражда и става захаръ, какъто ѿ на самъ
доносатъ: но акѡ не гѣдѣха варъ не за-
мраждаше.

Табакъ или Тютионъ.

Тютионъ-атъ познаха на Вурѡпа когато
Испаніоли-тѣ намѣриха Америкъ, и го назо-
ваха табакъ, защо пѣрво го видѣха на
островатъ Табакъ, и начѣнаха да го супо-
требляватъ какъто и Индіани-тѣ. Той ѣ
като оупарки, и по става на топли-тѣ мѣ-
ста. Като пѣрво оувиратъ тѣзи листи св-
шатъ ги малко на солнце-то, ачи сѣтиѣ ги
нареждатъ на табан-атъ та сѣхнатъ на вѣ-
тринѣ-та. Или хѣбавы-атъ Вурѡпскій тю-
тионъ става на Вница: но по много-то дохо-
де ѿт Америкъ. ѿт тютионъ-атъ праватъ
вурного-то. Какъто рекохмы за кафѣ-то,
тѣи двамы и за тѣзи: сирѣчь по много
крѣ-

вредатъ, и не ползватъ, та заради това
 е добръ, който не е въбикновенъ (лаацин-
 санъ) да не са оучи да ги пии.

П а м ъ к ъ .

Памъкъ-атъ растѣ по топли-тѣ мѣста,
 той има листи като оупарки колькото единъ
 лакать долги, цвѣт-атъ мѣ е желтъ и за-
 вярзва пѣпки като даголики орѣхи. Става
 както Сърдскъ, Измиръ, Кѣросъ, но най
 хубавы-атъ доходи отъ Малта.

Л е н ъ .

Лен-атъ са сѣи пролѣтъ и пораства на
 височина колькото единъ лакать и полови-
 на. Листи-тѣ мѣ са долги, цвѣт-атъ синь,
 като оузрѣи тѣргатъ го, ачи отъ сѣма-то
 мѣ праватъ масло (оулѣй) и го пѣдѣтъ додѣ
 е прѣсно, а шѣшавпки-тѣ даватъ на кравы-
 тѣ: пакъ стебла-та мѣ топѣтъ въ вода,
 ачи го извѣждатъ та го тѣпѣтъ, балѣтъ,
 чѣшатъ, бланѣтъ, предѣтъ, барѣтъ, пирѣтъ,
 сповѣтъ, навивѣтъ, такѣтъ, вѣлѣтъ, кро-
 ѣтъ, шѣтъ, и като причѣгли толкози мѣки,
 става рѣза или дрѣга дрѣха. Но като стѣгни

до тѣкъ, пакъ не го ѡставаатъ да сѣ загуби,
 ами като ѡубетхѣи зѣматъ го книгари-тѣ
 та го сдробѣватъ пѣрво като тютюнъ, ачи
 го полагаатъ; въ чѣторы съ вода, та сѣ
 свива, сѣтиѣ го гѣждатъ та сѣ размива въ
 една бара, и тамъ става като каша, ѡт
 тамъ го зѣматъ да го полагаатъ въ казани
 та сѣ стопла, ачи го вадаатъ съ тѣлани
 сита, и го гѣждатъ на лѣвени парцали, то-
 гази го стискатъ въ мѣнгиме, и като го из-
 вадаатъ, простиратъ го та исѣхва и става
 хартия (книга), коѣто ѡупотребѣваме за
 да сѣ ѡучимъ да четѣмъ. И тѣи лен-атъ
 като приминѣ презъ толькози рацѣ става
 полѣзенъ и за наше-то тѣло и за наша-та
 душа.

ОБЕЗЪЛНА (Маймѣнъ). (1.)

Никой дръгѣи докѣтакъ не прилича толь-
 кози на человекѣка, колькото маймѣн-атъ,
 негово-то лице, нос-атъ, вѣжлы-тѣ, клѣп-
 ки-тѣ, цыцы-тѣ на гарды-тѣ, и рѣчни тѣ
 нѡхти сѣ каквѣто и человекѣски-тѣ. Въ
 крака-та май не прилича, зацо сѣ съ долги

пра-

прѣсти каквото и рацѣ-тѣ. Шогатъ да хо-
 дѣтъ на два крака, и да вършатъ много
 челоуѣчески работы. Комахай всако щото
 видѣтъ ишатъ да го стѣратъ. Иѣной си
 маймѣнь видѣла господарѣ си чи са брасни,
 и подиръ малко брѣма ѡтишала та изкадила
 браснич-тѣ да са оубрасни и той, и тай
 са закала. А дрѣгий видѣла браснара, чи
 когато браснала господарѣ неговъ, прислала
 го (каквото е обичай) ачи сѣтнѣ го сапо-
 нисала та го оубраснала: подиръ това из-
 лѣзла. А той оулава тогази една котка,
 и зѣма една пачѣбра та ѿ застила и за да
 не мѣрда варжала ѿ ѡт крак-ѣтъ на единъ
 столъ, сѣтнѣ за сапѣнь намерила малко
 черна масъ, щото съ нѣм си мазала бѣтѣши-
 тѣ: та ѿ наливѣсала, а за брасничъ на-
 мерила единъ ножицы и тай начѣба да оубрас-
 ни брѣда-та на котка-та. Тѣла начѣба да
 мѣчи и да брасни, а той си глѣда работа-
 та, тѣ ѿ брасни, тѣ ѿ бѣда, тѣ стриже
 изприразва ѿ на брѣдъ: най на сѣтнѣ чѣха
 ѡт ванъ и дойдохъ та видѣха тойзи смѣ-
 шенъ и милостивенъ сабѣай.

Заради тѣзи негови подраженіа лесноу са
лови. Ловци-тѣ (авци-тѣ) ходатъ камто
тѣхъ, и ѡт далече мѣатъ очи-тѣ си срашѣ
тѣхъ съ вода, ачи сѣтиѣ ѡставатъ тамъ
стопенъ тѣткалъ, ачи са вращатъ. То-
гази маймѣни-тѣ слазѣтъ ѡт дрека-та и
дохождатъ да си оумѣатъ и тѣи очи-тѣ, и
тѣи лесноу са оулаватъ. А дрѣги ловци хо-
датъ предъ маймѣни-тѣ и оубѣватъ ноби
бѣтѣши, ачи сѣтиѣ ѡставатъ тамъ дрѣги
намазани съ тѣткалъ, ачи са вращатъ, а
маймѣни-тѣ дохождатъ да ги оубѣватъ, и
тѣи като залѣпнатъ крака-та имъ вѣтрѣ,
оулаватъ са лесноу.

Дрѣгѣи добитакъ не любѣи толькози сѣби-
тѣ рожѣи колькото маймѣн-атъ, зацо тѣи
частѣу ги оудава ѡт пригѣртаніе и милваніе.
Кога бѣга, едно-то си дѣтѣ зѣма на гарѣ-атъ,
а дрѣго-то, зацо-то го по любѣи, пригѣрта го
въ рацѣ-тѣ си: но кога види голѣма бѣда
ѡстава ѡт рацѣ-тѣ си едно-то и повѣгва
съ онова коѣто не любѣи толькози.

Маймѣн-атъ тѣрадѣ прилича на чело-
вѣка, но не ѣ словесенъ, има разѣмъ, зацо

никога не сѣ навча да хортѣва зми частю хѣпи като кѣче. Тѣи на Америкѣ глѣдѣтъ хора-та чи собѣратъ древа-та владѣтъ огнь да сѣ грѣмѣтъ, и кога сѣ завѣрнатъ хора-та, слазѣтъ та дохождатъ да сѣдѣтъ около огань-атъ, но като изгорѣтъ древа-та не сѣ разсмабѣтъ да принесѣтъ ѿще древа да положѣтъ на огань-атъ, зми стѣбѣтъ та си ѿтхождатъ.

Много видове маймѣни сѣ намиратъ, но Оурагонтан-атъ ѣ най приличенъ чело-вѣкъ, и въ снага-та ѣ комахѣи толакзи. Кажѣтъ чи гѣни фѣльбе-тѣ и любѣи женѣ-тѣ, и сѣ навча много челоуѣчески искѣства: играѣи хоро, кѣди конь, носѣи древа и вода, вартѣи раженъ играѣи на вѣже, и сѣ ѿбѣчѣва като коннѣ съ орѣжѣе, бѣи тапанъ, и прѣви дрѣги много такѣизи работѣ.

Слонъ. (Фѣль). (2)

Слон-атъ ѣ най голѣмѣи добитакъ ѿт колѣкото живѣатъ по сѣхо, намира сѣ въ Африка и въ Аѣя и по ѡстрове-тѣ ѡколни. Косам-атъ мѣ ѣ черникавъ, и вы-

сочена-та колъко-то осмь лахти: има го-
 лѣма глава, очи дългодики, вратъ късъ,
 оуши долги, два зѣва голѣми като на-
 дива свинѣа (агдаль) ѡт ванъ оустѣта, и
 межаѡ тѣхъ единъ свполь шото го про-
 вѣта кога ще чакъ до земла-та: съ него
 той воздиша, лочи вода, поема штиѣта
 го вноса въ оуста-та си заврѣна сѣ, ра-
 зварѣва баѣель, дига пара ѡт земла-та,
 заклича и штканча врата, и съ една рѣчь
 оупотребляѣа го като рака. Брака-та мѡ
 сѣ вѣти и шгни, а оупашка-та мѡ ѣ като
 кравишка. Кога барви ѣдѣамъ го стига
 человекъ течешкомъ: и тѣи зарѣвш стѣпа,
 шото никога не сѣ страпа нито пада:
 пѣва добрѣ, лѣга и става сѣсъ легнена,
 зѣви-тѣ мѡ сѣ зоватъ (тѡрски) фѣлдиши.
 Растѣ до тридесѣтъ години, и живѣи по
 много ѡт сто.

Тонзи довитакъ ѣ тѣраѣ шгкъ и може
 да носи колъкото пѣтъ стотенъ ѡни то-
 баръ. Кога сѣ разгнѣви ѣ прелютъ, са-
 барѣ шото види, и шѣше да стрѣва го-
 лѣммы бѣды, акш не сѣ боѣше ѡт лож-



ливы-атъ огнь, защо съ него го запре-
щаватъ. Той съ навча много работы,
каквото да съ поклана на царь-атъ и да
мѢ подава корона-та. На вѣтхо-то время
Индіани-тѣ оураха съ тѣхъ. И Помбій ко-
гато съ завращаше побѣдитель, кола-та мѢ
ги тѣглаха Слонове, като влѣзи въ римъ.
Нѣкои приказватъ ми видѣли фільове да
играатъ хоро, да поздравляватъ, да сѣ-
гвватъ на трапѣза-та, и да праватъ други
много работы, които едвѣмъ може да по-
вѣрова человекъ.

Слонове-тѣ живѣатъ много на едно, и
кога щѣ приминатъ нѣком рѣка ѡставатъ
мѣлки-тѣ по напредъ, ачи си издигатъ
сѣполь-атъ надъ вода-та и там си возди-
шатъ: а кога спѣтъ забиватъ го въ зе-
мла-та, за да не влѣзи нѣком мышка или
друга бѣввлѣчка. Довѣтъ ги различно, но
обычно копаатъ трапища, и ги покрѣ-
ватъ сѣсъ шѣма и дребакъ, ачи кога нѣкои
си приминѣ ѡт тамъ пада вѣтрѣ, и не
може вѣки излѣ. Оукротаватъ ги сѣсъ бой
и гладъ, не вредатъ никого, ако не ги

закачи. Един-атъ идѣ колькото тридесать
человѣцы. Но колько чуденъ ѣ Божі-атъ
промыслъ! Защо тойзи голѣмій довитакъ
не идѣ мѣсо, нити граби ѡт дрѣвѣгѡ, ами
са възблагодарѣва токмѡ съ трева, които
са намира врѣдъ, и никога не са со-
вершава. На вѣтхо-то врѣмѡ правѣха по-
тѣхъ кѣлы, и влазаха боини ватрѣ та хо-
лаха да са бѣатъ.

Носорогъ. (3)

Подиръ фѣль-атъ носорог-атъ ѣ най го-
лѣмъ довитакъ междѡ четвероноги-тѣ. Той
живѣи въ Асіа и Африка, высочена-та мѡ
ѣ колькото три лахти, а должена-та шѣсть:
дебѣль-та мѡ ѣ еднаква съ должена-та, гла-
ва-та мѡ ѣ голѣма и даголика като на
свиніѡ, очі-тѣ мѡ са малки и остри на
главѣ, а оуши-тѣ голѣми и долги коль-
кото половина лакать, и има единъ рогъ
на нос-атъ закривѣнъ камто гарб-атъ. Косми
има токмѡ по оупашка-та и по оуши-тѣ,
а снага-та мѡ ѣ гола и полна сѣсъ слини,
кожа-та мѡ ѣ дебѣла тѣврдѣ, токмѡ на
глава-та и под корѣм-атъ ни ѣ толькози.

Асі-

А сийски-тѣ носорогове имать азыкѣ магкѣ
като кадифѣ, а афрически-тѣ твърда и гра-
бавѣ като пила.

Едного носорога донесли на Парішѣ вед-
нашѣ и малѣ трева, слама, хлѣбѣ, имишѣ,
токмѣ мѣсо и рѣба не малѣ. Кажатѣ чи
павѣа и течѣ толькози чивраствѣ, штоѣ за
единѣ дѣнь можн да зѣмни четѣридесатѣ
чѣса пѣть: но това мѣчнѣ можн да повѣ-
рова челоуѣкѣ, зашоѣ той ѣ твърдѣ го-
лѣмѣ. Той твърдѣ ѣт далѣче подѣшѣа всѣ-
каго добитѣка и тоуѣзи чѣсѣ начѣва да течѣ
камѣѣ него на правѣ: сѣсѣ рог-ѣтѣ си при-
бѣрта камени, изкоренѣва дрѣва и дрѣво
штоѣ сѣ слѣчи предѣ него, и ги прифѣрѣа
на далѣче презѣ гарѣ-ѣтѣ си. Кога не го за-
дражнн челоуѣкѣ не мѣ стрѣва нишо, акѣ
не носн червѣна дрѣха, зашоѣ тогази сѣ
впѣсѣка та го нарѣгѣа на рог-ѣтѣ си и го
прифѣрѣа презѣ гарѣ-ѣтѣ си: но челоуѣкѣ
лѣснѣ можн да сѣ оупѣзи ѣт него, зашоѣ
като го видн чи приближн колькоѣто дѣсѣтѣ
крачки, акѣ сѣ по ѣтѣстѣпн, той не можн
го видѣ вѣкн, зашо не можн да сѣ ѣбѣрни.

Сички-тѣ списатели согласнѣ казѣвають,
чи ѣ голѣмѣ врагѣ на Слон-атѣ, и кога
щѣ са бій съ нѣго точи си рог-атѣ по ка-
мени-тѣ, ачи като начѣни да са бій, глѣда
да го пахни въ слабинѣ-та мѣ, защо знай
чи на дрѣво мѣсто не можи го прободи.
А Слон-атѣ мѣ штеѣтва рог-атѣ сѣ съ сѣ-
поль-атѣ си, додѣ го оубѣдѣши, ачи то-
гази го разкаѣва сѣ съ заби-тѣ си: но
окичнѣ носорог-атѣ побѣждаѣа. А бой-атѣ
тѣхенѣ са подѣга заради нѣкоѣ полѣна,
защо дѣто пасѣ ѣдин-атѣ не щѣ да пасѣ
тамѣ и дрѣгѣ-атѣ.

Тарандѣ (Заморскій ѣлень). (4)

Таранд-атѣ прилича на рогача но ѣ по
мѣлакѣ: живѣи въ полѣношны-тѣ страны,
и най много въ Лапѣна. Косам-атѣ мѣ ѣ
червеникавѣ и мѣлкѣ желтинникавѣ, но са
промѣнѣва спорѣтъ времена-та на година-
та, бѣлна-та мѣ ѣ долга, и прилича на
козена. Той ѣ ѣстествомѣ дѣвѣ, но Ла-
пѣни-тѣ са навчиѣа да го оукротаѣватѣ:
растѣ до четыри години, и тогази оучатѣ
ѣа-



Ѣдани да тѣглать шайна, а дрѣги да носать товаръ.

Жѣнски-тѣ са доѣтъ беднаѣда на день-аѣтъ, и даватъ гасѣо млѣко: рѣдкѣ живѣ-аѣтъ по многѣ ѡт тридесать години. Кажать чи не може да живѣи по дрѣги мѣста, заѣо не са намира ни гдѣ таквази трева, какваѣо илѣ на своѣ-ѣо ѡтѣчество. Зимасъ кога ѣ на врѣдѣ снѣгѣ далбокѣ, той го пробѣва съ крак-аѣтъ си, и изваѣда малко трева свѣха, та са храни. Тѣм твардѣ го сѣправѣа, заѣо той ѣсенъ и зими ѣ по тластѣ и баана-ѣа мѣ по хѣбава, а не про-аѣтъ и аѣти, заѣо са развааѣтъ ѡт то-пнина-ѣа, и ѡставаѣтъ токмѣ кожа и кѣккалѣ. Мѣсо-ѣо мѣ ѣ добро на иѣденѣе кога ѣ прѣсно или свѣено: ѡт кожа-ѣа мѣ правѣтъ различны дрѣхи.

Бѣбрь (Кѣндѣсъ). (5)

Бѣбрь-аѣтъ има кракѣ добри за пѣванѣе, чѣтыри ѡстри зѣви, ѡупѣшка касѣ и аѣспава, кожа скапа, заѣо ѡт неѣа правѣтъ различны дрѣхи: сички-тѣ имаѣтъ подѣ ѡупѣ-

оупашка-та си една мѣсть, която е по-
 трѣбна за цѣлаба (илѣчь). Между доби-
 тацы-тѣ тѣи сѣ най остроумни древодѣлцы
 (дюлгѣри), защо толькози искрено правятъ
 кашы-тѣ свои, щото който ги види каже
 чи живѣатъ челоуѣцы въ тѣхъ, а нѣ до-
 бѣтацы. Правятъ въ вода-та една кошара,
 все май шестъ лахти на ширь, сѣсъ калъ и
 древа. Тамъ забиватъ темели-тѣ и правятъ
 единъ рѣдъ кашы, толькози високи, щото
 покрыв-атъ имъ да стига до верх-атъ на
 вода-та. Надъ тѣхъ правятъ дрѣгги рѣды:
 сѣтнѣ пакъ надъ тѣхъ, ище единъ или
 два, и тѣи кашѣ-та имъ иматъ по три или
 по четири етажа (табаки) въ една так-
 вази каша живѣатъ осмь и десѣтъ бокри.
 На всѣка табака оставатъ по една дѣпка
 та минуватъ въ дрѣга-та: и тѣи, кога ще
 сѣ капатъ, слѣзатъ въ най долна-та, ачи
 сѣтнѣ пакъ возлазатъ да сѣлѣтъ въ вто-
 ра-та, акъ ли е вода-та голѣма и сѣ на-
 полни и тѣи, возлазатъ въ трѣта-та или и
 въ четвѣрта-та. Една каша има пѣтъ лахти
 вычочена и шестъ ширь, и е съ крайно
 искр-

исквство оутвердена и оустроена. За тѣзи дѣла тѣи имать сачева свои-тѣ хаби, съ които сѣкатъ древа-та: свои-тѣ крака, съ които копавтъ прась и прававтъ калъ и кирпичи: и свои-та оунашка, съ които приносятъ калъ-тъ, забивавтъ коли-тѣ и измазавтъ. Ъснъ и зими си прававтъ каша-та, та живѣавтъ въ тѣхъ и ѡдають листи и дрѣвени корени презъ това врѣмѣ: а проактъ ги ѡстававтъ та ѡтхождать по горы-тѣ. Многo сѣ намиравъ и на полѡщна-та Америкѣ.

К р о к о д ѣ л ѣ . (6)

Крокodѣла-тъ ѣ добитакъ четвероногъ, живѣи въ вода-та и по сѣхо, и ѣ твѣрдѣ страшенъ и лютъ звѣрь, намира сѣ въ голѣмы-тѣ рѣки въ Асѣи и Африка и Америка. Не познавамеы до нынѣ дрѣго животно да сѣ ражда толькови малко, ачи сѣтнѣ да порастѣа толькови голѣмо: защо пѣрво сѣ измѣта изъ едно иицѣ като ѡт гаска (дартѣ патка), ачи сѣтнѣ става колькото двадесать лахти долагъ. Сички-тѣ дрѣги

дръги животни които живеатъ по сѣхо
 иматъ азыкъ, а той не има, ами токму
 малко масцѣ на гърло-то, което не можн
 нити да попростре, кога запа гърна-та си
 чѣлюсть мърда. Прилича на гвщерь, има
 очи като на свинѣа, нѣгти голѣми, и
 ѡстри, кожа лѣспава и ѣгка на гърб-атъ, а
 на слабнѣ-та тѣнка, оустѣ толькози голѣ-
 мы, щото можн да приглѣтнн челѡвѣка.
 Дѣнѣмъ ходи по землѣ-та, нощѣмъ въ во-
 да-та. Кажатъ чи въ вода-та не види, а
 ѡтѣанъ глѣда тѣараѣ на далече. Кога види
 нѣкое животно вѡвска сѣ и го пригравва
 съ прѣдни-тѣ си крака и го разкъска, или
 акѡ ѣ далечкѡ оударѣ го съ оупашка-та си
 та го сабарѣ: а зими четири мѣсѣцы сѣди
 въ пещера-та си, и не идѣ ницю. Сносѣ
 ката година колькото сѣтѡ ѣнца и зъ
 сак-атъ, а Егѣптани-тѣ ходѣтъ да ги из-
 дирѣтъ и ги сѣдѣватъ: но Ихнезмон-атъ мѡ
 ѣ най голѣмы-атъ врагъ, той ѣ като которъ
 иходи да подѡшава ѣнца-та мѡ и ги идѣ:
 а дѣто казѡватъ чи сѣ пѣха въ корѣм-
 атъ мѡ, та мѡ изѣда печѣнка-та (цегѣрь-
 атъ),

атъ), и го оуморава, то ѣ вѣе лажа. Казвватъ ѣще чи той плачи като человекъ: та заради това кога ще рекать чи нѣкой са пристрѣва та плачи, кажатъ чи той плачи като Крокодиль.

Рѣченъ Конь. (7)

Рѣчны-атъ конь ѣ грозенъ добитакъ и голѣмъ колькото Носорог-атъ, намира са въ рѣка-та Нилъ, и поприличка на свинѣи и на волъ и тѣи вѣчи: има твърдѣ голѣма глава и оуста, заби дебѣли и толькози шки, щото като ги оударишь съ огниво-то вѣшатъ искры: очи и оуши малки, а нозари (носны дѣпки) голѣмы и широки, вратъ твърдѣ дебѣлъ, крака кѣси и малки съ четыри ногти, оупашка кѣса и дебѣла, малко косми, или ѣ со всѣмъ голъ, кожа черна и толькози дебѣла щото нити вѣшѣмъ може да ѣ приминѣ. Той добитакъ живѣи и по свѣхо и въ вода-та и шде рыба, трева, ичѣмникъ, рѣшь, и корени дрѣвни. Ражда ката година, и живѣи колькото десать години. Дѣнѣмъ спи и з трость-

тросътъ та и не го е грижа со всѣмъ, а нощемъ ходи въ вода-та или по свѣхо да лири нестѣ. Не стѣва никомѣ сло, аки ли нѣкой го закачи или оудари, тойзи часъ са вѣска като вѣсенъ срѣщѣ него, и не го вѣстава додѣ не го повреди, или додѣ не види чи не ци може да го пристигни.

Камилско птиче. (8)

Камилско то птиче е най голѣмо ѿ сички-тѣ фарковати животни, зашо кога варви глава-та мѣ заминѣва на выкоченѣ и едногѣ конника (атлаи): тѣжко е колькото тридесѣтъ и пѣтъ ѣки, гага-та мѣ е закривѣна на вѣрхъ ать като вѣдница, крака-та и вратъ-ть мѣ са тѣврдѣ долги: вѣтѣвѣтѣ мѣ са ѣпки, мѣсни и голи. Голѣмо-то това птиче не може да фѣрка: пѣрвѣ, зашо е тѣвртѣ тѣжко: вѣторѣ, зашо перѣ-та мѣ са като косми. Глава-та мѣ е плоска, и коккал-атѣ и тѣнакъ и крѣхакъ, а очи-тѣ мѣ са голѣми и красни. Спорѣтъ долга-та шѣа, и гѣрбенѣ-та гѣрѣвѣчка прилича на камила, та заради това са назѣвава Камилско птиче.

То иде шото мѣ дадешъ, сирѣчь: трева, хаѣкъ, косми, кожи, и всако дрѣво такъ кози нѣщо, но не смѣла жеаѣзо-то и дрѣги такъвизи и҃гки и҃кша, а҃ми ги и҃збажда какъвнто ги галта. Тиѣ са много по Африка и по баяжна-та нѣи Асийска страна, зашо та-такъ хора-та и҃матъ цѣли стада такъвизи птиче-та. По гарв-аѣтъ пера-та и҃мъ са чѣрни, а по оупашка-та бѣли: на вѣтхо-то врема мѣжи-тѣ си кичаха саѣтъ тѣхъ глави-тѣ, кога втхождаха на брань (цѣнкъ), а сега жѣны-тѣ ги носатъ по шѣпки-тѣ си. Кога ги ловатъ и҃з пѣрво ги гонатъ полѣгка додѣ втмалѣатъ и оугладиѣатъ, ачи то-гази са притичатъ саѣтъ конѣе та ги пристигатъ, и ги оубиватъ съ дрѣва, заради да не са оукарбаватъ бѣли-тѣ и красни-тѣ тѣх-ни пера. Вѣжатъ чи това птиче крый глаба-та своа въ дрѣвак-аѣтъ, и мѣ са стрѣва чи таи цѣ са оукрый.

Камилски-тѣ птичета сиосатъ и҃нца и҃гки и голѣми, шото тѣхъ хора-та вѣсребра-ватъ и ги оупотребаватъ за чаши. По топан-тѣ мѣста и҃нца-та са и҃змататъ сѣми

ѡт топлннѣ-та солнечна, а пилета-та токѡ
като сѡ излѡпатъ трагвѣтъ та ѡтхѡждатъ
самички да сѡ хранѣтъ: а по на стѡдени-
тѣ мѣста, птички-тѣ забранѣтъ и хранѣтъ
пилета-та свои, додѣ тѣи станѣтъ доболь-
ни да сѡ хранѣтъ сами.

Мѣсо-то на тѣзи птичета ѣ тѣжко за
нѣнѣ и мѣчнѡ сѡ смѣла, но ѡфрикани-тѣ
и ѡрапи-тѣ го нѣдѣтъ: нѣнца-та имѣ на
нѣнѣ сѡ като ѡт гѣска.

Жѣравъ. (9)

Жѣрави-тѣ лѣти дохѡждатъ да лѣтѡватъ
по Нѣмска-та земаѣ, а зѣми ѡтхѡждатъ по
топлы-тѣ страны. Кога фѣрватъ нарѣждатъ
сѡ на вѣрволица и сѡ допѣратъ съ глава-та
си ѣдинѣ на дрѡгѣи, и кога пѣрвы-атъ ѡт-
малѣи, зашѡто не сѡ допѣра до никого,
ѡтхѡде на ѡупѣшка-та, и тѣи си почивѣ
додѣ сѡ изрѣдѣтъ сѣчки-тѣ. Фѣрватъ по
высѡкѡ за да гѣдѣтъ ѡт далѣче мѣста-та
на които ѡтхѡждатъ. Кѣжатъ чи нѡщѣмѣ
сѣдѣтъ нѣкон да пѣзѣтъ, и, за да не
заспѣтъ, держѣтъ въ крак-ѣтъ си ѣдинѣ

ка-

камакъ, заради да са свѣдѣтъ, акѡ нѣ-
какси заспѣтъ та изпѡснать камакъ-атѣ: а
дрѣвн-тѣ спѣтъ на единъ кракъ, и си
държатъ глава-та подъ крыло-то.

Щѣркѣ. (10)

Щѣрк-атѣ има твѣрдѣ долга гага и долги
крака: прави си гнѣздо-то по високи древа
и по стѣхи-тѣ на кашѣа-та, и чисти гра-
дины-тѣ и нѣвы-тѣ ѡт замѣн. Тѣи са
мѣстатѣ като и жѣрави-тѣ, сирѣчь лѣтѣ-
ватъ по хладни-тѣ мѣста, а зими ходатъ
по топан-тѣ, но ѡще не знаѣмы гдѣ.
Когѡ приближи времѡ да са дигнатѣ, раз-
дѣлатѣ вѣсть (хабѣрь) чи въ еди кой дѣнь
и на еди коѣ мѣсто трѣба да са собирѣ
сичкѣ-атѣ народѣ, и тогази чакатѣ тамѣ да
мрѣкни, а чи презъ нощѡ въ темнина-та
стѣватѣ, като една страшна войска, скрѣ-
томѣ да не ги види никой на кадѣ щѣ ѡт-
идатѣ: така праватѣ и кога са забѣрнатѣ.
Твѣрдѣ любатѣ пилета-та си, но и тѣи
гладатѣ добрѣ свои-тѣ родители кога
оустарѣатѣ.

Витѣ.

К и т ъ. (11)

О ко̀лькото животни знаймъ до днѣсь
 Кит-атъ ѣ най голѣмъ, зацо снага-та мѣ
 ѣ двадесать или двадесать и четьри лахти
 долга, а глава-та мѣ десать или дванаде-
 сать, и така сичка-та мѣ должена ѣ триде-
 сать или тридесать и шѣсть лахти. На
 глава-та си има двѣхала, сирѣчь дѣпки
 презъ които воздиша, и двѣха съ голѣма
 сила и ичѣнїе вода-та на горѣ кога играе,
 а кога ѣ оураженъ изфара кровь. Оуста-
 та мѣ са широки ко̀лькото дванадесать
 лахти, но гърло-то мѣ ѣ твѣрдѣ тѣсно,
 шото токму мааки рѣбы може да приглѣтни.
 Жѣнски-тѣ не сносятъ иице, като по много-
 то дрѣги рѣбы, ами раждатъ и подолбватъ
 чада-та свои. Мѣсо-то на тази рѣба ѣ
 иько и негѣисто (постѣло), но междѣ кожа-
 та и мѣсо-то и подѣ оустнѣ-тѣ си има
 твѣрдѣ дебѣла мѣстѣ, ко̀мто приварватъ
 та изваждатъ тѣисто мѣсо. Сичка-та мѣ
 сила стой на оупашка-та, съ ко̀мто той
 сѣвпа корабли (гимин) и ги привѣрта.

57

Тѣзи голѣма рыба, твърдѣ мѣнш и бѣднш сѣ лови. Които ходѣтъ да ѿ дирѣтъ пѣзѣтъ сѣ да не приближѣтъ твърдѣ, за да не ги пристигни съ оупашка-та си, ами ѿт далече стрѣлатъ верхѸ нѣм ѡстры и голѣмы вѣдници, които сѣ вѣрзаны съ вѣжѣм. Подирѣ това кит-атъ като сѣ оурани задалбо-чѣва сѣ въ морѣ-то, но подирѣ малко пакъ излѣзѣ, защо не може да си воздѣнша въ вода-та: а нѣкога слѣзѣ твърдѣ на далбоко, и тогази, акѡ видѣтъ чи не щѣ стигни вѣже-то, прирѣзѣватъ го тѣтакш, защо заблача и притѣра гимѣа-та. Като инди тѣи го оурѣнатъ на много мѣста излѣва мѣ сѣ кровь-тѣ, та оумира. Тогази ѡтѣирѣтъ мастъ-тѣ мѣ, та ѿ гѣждатъ въ бѣчѣы, а мѣсо-то мѣ фѣрлатъ: ѡт нѣм и ѡт мозак-атъ мѣ правѣтъ свѣщи. Ловѣтъ ги по край Грѣландѣ по Івнѣю и Івѣлю мѣсѣцѸ, защо тогази сѣ собирѣтъ тѣтакъ твърдѣ много, и кѣта година оуплѣватъ колькото двѣ хѣлѣди Дѣлфѣнъ (домѣхъ балли). (12)

Дѣлфѣн-атъ ѣ най чѣрѣстъ ѡт сѣчки-тѣ добѣтацы, защо кога бѣга не може го при-

стиг-

стигна нити птиче, нити стрѣла, и ни една
рыба не оубѣгнѣваше ѿ него, акѡ можаше
ѿт веднѣждѣ да ги оудѣва, но, съ Божій
промыслъ, пѣрво трѣба да лѣгни вѣзнакъ,
ачи тогази да оулови дрѣги рыбы, но тѣи
тогази намиратъ время та оубѣгвѣать. Ка-
жатъ чи тѣардѣ любви пѣканіе-то и человекѣцы-
тѣ. Пѣлвѣтъ покрай корабли тѣ. Нѣкои
раждатъ двѣ близнѣчета чѣда, и ги подѣл-
ватъ какъото и Кит-атъ, пѣзатъ ги додѣ
пораствѣтъ, и тѣардѣ ги любятъ. Растѣтъ
до десѣтъ години.

П ч е л ѣ ѣ

Пчелы-тѣ иматъ шѣсть крака, четѣри
крыла, двѣ рога на главѣта и една га-
гичка добра за да свѣчатъ съ нѣм сок-ѣтъ
ѿт цвѣтѣтѣ: живѣатъ въ хрѣлопи или
въ кошѣета. Една ѿт тѣхъ ѣ по голѣма,
ней сички-тѣ дрѣги сѣ покорѣватъ, и ѣ
слѣшатъ што имѣ повелѣи, тѣм сѣ назо-
вава Царица или Бѣи. Токѡ тѣм ѣ женска
и снога сама колькото четѣридесѣтъ хѣла-
ди шѣца, и ѿт тѣхъ сѣ измѣтатъ черѣви-

чета, които ги хранят дръги-тѣ пчѣлы додѣ попорастатъ, тогази тѣи ставатъ лавсъ (като пѣпки), ачи сѣтнѣ пакъ са сожвѣватъ и ставатъ пчѣлы. Царица-та ѣ инди майка на сички-атъ рой. Има и дръги пчѣлы въ кошче-то по голѣмы ѡт дръги-тѣ, но по малки ѡт царица-та, които са назоваватъ вѣмбари: тѣи не иматъ жѣло нити работатъ, ачи ходатъ съ царица-та презъ лѣто-то, ачи сѣтнѣ, сирѣчь край лѣто-то, като сние царица-та доволны инца, изкиватъ ги работници-тѣ пчѣлы сасъ жѣла-та си.

Единъ рой ѣ каквото едно царство, тамъ всѣка пчѣла има своѣ-та работа: едни са ѡпредѣлены да пажатъ порты-тѣ, а дръга ѡстава ноцѣмъ да пази, и ги савѣжда навѣтрѣ, кога доиди врема за ставанѣе сасъ едно различно вранченѣе, тогази глѣдашь ѡт беднаждѣ сички-тѣ на крака, и акѡ видатъ чи ще са развали врема-то, или чи ще повѣи нѣкон вѣтаръ сѣдатъ си вѣтрѣ и не излазатъ, акѡ ли ще да ѣ хѣбако врема-то, тѣи излазатъ изъ кошче-то като

една

Една войска, или каквото много братѣа, и
 ѡтхождатъ течешкомъ по нивы-тѣ, и по
 лѣвады-тѣ, и изъ градины-тѣ, и подируъ
 малко ги гаѣдашь, чи са брашатъ съ бѣсели
 пѣсни, и ѡбкичены сасъ цвѣтъ, а други
 на жабурини съ вода и намокрени по сич-
 ка-та снага. Тѣи тѣзи като млади момци
 и млади момы ходатъ по лѣвады-тѣ, а по
 стары-тѣ, на които вѣки не держатъ крака-
 та и крыла-та, работатъ въ кащи, всѣка на
 каквато работа ѣ ѡпредѣлена. Пѣрво три
 или четири сѣдаатъ на порта-та, да пома-
 гатъ да стоваратъ товари-тѣ, които дохож-
 датъ ѡт ванъ: други ги дигатъ тогази та
 ги зансатъ дѣто праватъ питы-тѣ: тамъ,
 едини вѣлатъ съ оуста-та и съ крака-та
 свои бошина-та, (ѡт които нѣе правимъ
 свѣщи, та ги приносимы Богѣ въ цѣрко-
 ва-та:) а други а поематъ ѡт тѣхъ та пра-
 ватъ оныѣ шесторогаты дѣлвчки, толь-
 кози оурѣданъ и исквенъ, штоо каже чело-
 вѣкъ чи са правини съ пергѣль, други
 приносатъ тогази сладкѣ-атъ оизи мѣлъ та
 го наливатъ въ тѣхъ, пакъ други сѣдаатъ
 тамъ

тамъ

тамъ готовы да замажатъ оуста-та на пол-
 ны-тѣ дѣлнички, за да не истича, и да не
 са загвѣва тѣхна-та многоцѣнна стока.
 На друго мѣсто от страна ѣ тѣхна-та обща
 поварна (ахчинница), и тамъ има повари
 (ахчин) колькото трѣбать да готвять истѣе
 за вечерь-та. Додѣ тай работать пчелы-тѣ,
 царица-та тѣхна тича врѣдъ та гѣда сама
 кой какво работи, или какво ѣ работилъ,
 и ги подкана да залѣгатъ колькото мо-
 гать: акъ ли види нѣком чи ѣ марзи,
 мамри ѣ, мвчи ѣ, и най сѣтнѣ, акъ види
 чи ни са покайва, вѣждава ѣ на смѣрть,
 и повелѣва на други-тѣ да ѣ оубиатъ. Чѣди
 са всѣкъ като погаѣдни съ колакъ трѣдъ
 и съ колька чеврастина сички-тѣ членове на
 тази република, залѣгатъ за обща-та поль-
 за. Чѣдана ѣ и тѣхна-та чистота, защо
 има вѣпредѣлены пчелы да разтрѣбать и
 да митать, и тѣй не са баваатъ ката дѣнь
 да фармать сметь-та, ами ѣ собирать въ
 единъ рогъ, ачи кога ѣ развалѣно времѣ-
 то, и не могатъ да втидять по банъ, то-
 гази, за да не сѣдѣтъ праздни, изфар-
латъ

лътъ сметь-та. Като мръкни прибиратъ сѣ и вечератъ на една обща трапѣза сички-тѣ, ачи погѣдѣватъ маако нѣщо и галчатъ, но като дойди времѣ за леганіе, примниѣва пакъ онаа, която ги саѣди свтрена-та, и съ прилично кранчѣніе имъ повелѣва да спѣтъ.

Като сѣ роди въ кошче-то новъ рой, царица-та, акѣ види чи ѣ хѣбаво времѣ-то, става пѣрво тѣмъ та повожда своа-та войска съ веселы пѣсни, и шѣхоче да сѣ присеа на дрѣго мѣсто и да направи новъ градъ: тѣмъ дѣто види оубоодно мѣсто, кацва, и тѣтакси сѣ нарежда околѣ и нѣйна-та многочисленна войска. А пчеларь-атъ (кованци-атъ) забѣла тогази очі-тѣ и рацѣ-тѣ свои, ачи издѣга едно кошче на варанна, и го заноса надъ рой-атъ, или го подлага подъ него, ачи го оутѣрса вѣтрѣ. Акѣ ли сѣ саѣчи да не ваѣзи царица-та въ него, дигатъ сѣ сички-тѣ дрѣги пчѣлы та избѣгватъ до една, защо не могатъ бѣзъ царица, акѣ ли оумрѣ тѣмъ, сички-атъ рой ѣ жалѣи и шѣ скорѣ сѣ погѣбава. Тѣмъ

кажатъ

кажатъ, не има жѣло, но и да има не го оупотребава никога, а други-тѣ иматъ, и кога нѣкои ги закачи, тѣи си ѡтмѣнѣватъ съ него, има да сѣ оумрѣли конїе ѡт тѣхъ, ала казватъ нѣкои чи оумира и пчелѣ-та кога оужели нѣкого.

М р а в ы.

Мравы-тѣ иматъ шестъ крака и жѣло: и работы-тѣ имъ сѣ сподѣлены каквото и на пчелы-тѣ и ѡбщю собиратъ за хранѣ житени зерна. Тѣи по жѣтва, като оутѣтатъ на нѣкадѣ жито, ѡтхѡждатъ да ѡчистятъ добрѣ който пѣть имъ сѣ видн по правъ, заради да не забикалатъ и да не сѣ припанѣватъ, кога минѣватъ натоварены, и ѡт по напредѣ ѡще ѡчистятъ и приграждатъ добрѣ свой-тѣ житници, ачи тогази трагватъ като по жѣтва та сѣ потоваратъ сѣсъ жито, кой колькото по много може, и го носатъ та го трѣпатъ на едно мѣсто. Като сѣ минн жѣтва-та не ѡставатъ жито-то тѣи, зацо подиръ маалко дни то пониква, и тѣи трѣба тогази

да измратъ въ глѣдъ. Заради това сѣд-агъ
сички-тѣ та причѣпватъ презъ средѣ-та
сички-тѣ зерна, ачи тѣи ги насѣпватъ въ
житници-тѣ свои. Орамота ѣ боистина на
человѣка да гаѣда тѣзи догитачета толь-
кози согласни по междѣ си, и заради това
тѣсѣкози благополѣчни, а тои да не ше да
вѣди согласенъ сѣсъ свои тѣ братѣи. Мра-
вы-тѣ спѣтъ презъ сичка-та зима и про-
лѣтъ, като са савѣдагъ, вѣдѣтъ въ гото-
во-то жито долѣ доиди втора жѣтва.

Тѣи каквото и пчелы-тѣ иматъ си въ
всѣкѣи мравѣнѣкъ по една царѣца, и тѣи
снога до осемъ стотинѣ яйца, въ тѣхъ са
измѣтатъ червѣичета, ачи сѣтѣи ставатъ
лаѣсъ (пѣпки) и тѣхъ прости-тѣ хора зо-
ватъ мравѣшки яйца. Многѣ са трѣдатъ
сѣсъ тѣхъ мравы-тѣ презъ лѣто-то, защо
дѣнѣмъ ги износѣтъ на слонце-то, а вѣчаръ,
или кога вѣдѣтъ чи ше са развѣли времѣ-
то, вносѣтъ ги вѣтрѣ въ мравѣнѣкъ-агъ.

Тѣхни-тѣ житници са сподѣлены на
много приградѣи, и врата-та, презъ които
са вѣзѣа изъ една въ друга, са въ долѣ, и
толь-



толькози и скѣсно и оубѣдно направини,
 што̀ не ѣ возможно да преминѣ снѣгъ или
 дождь до тамъ. Много пати человекы-тѣ
 развалиха мравинацы за да видатъ какъ
 сѣ направини, та да направатъ по гра-
 довѣ-тѣ таквици кашцѣ, за да сѣдѣтъ вѣ-
 трѣ кога сѣ бѣатъ, но никой до нынѣ не
 можѣ да ги стѣгни, зашо кога ѡтворатъ
 нѣкой мравинакъ, всѣ развалатъ и при-
 грады-тѣ нѣгови, и заради това не мо-
 гатъ да ги придиратъ добрѣ.

Человѣкъ.

Който малкъ попридѣри може да познаѣ
 чи не има дрѣго созданіе на землѣ-та по
 изрѣдно и по почтѣнно ѡт человекѣ, той
 не токму спорѣтъ двѣта-та, но и спорѣтъ
 тѣло-то заминѣва сички-тѣ добитаци. Ни-
 кой не може да смѣли по изрѣдно созда-
 ніе ѡт человекѣ. Всяка нѣгова стѣва има
 таквази сила и толкази какѣто и колка та
 и трѣба: на примѣрь палецъ-атъ ѣ по ѣгкъ
 ѡт дрѣги-тѣ пѣрсти, и кракъ-та по ѣгки
 ѡт рацѣ-тѣ, и прочѣ.

Богъ

Богъ дади намъ нѣкои стабы по двѣ,
но една-та ѿт тѣхъ не ѣ неполезна: защо
ако имахмы по единъ бракъ, не можахмы
ходи прави, или еднама съ голѣма мака
щѣхмы да можемъ да пристѣпимъ: сѣсъ една
рака не можахмы прави толькози работы,
колькото сѣсъ двѣ: сѣсъ двѣ оуши чѣвamy
ѿт врѣдъ: съ едно око можахмы глѣда,
но защото това чѣство ѣ твърдѣ изрѣдно
и полезно, заради това имамы двѣ, щото
ако нѣкакъ съ повредн едно-то, да ѿ
стѣни намъ друго-то, и тѣи пакъ, токму съ
него, да исполнѣмы наша-та потреба.

Человѣкъ-тѣ не сѣ еднакви, нити на
лице, нити на гласъ, нити на писмо, и
ѿт това пакъ познаваме кожѣл-та премѣ-
дростъ, защо по лицѣ-то сѣ разпознаваме
дѣнѣкъ, а по глас-ѣтъ ношѣкъ, а по пи-
смо-то кога смѣ на далече.

Въ человѣка главны-ѣтъ мозакъ ѣ най
чѣденъ, защо до когѣто той ѣ здравъ, до
тогази сички-тѣ дѣшѣкны наши силы сѣ
здравы, и нѣе до тогази живѣимъ. Много
фѣлософи кажатъ чи тамъ сѣди безсмѣртна-та

НАША

НАША ДУША, И ѿ ТАМЪ ТѢМЪ МАРДА, КАКТО
 ЦЕ, СИЧКИ-ТѢ ТѢЛЕСНЫ СТАВЫ. НИКОИ ДО-
 БИТАКЪ НЕ ИМА ТОЛЬКОЗИ МОЗАКЪ КОЛЬКОТО
 ЧЕЛОВѢК-АТЬ. ЕДИНЪ БОЛЪ, ѿ ПАТЬ КАНТАРА,
 ИМА СТО И СЕДЕМДЕСАТЬ ДРАМА МОЗАКЪ, А
 ЧЕЛОВѢК-АТЬ, ЕДИНЪ КАНТАРЪ ТАЖАКЪ, ИМА
 ЕДНА ОКА И ТРИСТА ДРАМЫ: ДЕЛФИН-АТЬ, КОИТО
 ИМА ИЛИ МНОГО МОЗАКЪ ѿ СИЧКИ-ТѢ ДРЪ-
 ЕИ ЖИВОТНИ, ЕДВАМЪ ИМА ПАТЬ СТОТИНЪ
 ДРАМЫ. ВѢЖАТЬ ЧИ ПО ОУМНИ-ТѢ ХОРА
 ИМАТЪ ПО МНОГО МОЗАКЪ, А ПО БЕЗУМНИ-ТѢ
 ПО МАЛКО.

КАКТОТО ВЪ МОЗАК-АТЬ СЪ СОЕДИНѢВАТЪ
 СИЧКИ-ТѢ НАШИ ЧВѢСТВА, ТАИ И ВЪ ЧРЕВО-ТО
 (ШЕИМЪЛ-ТА) СЪ СОБИРА СИЧКА-ТА ТѢЛЕСНА
 ХРАНА, ТАМЪ Ё И СТОМАХ-АТЬ (МЪРА-ТА),
 ВЪ КОИТО СЪ СМІЛА ИСТІЕ-ТО, СИРѢЧЪ СТЪ-
 ПАВА СЪ, И СѢТНѢ ЕДНА ЧАСТЬ ѿ НЕГО
 СТАВА СОКЪ И КРОВЬ, ТА СЪ РАЗПРѢВА ИЗ-
 ТѢЛО-ТО, А ЩОТО ѿСТАНИ НЕПОТРЕБНО, НЕГО
 ИЗФѢРАЛМЫ.

ЕДИНЪ ЧЕЛОВѢКЪ ИМА ОСИМЬ ИЛИ ДЕСАТЬ
 ОКИ КРОВЬ, КОИТО МИНѢВА ПРЕЗЪ СЕРДЦЕ-ТО,
 И СЪ РАЗИЖДА ЧАКЪ ДО КРАИЦА-ТА НА ТѢ-

ло-то, ази ѡт тамъ пакъ сѧ враща презъ
 жылы-тѣ та доходе въ сердце-то, и тѧи
 все ѡбхожда и не сѧ запира совѣтъ, за-
 що токѡ да сѧ запре на вредъ оумирамы.
 Дѣво-то оухѡ на сердце-то тѣбѧ комахай
 седмдесѧтъ пѧти на една минѡта, и на
 всѧко тѣпваніе минѡва презъ него комахай
 дванадесѧтъ драма кровѣ.

Безъ коккали человекъ цѣше да ѣ бак-
 вѡго каша безъ подпѡрки и безъ темѣли,
 и тѧи не можаше держѣ, ази трѣбаше да
 сѧ развали и да падни. Въ тѣло-то наше
 сѧ намиратъ двѣста и четыридесѧтъ кок-
 кали, които дохождатъ на тѣжченѧ коль-
 кото една тритина на тѣло-то, сирѣчь
 акѡ сичко-то тѣло ѣ тридесѧтъ ѡки, де-
 сѧтъ ѡт тѣхъ сѧ коккали.

Но человекъ стаѧа иѧй различенъ и иѧй
 горенъ ѡт сички-тѣ животни, надѣ които
 той царѡва сѧсъ своѧ-атъ оумъ, зашо съ
 него той придѣръ и разѡмѣѧа причины-тѣ
 на много нѣща, и похнаѧа нѣкои си предѣ
 да сѧ стѧнали иѡще. Може да говори и

да излѣва на дрѣги-тѣ што то ѿ си мѣ-
 гла, или ги пѣта да мѣ кажатъ, што
 ти си мѣслатъ: и тѣи единъ ѿ дрѣги
 са оучимъ и оумножавамы нашѣ-атъ оумъ
 съ много наѣки. Издѣри челоѣкъ много
 хѣдожества (ханаѣти), стана доболень да
 вѣхожда сичка-та земаля, и да дѣри вѣдѣ
 всако нѣщо, което щѣ може да ги поль-
 зова. Покѣждава сѣсъ свое-то огроумѣ
 и най люти-тѣ свѣрове. Не мѣ постигна
 земаля-та да насити свое-то любовчѣнѣ,
 ами са издѣга чакъ до нѣбо-то: тамъ по-
 знава съ голѣмо оудивлѣнѣ Божѣа-та без-
 крайна и непостижима сила, кога придѣра
 колько сѣ далече ѿ насъ мѣсцѣ-атъ, слон-
 це-то и свѣдѣ-тѣ, колько ѣ тѣхна-та
 голѣмина, кои правила послѣдovatъ тѣхни-
 тѣ движенѣа, и прочаа. Тѣи най сѣтнѣ
 познава свой-атъ создателъ, и акѣ рачи
 да оугоди нѣмѣ, разѣмѣва чи щѣ намѣри и
 подѣръ тѣири прирѣмѣнъ животъ вѣчно
 блаженство. Кольки дрѣги безъ чѣтъ да-
 рове издѣпа Богъ предъ челоѣка за да го
 направѣ блаженъ и благополѣчна! и на колько
 чѣсть

чѣсть бѣсока го и здигна като го сотвори по образѣ своемѣ и по подобію!

Много челоуѣцы живѣать по земаѣ-та, кажатъ да са сички-тѣ комахѣи хілада миаіона, ѡт които шестѣдесѣтъ оумиратъ на една минѡта а три хілади и шестѣ стотинѣ на единѣ часѣ, и пакѣ толькози са раждаатъ: ѡт сто хора оумиратъ трима на година-та.

Придиратъ и кажатъ нѣкои, чи са раждаатъ по много мъжеки дѣца, сирѣчь на двѣдесѣтъ момичета, двѣдесѣтъ и едно момчѣ: и това ѡпредѣли Богѣ защото мъжи-тѣ по бѣдствоватъ и са по гвѣатъ ѡт жѣны-тѣ и тѣи за малко врема ѡставатъ толькози мъжи, колкото и жѣны. Ѣт това пакѣ познавамеы божіѡ-та премѡдрость, защо той ѡтрѣди да зема всѣкѣи мъжѣ по една жена. Придиратъ іѡще чи въ голѣми-тѣ градове оумира на година-та единѣ ѡт двѣдесѣтъ и пѣть хора, а въ по малки-тѣ единѣ ѡт тридесѣтъ, а по села-та единѣ ѡт четѣридесѣтъ.

Какѣ

Какъ да пази человекъ заравіе-то свое.

На тойзи свѣтъ най голѣмо добро на человека ѣ заравіе-то, зашо безъ него никога не може са зарадва и развесели, заради това треба да са пази ѿт всѣко нѣщо, коѣто го вредн, и да послѣдова тѣзи зарачаніа.

Заравы-атъ треба да променѣва частю живѣніе-то свое, да не дри цѣлвы и цѣлители. Да ходи по села-та, по нивы-тѣ, по лозь, да сѣди и въ град-атъ, да играй, да си почива, но не много, зашо ѿт марзиль-атъ става нѣмошенъ и безсиленъ, а ѿт трѣд-атъ шкъ, силенъ и заравъ до крайна старость. Да са бапи и въ топла вода и въ стѣдена: да шаѣ дваждѣ на день-атъ, и толькози, колькото може да смилл.

А който человекы са нѣмошни (таквици са по много-то който живѣатъ въ градовѣ-тѣ и оучени-тѣ) треба по много да са пажатъ. Свтрена да не стабать нищѣ да работатъ нищо, акѡ познаатъ чи ѿще не имъ са ѣ смалло истіе-то. Като станатъ

ѿт

ѡт легло-то да си промыватъ оути-та съ съ
студена вода: да са разхождаатъ по ванъ
на чистъ въздухъ, да препускаатъ, да игра-
атъ, да сладатъ изъ рать и да възлазатъ:
като иде да не чите нити да пиши, додѣ
не са мине единъ часъ или два.

Кога человекъ е наученъ на нѣщо си ѡт
много время, ачи ище да са ѡтвчи, не
треба да са ѡстава ѡт веднаждъ, ами по
легка: и кога е попотенъ да са пази да не
истини ѡт веднаждъ, и да глѣда всѣкога
да мѣ са топли крака-та.

Затаастава человекъ кога малку са раз-
хожда, и часту си почива: кога не излазѣ
часту по себе си, кога не истива зими и не
са твѣрдѣ горѣци лѣти: кога спи мирну
и безъ смѣшеніе на магка постелька: кога
не са скорби, и иде часту много сладки
и тѣсти истѣа и ги смѣла.

Запосталава человекъ, кога пии топла
вода, кога часту са горѣци, и са скорби:
кога или не спи или много спи: кога много
ходи или препуска: кога бѣла или часту
излазѣ по себе си: кога иде висали и стѣн-



цаби мстїа: кога шде по малку и веднаждъ на день-атъ.

Когото наболѣва глава, да си потрїи чело-то, (и това ѣ дѣто кажатъ стары-тѣ бабы чи кога побалѣтъ на дѣца-та приминѣва имъ) да си чешѣ ката день кога-та, да сѣ разхожда, а най добрѣ и за него и за когото боли гърло-то или очи-тѣ да си мылѣтъ частю глава-та сѣсъ стѣдена вода.

Комѣто не сѣ смїла мстїе-то, лице-то мѣ ѣ жѣлто, боли го корѣм-атъ и глава-та. Той трѣба да члѣтѣ высоку, да сѣ разхожда частю, да играѣ, да пїи на гладно сѣрдце ѣднѣ чаща топло вїно и стїпцаво.

Лѣснѣ сѣ смїлатъ кисели-тѣ и стїпцави-тѣ мстїа и които не сѣ твѣрдѣ солѣни, и всѣко мѣсо ѡт птиче и ѡт дивичъ, и всѣко ѡвошїе (ѣмншъ). А мѣчнѣ сѣ смїлатъ пресолѣни-тѣ, чорбалѣви-тѣ и тлѣсти-тѣ мстїа.

За воздѣшни-тѣ мвлѣнїа.

Вакѣото кога сѣ топли вода глѣдамы чи сѣ издїга пара мѡкра, тѣи и кога грѣи слѡнце-то издїгатъ сѣ пары ѡт сїчки-тѣ мѡкри мѣста, и ѡт сїчки-тѣ рѣки и морѣта на горѣ: и кога таквїзи много пары сѣ со-

вирѣтъ на едно, та прикрѣатъ небѣ-то и
 слонце-то, кажемъ „заоблачи се“ и додѣ
 се извышѣны назовавамы ги облаци, а кога
 се близко до насъ, магла, и тогази не вали
 дождь, защо ѿ попикать планини-тѣ (рати-
 ща-та): а кога се извышѣны, акъ не повѣи
 нѣкой вѣтаръ да ги разпрѣсни, и да ги за-
 несе на другъ страна, сгаставать се мокры-
 тѣ тѣзи пары и ставать на капки, и като
 вѣтагнать начевать да падать на земла-та,
 и тогази кажемъ „дождь вали.“ Акъ повѣи
 на високо нѣкои ствденъ вѣтаръ да замра-
 зи втгорны-тѣ капки, тѣ ставать като
 лѣща, ачи, като начевать да падать, соби-
 рать се сѣсъ по долины-тѣ пары, и додѣ
 додѣ до земла-та ставать като лѣшници,
 или като орѣхи, и това кажемъ „Градъ
 вали.“ Акъ ствденъ-атъ вѣтръ повѣи и на
 низко, тогази замразватъ пары-тѣ додѣ не
 се сѣ сгастилы много, и начевать да падать
 като разчѣсанъ памѣкъ, или като напасаны
 книги, и кажемъ „снѣгъ вали.“ Роса-та ѣ
 дрѣбенъ дождь, защо става вт малко пары,
 или магла, които падать на земла-та като

засѣдани слонце-то. А слани-та ѣ замраз-
нала роса.

Кога засѣда или истича слонце-то, акъ
има на истокъ или на западъ облацы, зары-
тѣ мѣ оудѣратъ на тѣхъ, ачи като са за-
вѣрнатъ камто очи-тѣ наши вижда ны са
дага. Въ облацы-тѣ не ѣ токъ пара ѡт вода,
ами и ѡт дрѣги много нѣща, които са ле-
гнѡ запаалатъ, и дрѣги спирта: междѡ тѣхъ
са намира и едно дрѣго свѣщество називае-
мое Електрика, тѣзи нѣща са запаалатъ по-
междѡ си и праватъ гѣрмиль-атъ и блѣсканіе-
то: и защото са далече ѡт насъ, ныѣ виж-
дамы по предѣ свѣтлинѣ-та, ачи сѣтнѣ чѣ-
вамы гѣрмиль-атъ, какѣсто послѣдова кога
фѣрлатъ тѡфѣкъ далече ѡт насъ. А кога са
савчатъ на околѡ и дрѣги таквици паалителни
много свѣщества та са запаалатъ, тѣи оудѣ-
ратъ тогази возъ нѣкоѡ страна тѣрдѣ сил-
нѡ, и това кажемъ „Падна стрѣла (каинъ).“

На миратъ са и дрѣги много пары ѡт
тѣлсти нѣща, какѣто ѡт грѡвица-та, тѣи
са запаалатъ нѣкога лѣти кога ѣ ясно, и
за това кажатъ прости-тѣ хора чи „падатъ
сѣкъды, или фѣркатъ Змѣюбе.“

А Р І О М Ъ Т І К А.

Въ тази каса Аріомѣтика не написухъ правила ами токму примѣри, които послѣдуютъ съ такавъ чинъ, щото мога да рекачи правила-та са непотрѣбни: но оучитель-ать трѣба да казва на дѣца-та, кога не разбиратъ, и да имъ дава, спорѣдъ тѣзи и други примѣри за да са вѣдучаватъ (ала шардисватъ).

Ч и с л а .

1.

	ЕДИ- НИЦЫ.	ДЕСА- ТИНЫ.	СТО- ТИНЫ.	ХІЛА- ДЫ.
ЕДНО	1 а.	10 і.	100 р.	1000 х ^а .
ДВѢ	2 б.	20 к.	200 с.	2000 х ^б .
ТРИ	3 г.	30 л.	300 т.	3000 х ^г .
ЧЕТЫРИ	4 д.	40 м.	400 оу.	4000 х ^д .
ПАТЬ	5 е.	50 н.	500 ф.	5000 х ^е .
ШЕСТЬ	6 з.	60 з.	600 х.	6000 х ^з .
СЕДМЬ	7 ж.	70 о.	700 ѱ.	7000 х ^ж .
ОСМЬ	8 и.	80 п.	800 ѿ.	8000 х ^и .
ДЕВАТЬ	9 а.	90 ч.	900 ц.	9000 х ^а .

2.

ДЕСАТИНЫ И ЕДИНИЦЫ.		СТОТИНЫ И ЕДИНИЦЫ.	
11 аї.	21 ка.	101 ра.	201 са.
12 бї.	32 лв.	102 рв.	302 тв.
13 гї.	43 мг.	103 рг.	403 оуг.
14 дї.	54 нд.	104 рд.	504 фд.
15 еї.	65 ље.	105 ре.	605 хе.
16 зї.	76 ос.	106 рс.	706 џс.
17 зї.	87 пз.	107 рз.	807 ѡз.
18 иї.	98 чи.	108 ри.	908 ѡи.
19 аї.	99 чд.	109 ра.	909 чд.

3.

СТОТИНЫ И ДЕСАТИНЫ.		ХІЛЛДЫ И ЕДИНИЦЫ.		ХІЛЛДЫ И ДЕСАТИНЫ.	
110	210	1001	2001	1010	2010
120	320	1002	3002	1020	3020
130	430	1003	4003	1030	4030
140	540	1004	5004	1040	5040
150	650	1005	6005	1050	6050
160	760	1006	7006	1060	7060
170	870	1007	8007	1070	8070
180	980	1008	9008	1080	9080
190	990	1009	9009	1090	9090

5550



П р и л о ж е н і е.

4.

1 и 1	2	11 и 1	12	11 и 21	32
2 и 2	4	22 и 2	24	12 и 32	44
3 и 3	6	33 и 3	36	13 и 43	56
4 и 4	8	44 и 4	48	14 и 54	68
5 и 5	10	55 и 5	60	15 и 65	80
6 и 6	12	66 и 6	72	16 и 76	92
7 и 7	14	77 и 7	84	17 и 87	104
8 и 8	16	88 и 8	96	18 и 98	116
9 и 9	18	99 и 9	108	19 и 99	118

5.

10 и 10	20	100 и 100	200
20 и 20	40	200 и 200	400
30 и 30	60	300 и 300	600
40 и 40	80	400 и 400	800
50 и 50	100	500 и 500	1000
60 и 60	120	600 и 600	1200
70 и 70	140	700 и 700	1400
80 и 80	160	800 и 800	1600
90 и 90	180	900 и 900	1800

6.

23	34	41	53	63	71	73	81
<u>23</u>	<u>34</u>	<u>42</u>	<u>24</u>	<u>36</u>	<u>18</u>	<u>23</u>	<u>18</u>
64	68	83	77	99	89	96	99

46

68



СЪТЛОЖЕНІЕ.

7.

2	БЕЗЪ	1	Е	1	12	БЕЗЪ	11	Е	1
4	БЕЗЪ	2	С	2	24	БЕЗЪ	22	С	2
6	БЕЗЪ	3	Т	3	36	БЕЗЪ	33	Т	3
8	БЕЗЪ	4	В	4	48	БЕЗЪ	44	В	4
10	БЕЗЪ	5	А	5	60	БЕЗЪ	55	А	5
12	БЕЗЪ	6	Н	6	72	БЕЗЪ	66	Н	6
14	БЕЗЪ	7	Д	7	84	БЕЗЪ	77	Д	7
16	БЕЗЪ	8	Т	8	96	БЕЗЪ	88	Т	8
18	БЕЗЪ	9	Р	9	108	БЕЗЪ	99	Р	9

8.

20	БЕЗЪ	10	Е	10	200	БЕЗЪ	100	Е	100
40	БЕЗЪ	20	С	20	400	БЕЗЪ	200	С	200
60	БЕЗЪ	30	Т	30	600	БЕЗЪ	300	Т	300
80	БЕЗЪ	40	В	40	800	БЕЗЪ	400	В	400
100	БЕЗЪ	50	А	50	1000	БЕЗЪ	500	А	500
120	БЕЗЪ	60	Н	60	1200	БЕЗЪ	600	Н	600
140	БЕЗЪ	70	Д	70	1400	БЕЗЪ	700	Д	700
160	БЕЗЪ	80	Т	80	1600	БЕЗЪ	800	Т	800
180	БЕЗЪ	90	Р	90	1800	БЕЗЪ	900	Р	900

9.

46	68	83	77	99	89	96	99
<u>25</u>	<u>34</u>	<u>42</u>	<u>24</u>	<u>36</u>	<u>18</u>	<u>23</u>	<u>18</u>
25	34	41	53	63	71	73	81



ОУМНОЖЕНІЕ.

10.

11.

1	по 1	1
2	по 2	4
2	по 3	6
2	по 4	8
2	по 5	10
2	по 6	12
2	по 7	14
2	по 8	16
2	по 9	18
3	по 3	9
3	по 4	12
3	по 5	15
3	по 6	18
3	по 7	21
3	по 8	24
3	по 9	27
4	по 4	16
4	по 5	20
4	по 6	24
4	по 7	28
4	по 8	32
4	по 9	36

5	по 5	25
5	по 6	30
5	по 7	35
5	по 8	40
5	по 9	45
6	по 6	36
6	по 7	42
6	по 8	48
6	по 9	54
7	по 7	49
7	по 8	56
7	по 9	63
8	по 8	64
8	по 9	72
9	по 9	81

55
11
55
55
605
22
22
44
44
484
55
11
35
35
385
202
11
202
202
2222



12.

10 по 10	100	50 по 50	П	2500
20 по 20	400	50 по 60	П	3000
20 по 30	600	50 по 70	Р	3500
20 по 40	800	50 по 80	А	4000
20 по 50	1000	50 по 90	Т	4500
20 по 60	1200		А	
20 по 70	1400		Т	
20 по 80	1600		А	
20 по 90	1800		Т	
		60 по 60	П	3600
		60 по 70	Р	4200
		60 по 80	А	4800
		60 по 90	Т	5400
30 по 30	900			
30 по 40	1200			
30 по 50	1500			
30 по 60	1800	70 по 70	П	4900
30 по 70	2100	70 по 80	Р	5600
30 по 80	2400	70 по 90	А	6300
30 по 90	2700			
40 по 40	1600	80 по 80	П	6400
40 по 50	2000	80 по 90	Р	7200
40 по 60	2400			
40 по 70	2800			
40 по 80	3200			
40 по 90	3600	90 по 90	А	8100



ДѢЛЕНІЕ.

13.

14.

1	НА	1	ПО	1
4	НА	2	ПО	2
6	НА	2	ПО	3
8	НА	2	ПО	4
10	НА	2	ПО	5
12	НА	2	ПО	6
14	НА	2	ПО	7
16	НА	2	ПО	8
18	НА	2	ПО	9
9	НА	3	ПО	3
12	НА	3	ПО	4
15	НА	3	ПО	5
18	НА	3	ПО	6
21	НА	3	ПО	7
24	НА	3	ПО	8
27	НА	3	ПО	9
16	НА	4	ПО	4
20	НА	4	ПО	5
24	НА	4	ПО	6
28	НА	4	ПО	7
32	НА	4	ПО	8
36	НА	4	ПО	9

25	НА	5	ПО	5
30	НА	5	ПО	6
35	НА	5	ПО	7
40	НА	5	ПО	8
45	НА	5	ПО	9
36	НА	6	ПО	6
42	НА	6	ПО	7
48	НА	6	ПО	8
54	НА	6	ПО	9
49	НА	7	ПО	7
56	НА	7	ПО	8
63	НА	7	ПО	9
64	НА	8	ПО	8
72	НА	8	ПО	9
81	НА	9	ПО	9

605		11
55		55
55		
55		
0		
484		22
44		22
44		
44		
0		
385		11
33		35
55		
55		
0		
2222		11
22		202
22		
22		
0		



100	на	10	по	10	2500	на	50	по	50
400	на	20	по	20	3000	на	50	по	60
600	на	20	по	30	3500	на	50	по	70
800	на	20	по	40	4000	на	50	по	80
1000	на	20	по	50	4500	на	50	по	90
1200	на	20	по	60					
1400	на	20	по	70					
1600	на	20	по	80					
1800	на	20	по	90					
					3600	на	60	по	60
					4200	на	60	по	70
					4800	на	60	по	80
					5400	на	60	по	90
900	на	30	по	30					
1200	на	30	по	40					
1500	на	30	по	50					
1800	на	30	по	60	4900	на	70	по	70
2100	на	30	по	70	5600	на	70	по	80
2400	на	30	по	80	6300	на	70	по	90
2700	на	30	по	90					
1600	на	40	по	40	6400	на	80	по	80
2000	на	40	по	50	7200	на	80	по	90
2400	на	40	по	60					
2800	на	40	по	70					
3200	на	40	по	80	8100	на	90	по	90
3600	на	40	по	90					

ПРИЛОЖЕНІЕ.			ОУЧЕЖЕНІЕ.			ОУМНОЖЕНІЕ.			ДѢЛЕНІЕ.					
22	35	47	43	65	85	105	206	505	2625	25	4120	20	1010	2
21	30	38	21	30	38	25	20	20	25	105	40	206	10	505
43	65	85	22	55	47	525	4120	1010	125		120		10	
						210			125		120		10	
111	122	135	334	151	271	2625			0		0		0	
223	29	136	223	29	136									
334	151	271	111	122	135									
55	66	55	111	132	110	208	25	55	62	3	625	25	3025	55
56	66	55	56	66	55	3	25	55	6	208	50	25	275	55
111	132	110	55	66	55	624	125	275	24		125		275	
							50	275	24		125		275	
							625	3025	0		0		0	
107	166	155	214	232	310									
107	66	155	107	66	155									
214	232	310	107	166	155	66	88	99	5082	77	2200	25	9801	99
						77	25	99	462	66	200	88	891	99
666	666	666	999	1000	1001	462	440	891	462		200		891	
333	334	335	333	334	335	462	176	891	462		200		891	
999	1000	1001	666	666	666	5082	2200	9801	0		0		0	

Цѣны полагаемы на тѣхъ книгахъ три гроша. Но който зѣмни дѣять книги подарѣваемы го сѣкъ една, а който паткасау, сѣкъ осмь, а който зѣмни сто, подарѣваемы го сѣкъ двадцать.

Намирахъ са тѣхъ книги на Евѣрѣца при Господина Дѣбра Габрѣлаѣ-та, и въ Османѣ на зѣрска-та казѣ на Казанѣ при Господина Хаѣи Яалнаса Хаѣи Бѣрошца. И при настоятелѣ-ауъ господина ВАСИЛА И. ИВАНОВА, въ Брашовъ или въ Евѣрѣца.

ЛЮБЕЗНЫ ЕДНОРОДНЫ!

МНОГО ПОХВАЛНО Ё ОУСЕРДІЕ-ТО НА ЕДНОГО
 ЛЮБОРОДНАГО, СЪ КОЕТО ИЩЕ ДА ПОКАЖЕ
 ТОЙ НА НЕГОВАТЬ СИ РОДЪ КАКЪ ЖЕЛАЕ ОБЩО-
 ТО ДОБРО, А НЕ ЧИ САМО ЗА СЕБА СИ ГАБДА,
 ЗАТО ВСАКІЙ ИМА ТАКИ ДОЛЖНОСТЪ, КОЙ КАКЪ
 МОЖЕ, ТАИ ДА СТВОРИ. ПОХВАЛНИ СЯ ГОСП. ХА.
 ІОРДАНЪ ХА ГЕНОВИЧЪ, И ГОСП. ВАСИЛІЙ
 И. НЕНОВИЧЪ ЗАЩО ПРИЕХА ТАГОТА-ТА ДА БЪ-
 ДАТЬ ЕПІТРОПИ ШТ СТРАНА НАШЕГО НАРОДА ЗА
 ДА НАСТОЯТЬ ТОЛЬКОЗИ ЗА ПРЕТОЛКОВАНІЕ-ТО
 НОВАГО ЗАВѢТА (ЕВАНГЕЛІЕ, АПОСТОЛЪ, И АПО-
 КАЛИПСИС) КОЛЬКОТО И ЗА ДРУГИ ПОЛЕЗНИ КНИГИ
 НА НАШИ-АТЪ ПРОСТЪ ЯЗЫКЪ ДА СЯ ЧУВАРАТЬ.
 Но не сѧ малко похвални и они, които на-
 рѣдиха тѣхъ за епѣтропы на една таквази
 свѣта работа, зашо съ време може много
 добро да сѣдѣва шт това. Колько безчестіе
 и срамъ докарѣва на наши-атъ Народъ Единъ
 лѣшевъ преводъ, какъ-то онъ, дѣто го про-
 коди арх. Теод. въ Петербѣргъ на Библейско-
 то Общество, за когѣ-то и наши-тѣ писаха
 тѣмъ, и сѧ примѣлиха да нарѣдѣтъ оучени
 люди да го пригѣдатъ, и да го поправѣтъ, да
 въ станалъ добаръ, да разѣмѣва всакий Бол-
 гаринъ.

гаринъ. Должность ѿмамы, който позна-
ваме колька польза доносе едно таквѣзи
нѣщо, да возблагодаремы всакоги на тѣзи
ѿпѣтропы, и частю да ги подканемы съ пи-
сма, като да имъ возведимъ оусердѣе-то,
и ѿт всаки градъ можемъ да пишемъ къ ниѣ
колко книги ѿт Нѡвы-атъ Заѡтъ трѣзватъ,
чи да иматъ грѣжа да проведатъ.

Тѣзи ѿпѣтропи настоѡватъ за подѡлни-
тѣ книги да са тупаратъ на нашъ ѡзыкъ
какъто хорѡтѡваме, който инди ище да
бѡди спомѡщивателъ или стицатель (сун-
дромитис) нека ѡви, да мѡ са пише имѡ-то
въ книги-тѣ.

„Сѡщѣнное цѡтѡсѡбранѣе, собрано ѿт
вѣтхѣ-атъ и нѡвы-атъ Заѡтъ.

„Лезѣконъ малкѣи на 4. ѡзыцы: Болгарски,
Грѣчески, Влѡшки, и Русскѣи. тѡи направни
като да мѡже всакиѣ самъ, и безъ дѡскалъ,
да навчи който ѡзыкъ щѣ ѿт тѣзи.

„Грамматическа ѿтѡмологѣа на тѣзи 4.
ѡзыцы.

„Катѣхис на наша правослѡвна вѣра.

„Сѡщѣннаѡ ѣсторѣа, заради дѣца-та.

„Грамматѣка болгарска.

Има

Има и още други недописани книги, които
кога са свършватъ, тогази шатъ въ ави епі-
тропы-тѣ. Свърѣквхаса нѣкѣи люборо-
ны да провѣдатъ болгарска-та исторіа и
други полѣзни книги да са тупарѣтъ.
Войто инди има въ рѣцѣ-тѣ си рѣкописни
книги, нека ги провѣди къ епітропы-тѣ да
нащѣтъ да са тупарѣтъ. А който може да
сочини или да преведѣ, нека са покаже къ
нихъ. Или който знае гдѣ рѣкописна кни-
га, нека ѿ препише чи да ѿ провѣди въ
Брашовъ, или да ѿви на епітропы-тѣ, да
пишатъ тамъ гдѣто са намира да ѿ добы-
атъ. Трекова да са силемъ колко е воз-
можно да са шамбогатъ доста книги на
нашѣ-атъ ѿзыкъ за навчѣніе-то нашагв
народа, защо стига какъ са намира ѿт
толькози времѣ въ темнота безъ навка. Да
дадѣ богъ! да са разпострѣ оусѣрдіе-то и
ревностъ-та на сички-тѣ наши еднопле-
мѣнници: и да са оумножи навка-та въ
наше-то отѣчество. Многв полѣзно е ко-
га оучимъ первомъ нашѣ-атъ ѿзыкъ съ грам-
матически правила, чи послѣ други ѿзыкъ.

Кратко писмо за оныѣ, които шатъ
да пишатъ къ епітропы-тѣ:

Мило-

Милостивы попечители!

Благородны Господіе!

Госп. Хѣ: Іордане Хѣ: Геновичь!

и Госп. Василіе Н. Неновичь!

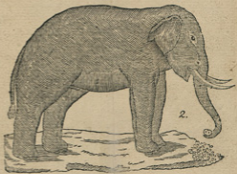
Похваална є̄ ва̄ша-та рѣвногь, ко̄лто ӣ-
мате за добро-то нашегь Народа, ӣ
любов-атъ вы ка̄мто не̄го є̄ извѣстнй. Да
даде̄ Богъ! да сѣ̄ оумножи ва̄ше-то оӯсер-
дїе за о̄бща-та польза. Молимъ ва̄съ ӣ
мы, да ӣмате попеченїе ко̄лько є̄ възможно
за добро-то нашихъ соотечественниковъ ӣ
сограждѣнїй, да вѣдите погредственницы на
всѣ то, ко̄е̄го приносыва полѣзность на на-
ши-тѣ Болгары, ӣ е̄пїтропы совершєнны
сѣ̄съ всѣма полномощь ӣ власть на тази
святѣ работа, да створите ка̄къ Богъ вы
навчи за о̄бщо-то добро, ӣ такъ мы воста-
ваемы благодарны ӣ должны на ва̄ше-то
оӯсердно сѣвженїе, ӣ вы почитавамы за до-
бродѣлатели нашегь народа.

Благосклонны

ӣ покорны.

Мола оучители-тѣ да поправа̄тъ съ перо-то
гласъ вида̄тъ погрешенїа ѿт тупарь-атъ въ
таа книжка, ка̄то да чита̄тъ дѣца-та правь.

Мар. Библиотека, Соеня,



СНАДЪ БИШЕ...
ПОГАДЪ ИЛИ...
ИСКУССТВО...
АДЪ...
САДНОЕ...
МА...
ПЪТИ СЪДЪ...

СИЛА

Нар. Библиотека, Соени,







1846 мѣсѣцѣ

18,

мѣсѣцѣ

1846 1846

1846 маѣ

1846 мѣсѣцѣ іюлія г.г.

ФЕНЪ НАЗЕНАКМЕ ДА ПЪШЕ
МЪ НА БАЛГАРСКИТЕ ЮНОШЕ
ЧАСТ ШЕСТАДО

1846 мѣсѣцѣ іюлія г.г. ФЕНЪ

д.с.ч.

Нар. Библиотека, Соф.

Доссе
Знаи тазо
Съсвѣсто

Доссе
ми

2
2
2
2

2

2

2

